

REHBERLİK NOTU

KADINLARIN KARŞILAŞTIĞI ÖZEL ZORLUKLAR DAHİL ADALETE ERİŞİMİN ÖLÇÜLMESİNE YÖNELİK ÇERÇEVE

Bu çeviri Avrupa Birliği
ortaklığıyla finanse
edilmiştir

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Yayının orijinal başlığı:

Framework for Measuring Access to Justice Including Specific Challenges Facing Women

Bu çeviri, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi ortak projesinin fonları kullanılarak üretilmiştir. Burada ifade edilen görüşler hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

Metnin bütünlüğünün korunması, yapılan alıntının bağlam dışı kullanılmaması, eksik bilgi verilmemesi veya metnin niteliği, kapsamı veya bağlamı açısından okuyucunun yanlış yönlendirilmemesi kaydıyla ve ticari amaca yönelik olarak kullanılmaması şartıyla (500 kelimeye kadar) alıntı yapılabilir. Kaynak metin “© Avrupa Konseyi, 2022” ibaresi ile birlikte mutlaka belirtilmelidir. Belgenin tamamının ya da belirli kısımlarının çoğaltılması/çevirisi ile ilgili diğer her türlü talep için Avrupa Konseyi İletişim Müdürlüğü ile irtibata geçilmelidir (F-67075 Strasbourg Cedex veya publishing@coe.int).

Bu belge ile ilgili diğer yazışmalar için Demokrasi Genel Müdürlüğü; İnsanlık Onuru, Eşitlik ve Yönetişim Müdürlüğü; İnsanlık Onuru ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Departmanı; Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Bölümü, Avenue de l'Europe F-67075 Strasbourg Cedex, France, Tel. +33 (0)3 88 41 20 00 ile irtibata geçilmelidir.

E-mail: Horizontal.Facility@coe.int ile irtibata geçilmelidir.

© Avrupa Konseyi, Nisan 2022. Tüm hakları saklıdır. Lisans sahibi belirli koşullar altında Avrupa Birliği'dir.

REHBERLİK NOTU

KADINLARIN KARŞILAŞTIĞI ÖZEL ZORLUKLAR DAHİL ADALETE ERİŞİMİN ÖLÇÜLMESİNE YÖNELİK ÇERÇEVE

**AVRUPA KONSEYİ ORTAKLIĞI İLE BM KADIN
BİRİMİ TARAFINDAN HAZIRLANMIŞTIR**

New York, Temmuz 2016

Bu çeviri Avrupa Birliği
ortaklığıyla finanse
edilmiştir

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

TEŐEKKÜR

Bu raporun yazarı Toplumsal Cinsiyet ve Adalet Danıőmanı Teresa Marchiori'dir.

Bu rapora yönelik değerli yorumları ve katkıları için Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne, Uluslararası Kadın Hâkimler Birliği'ne, Dünya Adalet Projesi'ne ve İsviçre Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Federal Ofisi'ne özellikle teőekkür ederiz.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	5	2.4. Toplumsal cinsiyetin adalete erişim göstergelerinedahil edilmesi– ayırıştırma ve toplumsal cinsiyete duyarlı veri analizi eksikliği	115
1 Giriş	7	2.4.1. Coğrafi ve ekonomik erişilebilirlik	115
1.1. Arka plan	7	2.4.2. Hukuk danışmanlığına erişim, temsil ve adli yardım	115
1.1.1. Adalet sistemlerine bakış	7	2.4.3. Hukuk ve adalet uzmanlarına yönelik toplumsal cinsiyet eğitimleri	116
1.1.2. Adalete erişim	7	2.4.4. İleriye doğru bir yol– Verilerin toplamasında ve analizinde paradigma kayması	116
1.1.3. Erişimin ölçülmesi	7	3 KADINLARI ETKİLEYEN ÖZEL ZORLUKLAR DAHİL ADALETE ERİŞİMİN ÖLÇÜLMESİ İÇİN ÖNERİLEN GÖSTERGELER	118
1.1.4. Kadınların adalet deneyiminin özgüllüğü	8	3.1. Amaç ve metodoloji	118
1.2. Yeni bir kalkınma çerçevesi	8	3.1.1. Amaç	118
1.2.1. Sürdürülebilir bir kalkınma için 2015 sonrası gündem: adalet için yeni bir alan	8	3.1.2. Yapı	119
1.2.2. Kadınların adalete erişimine ilişkin CEDAW Genel Tavsiye Kararı	9	3.1.3. Devlet-dışı adaletin ölçülmesi	119
1.2.3. Kadına yönelik şiddetle mücadelede gelişimin ölçülmesi	10	3.1.4. Göstergelerin seçimi	120
1.3. Raporun amacı ve sistemi	11	3.2. Kadınları etkileyen özel zorluklar dahil adalete erişimin ölçülmesi için önerilen göstergeler sepeti	121
2 ADALETE ERİŞİMİ ÖLÇEN MEVCUT GÖSTERGELERİN STOK SAYIMI: HARİTALAMA VE ANALİZ	12	3.2.1. İmkân sağlayan bir ortam	121
2.1. Metodoloji	12	3.2.2. Arz tarafı Kapasite	124
2.1.1. Kaynaklar	12	3.2.3. Talep tarafı	132

2.1.2. Göstergelerin tanımlanması ve organizasyonu	13	KUTULAR	
2.2. Adalete erişimi ölçen mevcut göstergelerin haritalanması	15	Kutu 1. Kullanılan ve/veya devlet tarafından toplanan verilere dayanan adalete erişim göstergeleri	111
Tablo 2.1. Adalete erişim göstergeleri	15	Kutu 2. Kullanılan ve/veya devlet tarafından toplanan verilere dayalı göstergelere yönelik eğilimler ve boşluklar	117
Tablo 2.2. Toplumsal cinsiyet temelli şiddet – Adalete erişim göstergeleri	66	EK: KADINLARIN ADALETE ERİŞİMİNİN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK UMUT VADEDEDEN YAKLAŞIMLAR	137
Tablo 2.3. Kolluk	88		
Tablo 2.4. İdari hizmetler	96		
Tablo 2.5. İdari verilere dayalı adalete erişim göstergeleri	97	KAYNAKÇA	141
2.3. Mevcut adalete erişim tedbirlerindeki boşluklar	114		
2.3.1. Arz tarafına ve girdi göstergelerine odaklanma	114		
2.3.2. Hukuki ihtiyaçlar ve erişimin önündeki engeller	114	DİPNOTLAR	145
2.3.3. Haklar, başvuru yolları, kurumlar ve hukuk okur yazarlığı	114		

KISALTMALAR

CEDAW:	Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşme
CEPEJ:	Avrupa Adaletin Etkinliği Komisyonu
CEVI:	Belém do Pará Sözleşmesi İzleme Mekanizması Uzmanlar Komitesi
DEMI:	Defensoría de la Mujer Indígena (Yerli Kadınlar için Adli Yardım Bürosu)
DHS:	Nüfus ve Sağlık Araştırmaları
ECLAC:	Latin Amerika ve Karayipler Ekonomi Komisyonu
EIGE:	Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü
FRA:	Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı
GLSS:	Gana Yaşam Standartları Araştırması
GREVIO:	Kadına Yönelik ve Ev İçi Şiddete Karşı Mücadelede Uzmanlar Grubu (İstanbul Sözleşmesi)
LSMS:	Yaşam Standartları Ölçüm Çalışması
MESECVI:	“Belém do Pará”Sözleşmesi- Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi, Cezalandırılması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkinAmerikalılar Arası Sözleşme- Takip Mekanizması
MDG’ler:	Binyıl Kalkınma Hedefleri
NGO:	Hükümet dışı kuruluşlar
OAS:	Amerikan Devletleri Örgütü
OEA:	Organización de los Estados Americanos (Amerikan Devletleri Örgütü)
OECD:	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
PEKKA:	Pemberdaayan Perempuan Kepala Keluarga (Aile Reisi Kadınların Güçlendirilmesi)
SDG’ler:	Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları
SIEH:	Sistema Integrado de Encuestas de Hogares (Hane Halkı Entegre Anket Sistemi)
SIGI:	Sosyal Kurumlar ve Toplumsal Cinsiyet Endeksi

UNDP:	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
UNODC:	Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi
UNROLI:	Birleşmiş Milletler Hukukun Üstünlüğü Göstergeleri
USAID:	Amerika Birleşik Devletleri Uluslararası Kalkınma Ajansı
WBL:	Kadınlar, İş Dünyası ve Hukuk
WJP:	Dünya Adalet Projesi

1. GİRİŞ

1.1.

Arka plan

1.1.1. Adalet sistemlerine bakış

Son yıllarda, uluslararası toplum, ülkelerin adalet sistemlerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalarını arttırmıştır. Hükümetler ve uluslararası aktörler arasında yolsuzlukla mücadele etmek, yatırım çekmek, eşitsizliği gidermek, güvenliği arttırmak ve kişilerin kaynaklara erişimini genişletmek için yasal çerçevelerin ve adalet kurumlarının güçlendirilmesi hareketleri ivme kazanmıştır. Sektörde artan ilgisi ve müdahaleler, adalet mekanizmasının işleyişini etkileyen ana unsurları belirlemek adına adalet sistemlerini değerlendirmek için daha iyi araçlar yaratma ihtiyacını beraberinde getirmiştir. Sahada çalışan düşünce kuruluşları ve uluslararası örgütler, adalet sistemlerinin çeşitli yönlerini değerlendiren çok sayıda göstergeye katkıda bulunmuştur. Mevcut göstergeler halihazırda hükümetler, sivil toplum ve uluslararası ortaklar tarafından adalet sistemlerini değerlendirmek, belirli amaç ve hedeflere yönelik ilerlemeyi izlemek ve, ayrıca, hükümetlerin, hukukun üstünlüğü ilkesine bağlılığının ölçülebileceği ve eğilimlerin belgelenebileceği standartlar belirlemek için kullanılmaktadır.

1.1.2. Adalet erişimi

Adalet sistemlerinin reformu ve güçlendirilmesine yönelik artan ilgi ve katılımla birlikte, yurttaşların şikayetlerinin değerlendirilmesi ve uyuşmazlıkların çözülmesi amacıyla adalet kurumlarına erişebilmesi, kalkınmanın, insan haklarının, demokrasinin ve hukukun üstünlüğünün temel bir unsuru olarak görülmektedir.

Bu raporda esas aldığımız geniş tanım uyarınca, adalet erişimi, yurttaşların mağduriyetlerinin giderilmesini ve haklarının korunmasını talep etmelerini sağlamak için

gereken tüm unsurları kapsar. Bu unsurlar tüm yurttaşlara uluslararası insan hakları standartlarına uygun, kapsamlı ve eşit haklar bahşeden bir hukuk çerçevesini; nüfus genelinde yaygın hukuk bilincini ve okur yazarlığı; maddi olarak karşılanabilir ve nitelikli hukuki danışmanlık ve temsil imkanlarının varlığını; erişilebilir, maddi olarak karşılanabilir, zamanında sunulan, etkili, tarafsız, yolsuzluktan arındırılmış, güvenilir ve uluslararası insan hakları standartlarına uygun kurulların ve usullerin geçerli olduğu uyuşmazlık çözme mekanizmalarının varlığını; ve yargı kararlarının uygulanması için etkili ve tarafsız mekanizmaların varlığını içerir.¹ Bu raporun dayandığı hak temelli yaklaşım çerçevesinde, adalet erişimi, “yükümlülük sahibi”nin (yani adaleti sağlamakla görevli ve yetkili kurumların) erişim sağlama kapasitesi ve “hak sahiplerinin” (yani adaleti arama ve elde etme hakkına sahip kişi ve kuruluşlar) adalet hizmetlerine erişim yoluyla haklarını icra edebilmesi olarak da ifade edilebilir.²

1.1.3. Erişimin ölçülmesi

Adalet erişimi pek çok çalışmanın ve değerlendirmenin konusu olmuştur ve yurttaşların adalet sistemlerine erişimini engelleyerek kolaylaştırılan unsurlar hakkında verilerin toplanması ve gelişimin izlenmesi amacıyla göstergeler tasarlanmış ve hayata geçirilmiştir. Çok sayıda gösterge “kurumsal performans ve uluslararası normlara uygunluk ölçümlerini, kullanıcı deneyimi ve algı anketlerini, çeşitli kavramları birleştirmeyi amaçlayan göstergelerin endekslerini ve ‘sepetlerini’ içermektedir (Berg ve Desai 2013). Göstergeler adaletin arz tarafının (adalet hizmeti sunan kurumlar ve kişiler) veya adaletin talep tarafının (bu tür hizmetlerin hedef kullanıcıları) unsurlarını barındırabilir.

1.1.4. Kadınların adalet deneyiminin özgüllüğü

Kanun önünde kadın erkek eşitliği ve uyumsuzluk çözüm mekanizmalarına eşit erişim, adaletle erişimin evrensel bir insan hakkı olarak ele alındığı bir dizi uluslararası metinde düzenlenmiştir ve bu metinler, bireylerin deneyimlerinin toplumsal cinsiyet özgüllüğünü değerlendirecek şekilde ölçülmesini teminat altına almaktadır.³

Bu bağlamda – Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası, Avrupa Konseyi ve Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Komitesi de dahil olmak üzere – uluslararası aktörlerin⁴ bir dizi çalışması ve raporu, kadınların adaletle erişirken karşılaştığı özel zorlukların ve bu zorlukların değerlendirilmesinin önemini altını çizmiştir. Tüm bu çalışmalar ve raporlar, acil ve özel dikkat gerektiren bir mesele olarak kadınların adaletle erişiminin ölçülmesine ve başarılı müdahalelerin belgelenmesine dair verilerin eksikliğine işaret etmiştir. Gerçekten de adaletle erişimin kalkınma söyleminde giderek artan önemine rağmen, kadınların – gerek

kullanıcılar gerek sağlayıcılar olarak – hukuk ve adalet deneyimlerinin özgüllüğü istatistiki delillerle çok az belgelenmiştir.⁵ Bununla birlikte, kadınların genellikle haklarını müzakere etmek ve korumak ve mağduriyetlerine adil çözümler bulmak için kurumsal alanlara erişimlerinin daha zor olduğu gerçeği yaygın olarak kabul edilmektedir. Adaletle erişimi kısıtlayan engellerin birçoğu toplumsal cinsiyet dışındaki etmenlerden (yoksulluk, cehalet, resmi dilleri bilmeme ve hukuk bilgisi ve farkındalık eksikliği gibi) kaynaklanırken, bunlar kadınları erkeklere göre daha fazla etkileme eğilimindedir. Gerçekten de, sosyal ve kurumsal engellerin bir araya gelmesi, kadınların adalet kurumlarına erişimlerinde - gelir dilimleri, eğitim seviyeleri ve etnik gruplar arasında - karşılaştıkları zorlukları daha da arttırmakta – kadınlar için daha fazla engeller ve yüksek zayıat yaratarak, kadınları hukuki süreçlerde daha savunmasız hale getirmektedir. Buna ek olarak, ayırım gözeten yasalar ve toplumsal damgalama toplumsal cinsiyete özgüdür ve erişim uçurumunu önemli ölçüde büyütmektedir.

1.2. Yeni bir kalkınma çerçevesi

1.2.1. Sürdürülebilir bir kalkınma için 2015 sonrası gündem: adalet için yeni bir alan

BM Genel Kurulu, 25 Eylül 2015 tarihinde 70/1 sayılı “Dünyamızı Dönüştürmek: Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi” Kararını kabul etmiştir. Karar, üzerinde anlaşma sağlanmış 17 Sürdürülebilir Kalkınma Amacını (SDG’ler) ve üye devletlerin 2030 yılına kadar uygulanacak yeni bir sürdürülebilir kalkınma çerçevesini taahhüt ettiği 169 hedefi içermektedir.

Binyıl Kalkınma Hedefleri’nin (MDG’ler) uygulanması da dahil olmak üzere son on yıldan çıkarılan derslere dayanan yeni çerçeve,

sürdürülebilir kalkınmaya yalnızca barışçıl ve adil toplumların katkıda bulunabileceği, ve işleyen ve erişilebilir bir adalet sisteminin başlı başına kalkınmanın temel bir unsuru ve diğer kalkınma hedeflerinin gerçekleştirilmesini sağlayan bir etmen olduğu düşüncesine dayanmaktadır. Herkes için adaletin sağlanması yeni kalkınma gündeminde bir öncelik olarak ortaya çıkmaktadır ve adaletle erişim yeni bir önem kazanmıştır. 70/1 sayılı Karar’ın giriş bölümü uyarınca “[17 sürdürülebilir kalkınma amacı ve 169 hedef] herkesin insan haklarını gerçekleştirilmeyi ve toplumsal cinsiyet eşitliğini ve tüm kadınların ve kız çocuklarının güçlendirilmesini sağlamayı amaçlamaktadır.” ve bu çerçevede toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlenmesi hedefleri ön plandadır.⁶

Özellikle 16, 5 ve 17 sayılı SDG'ler bu çalışma için önemlidir. 16 sayılı Amaç "sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve kapsayıcı toplumları teşvik etmek, herkes için adaletle erişimi sağlamak ve her düzeyde etkili, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumlar inşa etmek" taahhüdünü ortaya koymaktadır. Özellikle, 16.3 sayılı Hedef "ulusal ve uluslararası düzeyde hukukun üstünlüğünün" teşvik edilmesine odaklanmaktadır. 16.5, 16.6 ve 16.7 sayılı Hedefler; "yolsuzluğun azaltılması" (16.5) "her düzeyde etkili, hesap verebilir ve şeffaf kurumların" geliştirilmesi (16.6) ve "her düzeyde duyarlı, kapsayıcı, katılımcı ve temsile dayanan karar alma mekanizmalarının" oluşturulmasını (16.7) belirleyerek, kurumların etkinliğini, şeffaflığını, kapsayıcılığını ve temsil edebilirliğini artırmaya odaklanmaktadır. Kişilerin haklarını talep etmeve adaletle erişebilmesinin temel unsurlarından biri, 16.9 sayılı hedef ile ortaya konduğu üzere, doğum kaydı da dahil olmak üzere hukuken geçerli bir kimliğin sağlanmasıdır. Son olarak, 16.b Hedefi, sürdürülebilir kalkınma için ayrımcı olmayan yasaların ve politikaların teşvikine ve uygulanmasına odaklanmaktadır. 5 sayılı Amaç⁷ tüm dünyadaki kadınlara ve kız çocuklarına karşı her türlü ayrımcılığın sonlandırılması (hedef 5.1); kadınlara yönelik her türlü şiddetin önlenmesi (5.2); karar alma, ekonomik ve kamusal yaşamın tüm aşamalarında kadınların katılımının ve kadın liderliği için eşit fırsatların sağlanması (5.5); kadınlara ekonomik kaynaklar, mülkiyet, finansal hizmetler, miras ve doğal kaynaklar üzerinde eşit hakların tanınması için reformlar yürütülmesi (5.a); ve son olarak toplumsal cinsiyet eşitliğinin teşviki ve tüm kadınların ve kız çocuklarının her düzeyde güçlendirilmesi amacıyla sağlam politikaların ve uygulanabilir mevzuatın kabul edilmesi ve güçlendirilmesi (5.c) gibi adaletle erişimle açıkça bağlantılı olan toplumsal cinsiyet eşitliğinin çeşitli yönlerini ve kız çocuklarının ve kadınların güçlenmesini hedef almaktadır.

Her bir amaca ve hedefe yönelik ilerlemeyi takip etmek amacıyla anlamlı, ölçülebilir ve teknik açıdan güçlü göstergelerin

yaratılması, yeni çerçevede altı çizilen hususlar arasındadır. "Güvenilir ve güncel veri setlerinin, yeni ve geleneksel olmayan veri kaynaklarının" (BM 2014) toplanması bu çerçevede ele alınabileceği gibi, eşitsizlikleri ortaya çıkarmak ve en savunmasız kişilerin ihtiyaçlarına gerçek anlamda yanıt veren kanıtadaya müdahalelerde bulunmak için "verilerin daha geniş ve sistematik bir şekilde ayrıştırılması" temel niteliktedir. (2015 Sonrası Kalkınma Gündemi hakkında Seçkin Kişiler Üst Düzey Paneli 2013). Gündemin uygulama araçlarına ilişkin 17 sayılı Amaç doğrultusunda 17.18 sayılı hedef, bu unsurları ortaya koymaktadır. Bu hedef, gelişmekte olan ülkelerin "gelir, toplumsal cinsiyet, yaş... ve ulusal bağlamlar çerçevesinde ilgili diğer özelliklere göre ayrıştırılmış yüksek nitelikli, güncel ve güvenilir verilerin mevcudiyetini önemli ölçüde artırma" çağrısında bulunmaktadır. Son olarak 17.19 sayılı hedef, uluslararası toplumun "sürdürülebilir kalkınma konusunda ilerleme ölçümlerinin geliştirilmesi için mevcut girişimler üzerine yapılar kurma" taahhüdünü ortaya koymaktadır.

1.2.2. Kadınların adaletle erişimine ilişkin CEDAW Genel Tavsiye Kararı

Herkes için adaletle erişim kavramının yeni kalkınma gündemi çerçevesinde artan önemine ek olarak, CEDAW Komitesi'nin 33 sayılı Genel Tavsiye Kararı, kadınların adaletle erişimine odaklanmaktadır. Tavsiye Kararı'nda Komite, adaletle erişimin altı temel unsurunu belirlemektedir (CEDAW Komitesi 2015: 5-6):

CEDAW uyarınca kadınların adaletle erişiminin ve haklarını talep edebilmelerinin engellenmemesi anlamına gelen hukuki olarak tanınma ;

- Mahkemelerin ve diğer yarı yargısal organların kırsal ve uzak bölgeler de dahil olmak üzere ülke sınırları içerisinde mevcut olması anlamına gelen elverişlilik;

- Adalet sistemlerinin kadınlar açısından güvenli, ekonomik, fiziki olarak erişilebilir ve kadınların ihtiyaçlarına uygun ve uyarlanmış olmasını gerektiren erişilebilirlik;
- Yetkinlik, etkililik, bağımsızlık, tarafsızlık ve yerindelik gibi unsurları içeren iyi nitelikler;
- Elverişli ve anlamlı başvuru yollarının öngörülmesi;
- Adalet sistem(ler)inin hesap verebilirliği.

Özellikle, verilerin toplanması ve göstergelerin kullanılması, CEDAW Komitesi'nin kadınların adalete erişimini iyileştirmek için önerdiği önlemler arasındadır. Hesap verebilirliğin geliştirilmesi amacıyla devletler, özellikle, diğerlerinin yanı sıra, uyumsuzluk çözüm mekanizmalarının ve avukatların sayısı ve coğrafi dağılımı da dahil olmak üzere adalete erişimin çeşitli yönleri; yargı organlarında ve yarı yargısal organlarda çalışan profesyonellerin sayısı ve toplumsal cinsiyet dağılımı; ve yargı organları veya yarı yargısal organlar tarafından incelenen davaların niteliği, sayısı, uzunluğu ve sonucu hakkında veri toplamaya teşvik edilmektedir – tüm veriler şikayette bulunanın toplumsal cinsiyetine göre ayrıştırılmalıdır. Kadınların adalete erişimini engelleyen veya teşvik eden etmenler hakkında daha fazla bilgi edinmek ve adalet sistemlerinin hesap verebilirliğini iyileştirmeye yönelik politikaları daha fazla bilgilendirmek amacıyla nitel araştırmalar ve eleştirel toplumsal cinsiyet analizleri de önerilmektedir (ibid: 10). Son olarak, kadınların adalete erişimini ölçen göstergelerin oluşturulması, Komite'nin adaletin niteliğinin iyileştirilmesine ilişkin tavsiyelerinde vurgulanmıştır (ibid: 8).

1.2.3. Kadına yönelik şiddetle mücadelede gelişimin ölçülmesi

Kadına yönelik şiddete karşı devletlerin verdikleri yanıtlardaki gelişimin izlenmesi

amacıyla değerlendirme ve ölçüm araçları da geliştirilmiştir. Amerikan Devletleri Örgütü (OAS) yakın zamanda “Belém do Pará” Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi, Cezalandırılması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Amerikalılar Arası Sözleşme'nin İzleme Mekanizması (MESECVI) aracılığıyla üye devletlerin sözleşmenin uygulanmasına dair gelişimlerini izleyecek bir dizi gösterge belirlemiştir. Söz konusu dizi, kadın haklarının sözleşme uyarınca uygulanması ve korunması amacıyla geliştirilmiş ulusal hukuki ve kurumsal çerçevelerin varlığını, özellikle “şiddetten arınmış bir yaşam sürme hakkıyla ilgili yerel mevzuata ve bu mevzuatı teşvik eden ve uygulayan kurumsal mekanizmalara” odaklanarak (OAS 2013:7) değerlendiren yapısal göstergeleri; Sözleşme ile güvence altına alınan belirli hakları teşvik eden politikaların, planların ve stratejilerin kapsamını ölçen süreç göstergelerini; ve “kadın haklarının güvence altına alınmasına ilişkin devlet stratejilerinin, programlarının ve müdahalelerinin gerçek etkisini ölçmeye çalışan” sonuç göstergelerini kapsamaktadır (ibid). Bu gösterge dizisi Belém do Pará Sözleşmesi'ne taraf devletler tarafından Sözleşme'nin uygulanmasına dair gelişimin izlenmesi ve raporlanması için kullanılacaktır.

Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Sözleşme (İstanbul Sözleşmesi) 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir ve taraf devletlerin sözleşme ile güvence altına alınan hakları hayata geçirmesinde ve Sözleşme hükümlerini uygulamasında kaydettiği ilerlemenin değerlendirildiği izleme prosedürlerini düzenlemektedir. Bu amaçla, bağımsız uzmanlardan oluşan Kadına Yönelik ve Ev İçi Şiddete Karşı Mücadelede Uzmanlar Grubu (GREVIO) kurulmuştur. Sözleşme taraf devletlere araştırma ve veri toplama yükümlülükleri vermektedir. Özellikle, 11. madde uyarınca, taraf devletler “bu Sözleşme kapsamında kalan her türlü şiddet vakasıyla ilgili ayrıştırılmış istatistiksel veriyi düzenli aralıklarla toplamak” ve

“bu Sözleşme kapsamında kalan her türlü şiddet biçimlerinin yaygınlığını ve eğilimlerini değerlendirmek üzere, düzenli aralıklarla nüfusa dayalı anketler yapmaya gayret etmek”(Avrupa Konseyi, 2016) ile yükümlüdür. Buna ek olarak, devletler, Sözleşmenin kapsadığı alanlarda toplanan verileri sağlayarak, Sözleşme'nin uygulanmasına ilişkin katettikleri ilerleme ve konusunda GREVIO'ya periyodik olarak rapor sunmalıdır.⁸

1.3. Raporun amacı ve sistemi

Bu bağlamda bu rapor, mevcut veri toplama çabalarını ve ölçüm araçlarını haritalandırarak ve adalet sistemlerinin herkes tarafından erişilebilirlik derecesini, özellikle kadınların karşılaştığı erişim engellerine özel bir dikkat göstermek suretiyle, değerlendirmek için hükümetlere, sivil topluma ve uluslararası örgütlere, kabul edebilecekleri bir dizi gösterge önererek adalete erişim göstergelerine ilişkin mevcut söylemi ilerletmeyi amaçlamaktadır.

Raporun kalanı iki ek bölüme ayrılmıştır. 2. Bölüm adalete erişimi ölçen mevcut göstergelerin haritalanmasına ve analizine ayrılmıştır. İlk kısım göstergelerin haritalanmasında ve derlenmesinde izlenen metodolojiyi açıklamaktadır. İkinci kısım, bir örnek kaynaktan alınan adalete erişim göstergelerini içeren tabloları içermektedir. Üçüncü kısım mevcut göstergelerin boşluklarını analiz etmekte ve daha fazla inceleme konusu yapılabilecek adalete erişim alanlarını vurgulamaktadır. Dördüncü kısım ise kadınların erişim engellerinin belirlenmesine ve ihtiyaçlarının giderilmesine yardımcı olabilecek yaklaşımlara odaklanmaktadır.

Son olarak 3. Bölüm, adalete erişimin özellikle kadınları etkileyen yönlerini, adalete erişimde toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini ve

adalete erişmek isteyen kadınların karşılaştığı engelleri yansıtan bir dizi gösterge için bir öneri ortaya koymaktadır. Bu bölümün birinci kısmı göstergelerin seçiminde ve sunulmasında kullanılan metodolojiyi açıklamakta, ikinci kısım ise önerilen göstergelerin bir listesini ve bu göstergelerin seçilmesinin nedenlerini sunmaktadır.

2. ADALETE ERİŞİMİ ÖLÇEN MEVCUT GÖSTERGELERİN STOK SAYIMI: HARİTALAMA VE ANALİZ

2.1. Metodoloji

2.1.1. Kaynaklar

Uluslararası kuruluşlar, sivil toplum ve hükümetler adalete mevcut erişimi değerlendirmek amacıyla halihazırda hangi göstergelerin kullanıldığını tespit ederek mevcut adalete erişim göstergelerinin bir haritalanması çalışmaları yürütmüştür.

Mevcut adalete erişim göstergelerine ilişkin masa başı bir inceleme yürütülmüştür. İnceleme, ülkelerin hukukun üstünlüğü ilkesine bağlılığını, ticari rekabet edebilirliğini, toplumsal cinsiyet eşitliğini ve kadınların güçlenmesini değerlendirmek amacıyla kullanılan küresel göstergeler; ulusal hane halkı ve kamuoyu araştırmaları; ve ulusal istatistik kuruluşları, mahkemelerin istatistik birimleri ve uluslararası sözleşmeler tarafından kullanılan göstergeler de dahil olmak üzere bir dizi farklı kaynağı esas almıştır.

Çok fazla sayıda adalete erişim göstergesinin bulunması ve tümünün incelenmesinin pratik olmaması göz önüne alındığında, bu araştırma, kapsamlı bir listeden ziyade mevcut göstergelere dair bir örnek sunmayı amaçlamaktadır. Bu kaynaklar çok taraflı (küresel ve bölgesel) kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları ve ulusal hükümetler tarafından kullanılan adalete erişim göstergelerinin dengeli bir örneğini sunmak üzere seçilmiştir. Örnek, ulusal hükümetler tarafından kullanılan ve/veya geliştirilen (ulusal istatistik ofisleri aracılığıyla olsun ya da olmasın) göstergeler de dahil olmak üzere, bölgesel çeşitliliği temsil etmelidir.

İçeriği ortakların görüşlerine ve revizyonlarına açık olan bu raporun amacı göz

önüne alındığında, haritalamaya kaynaklar eklenebilir ve ortakların ve paydaşların ilgili önerileri bu doğrultuda teşvik edilir.⁹

Haritalama için aşağıdaki kaynaklar kullanılmıştır:

- Afrobarometre;
- Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi;
- Nüfus ve Sağlık Araştırmaları (DHS);
- Latin Amerika ve Karayipler Ekonomi Komisyonu (ECLAC) ve Veri Tabanları ve İstatistiki Yayınlar Bölümü, CEPALSTAT;
- Avrupa Adaletin Etkinliği Komisyonu (CEPEJ – Avrupa Konseyi)
- BM'ye bağlı Avrupa Suç Önleme ve Kontrolü Enstitüsü (HEUNI) – *Avrupa suç ve suç adaleti istatistikleri kaynak kitabı*, 5. Basım;
- “Belém do Pará” Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi, Cezalandırılması ve Ortadan Kaldırılması İnter Amerikan Sözleşmesi'nin İzleme Mekanizması (MESECVI) – “Uzmanlar Komitesi (CEVI) tarafından 21 Mayıs 2013 tarihinde kabul edilmiş “Belém do Pará” Kadına Yönelik Şiddetin

Önlenmesi, Cezalandırılması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Amerikalılar Arası Sözleşmesi'nin uygulanmasının ölçümüne yönelik ilerleme göstergeleri;

Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (FRA) – “Avrupa’da kadınların refahı ve güvenliği araştırması”;

Küresel Dürüstlük – Küresel Dürüstlük Raporu;

Moğolistan Hükümeti – “Binyıl Kalkınma Hedeflerine Ulaşmak, Beşinci Ulusal İlerleme Raporu” (2013);

Ulusal İstatistik Enstitüsü – “Kamerun İstatistik Yıllığı” (2013);

Adalet Erişim Ulusal Merkezi – Adalet Endeksi;

Kenya Ulusal İstatistik Bürosu – Kenya

Gerçekleri ve Rakamları 2014;

Dünya Bankası – Yaşam Standartları Ölçümü Çalışması;

Etiyopya Merkezi İstatistik Ajansı – 2011/12 Kırsal Sosyoekonomi Araştırması;

Gana İstatistik Hizmeti – Gana Yaşam Standartları Çalışması 6. Tur (2014);

Guatemala Ulusal İstatistik Enstitüsü – Ulusal Yaşam Koşulları Araştırması (2000);

Doğu Timor Ulusal İstatistik Müdürlüğü – Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması (2007) ve Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008);

Sırp Cumhuriyeti İstatistik Enstitüsü, Devlet İstatistik Ajansı, Bosna-Hersek Federasyonu İstatistik Enstitüsü – Yaşam Standartları Ölçümü Araştırması 2004 (4. Dalga Paneli);

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) – Sosyal Kurumlar ve Toplumsal Cinsiyet Endeksi (SIGI);

Birleşmiş Milletler Hukukun Üstünlüğü Göstergeleri (UNROLI);

BM Toplumsal Cinsiyet İstatistikleri;

Dünya Bankası Toplumsal Cinsiyet Göstergeleri;

Dünya Adalet Projesi (WJP) Göstergeleri;

Kadınlar, İş Dünyası ve Hukuk (WBL).

2.1.2. Göstergelerin tanımlanması ve organizasyonu

Toplumsal cinsiyet ile ilişkili meselelere ve kadınların erişimi önündeki özel engellere odaklanan göstergeler de dahil olmak üzere, adalet erişim göstergelerinin tanımlanması amacıyla örnekleme dahil edilen kaynaklara ilişkin bir inceleme yürütülmüştür. Burada tanımlanan göstergeler 2.1 ila 2.5 Tablolarında derlenmiştir.

Tablo 2.1., adalet zincirinin gelişimini ve bu alıştırmada varsayılan geniş adalet erişim anlayışını yansıtan yaklaşık 15 boyut etrafında tematik olarak gruplandırılmış adalet göstergelerini sunmaktadır. Bunlar temel hak ve yetkilerin varlığından mahkemelerin fiziksel, ekonomik ve entelektüel açıdan erişilebilirliğine, adil ve etkili süreçlere, hesap verebilirliğe, şeffaflığa ve yargı organlarında yolsuzluğun olmamasına kadar uzanmaktadır.

Bu boyutlar şunlardır:

- Haklar ve yetkiler;
- Hukuki yardım ve temsil;
- Hukuk bilinci ve okuryazarlığı/hukuka ve adalet sistemlerine dair görüşler ve algılar;

- Yurttaşlar tarafından deneyimlenen dava edilebilirlikle ilgili temel sorunlar/alınan önlemler/sonuçlar/ ceza adaletine katkı;
- Adalet kurumlarına ilişkin güven/ memnuniyet;
- Adalet kurumlarının erişilebilirliği;
- Prosedürler;
- Temyiz mekanizmaları;
- Yargı bağımsızlığı;
- Yolsuzluk;
- Şeffaflık ve hesap verebilirlik;
- Mahkeme kararlarının icrası;
- Adalet sisteminin kapasitesi;
- İhtisas mahkemeleri ve prosedürler; alternatif uyuşmazlık çözümleri
- Tablolar göstergeler hakkında aşağıdaki bilgileri sağlamaktadır:
- Göstergesi geliştiren/kullanan kuruluş; göstergesi tasarlayan ve/ veya göstergesi adalet sisteminin erişilebilirliğini değerlendirmek amacıyla kullanan örgüt veya devlet;
- Veri kaynakları: nesnel veri (idari veri ve saha verisi ve belge incelemesi gibi) ve öznel veri (hane halkı ve kamuoyu araştırmaları, uzmanlarla görüşmeler ve anketler gibi) de dahil olmak üzere her bir göstergenin dayandığı veri;
- Göstergenin kapsadığı adalet sektörü: göstergenin hukuk, ceza, idari ve anayasa mahkemelerini veya tüm adalet sistemini kapsayıp

kapsamadığı;

- Göstergenin adalet sistemlerinin girdilerini, çıktılarını veya sonuçlarını tanımlayıp tanımlamadığı ve/veya değerlendirip değerlendirmedığı: burada girdiler, adalet sisteminin işlemlerini ve hizmet sunmasını sağlayan unsurlardır (örneğin insan kaynakları ve maddi kaynaklar, yasalar, düzenlemeler, yargılama süreçleri, mekanizmalar ve kurumlar); çıktılar, adalet sisteminin anlık sonuçları ve hizmetleri iken (örneğin mahkemeler tarafından karara bağlanan davaların veya adli yardım hizmeti alan müvekkillerin sayısı gibi); ve sonuçlar, adalet hizmetlerinin nihai sonucudur ve aynı zamanda kullanıcıların tutumlarını ve sisteme erişilebilirliklerini de etkiler (örneğin adalet sistemine yönelik kamusal güven ve adalet süreçlerinin toplam maliyeti gibi); göstergenin adalet sisteminin arz veya talep tarafının bir unsurunu tanımlayıp tanımlamadığı ve/veya değerlendirip değerlendirmedığı: burada “talep tarafı” adalet hizmetlerinden yararlanması planlanan kişileri veya adalete erişime yönelik hak temelli bir yaklaşım çerçevesinde hak sahiplerini (adalet sistemi ile etkileşime geçmiş olsun veya olmasın tüm yurttaşları kapsar); adaletin “arz tarafı” ise yasaları, düzenlemeleri ve adalet aygıtını oluşturan mekanizmaları ve kurumları ifade etmektedir.

Tablo 2.2. toplumsal cinsiyet temelli şiddetle ilgili adalete erişim göstergelerini içermektedir; Tablo 2.3. polis teşkilatına, Tablo 2.4 ise idari hizmetlere odaklanmaktadır. Son olarak, Tablo 2.5. önceki tablolarda yer alan göstergeler arasında, idari verilerin toplanmasında esas alınan göstergeleri listelemektedir.

2.2.

Adalet erişimi ölçen mevcut göstergelerin haritalanması

Renk kodu:

Adalet erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

İdari verilere dayanan göstergeler

TABLO 2.1.

Adalet erişim göstergeleri

Hedef/Gösterge	Geliştiren/kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/talep tarafı
HAKLAR VE YETKİLER					
Uluslararası anlaşmalar, ulusal hukuk çerçevesinin bir parçasıdır					
Ulusal yasaların ve düzenlemelerin uluslararası insan hakları antlaşmalarına ve sözleşmelerine uygunluğu	Moğolistan Hükümeti – “Binyıl Kalkınma Hedeflerine Ulaşmak, Beşinci Ulusal İlerleme Raporu”. Ulusal İstatistik Ofisi ve Ekonomik Kalkınma Bakanlığı tarafından yürütülen veri analizi – Ulusal İstatistik Ofisi ile birlikte Yoksulluk ve MDG İzleme ve Değerlendirme Ulusal Sistemi (Moğolistan Hükümeti MDG İlerleme Raporu)	Uzman değerlendirmesi	Anayasal/ medeni/ ceza/ idari	Girdi	Arz tarafı
Bu kategorideki ek göstergeler için Tablo 2.2.'ye bakınız. (toplumsal cinsiyet temelli şiddet göstergeleri)					

Hedef/Gösterge	Geliştiren/kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/talep tarafı
Anayasal haklar					
Anayasa'da ayrımcılık yapmama maddesi mevcut mu?	Kadınlar, İş Dünyası ve Hukuk (WBL)	Uzman araştırması/belge incelemesi	Anayasal	Girdi	Arz tarafı
Anayasa'da ayrımcılık yapmama maddesi mevcut mu ve açıkça toplumsal cinsiyet ifadesini kullanıyor mu?	WBL	Uzman araştırması	Anayasal	Girdi	Arz tarafı
Anayasa kanun önünde eşitliği güvence altına alıyor mu?	WBL	Belge incelemesi	Anayasal	Girdi	Arz tarafı
Anayasa uyarınca teamül hukuku geçerli bir hukuk kaynağı olarak kabul edilmekte mi?	WBL	Uzman araştırması	Anayasal	Girdi	Arz tarafı
Teamül hukuku geçerli bir hukuk kaynağı ise, Anayasa'da düzenlenen ayrımcılık yapmama veya eşitlik maddelerini ihlal etmesi halinde geçersiz sayılıyor mu?	WBL	Belge incelemesi	Anayasal	Girdi	Arz tarafı
Belirli bir zümreye veya sınıfa özgü hukuk (<i>personal law</i>) Anayasa uyarınca geçerli bir hukuk kaynağı olarak kabul edilmekte mi?	WBL	Uzman araştırması	Anayasal	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/talep tarafı
Belirli bir zümreye veya sınıfa özgü hukuk geçerli bir hukuk kaynağı ise, Anayasa'da düzenlenen ayrımcılık yapmama veya eşitlik maddelerini ihlal etmesi halinde geçersiz sayılıyor mu?	WBL	Uzman araştırması	Anayasal	Girdi	Arz tarafı
Ulusal yasalar ve düzenlemeler					
<i>Hukuki kimlik/yurttaşlık</i>					
Evli/evli olmayan bir kadın, bir erkekle aynı şekilde nüfus cüzdanı için başvuruda bulunabiliyor mu?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Anayasal	Girdi	Arz tarafı
Evli/evli olmayan bir kadın, bir erkekle aynı şekilde pasaport için başvuruda bulunabiliyor mu?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Anayasal	Girdi	Arz tarafı
Evli/evli olmayan bir kadın, bir erkekle aynı şekilde çocuklarına vatandaşlık verebiliyor mu?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Anayasal/ medeni	Girdi	Arz tarafı
Evli/evli olmayan bir kadın, bir erkekle aynı şekilde vatandaş olmayan eşine vatandaşlık verebiliyor mu?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Anayasal/ medeni	Girdi	Arz tarafı
Evli/evli olmayan bir kadın, bir erkekle aynı şekilde "hane reisi" veya "aile reisi" olabilir mi?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Anayasal/ medeni	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/talep tarafı
<i>Evlilik – Hukuken</i>					
Yasal evlenme yaşı – Kadınlar ve erkekler için aynı yasal asgari evlilik yaşının geçerli olup olmadığı	OECD SIGI	Ülke profili ¹⁰	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Evlilikte ana ve baba hakları – Evlilik sırasında bir çocuğun yasal vasisi olma konusunda kadın ve erkeğin aynı haklara sahip olup olmadığı	OECD SIGI	Ülke profili	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Boşanmada ana ve baba hakları – Boşanma sonrası bir çocuğun yasal vasisi olma ve çocuğun velayeti konusunda kadın ve erkeğin aynı haklara sahip olup olmadığı	OECD SIGI	Ülke profili	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Yasalara göre evli kadınların eşlerine itaat etmeleri zorunlu mu?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Evli çiftler, mali açıdan aile giderlerini karşılama konusunda hukuki sorumluluğu ortaklaşa paylaşıyor mu?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Genel evlilik mal rejimi nedir?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Evlilik sırasında mülkiyeti hukuken kim yönetmektedir?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Medeni	Girdi	Arz tarafı

Hedef/Gösterge	Geliştiren/kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/talep tarafı
Evlilik sırasında mülkiyeti hukuken kocanın yönetmesi halinde önemli işlemler için eşinin rızasını alması gerekiyor mu?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Aile konutu üzerinde yapılacak işlemlere ilişkin özel hükümler mevcut mu?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Yasalar evlilik sırasında parasal olmayan katkılara değer biçiyor mu?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Medeni	Girdi	Arz tarafı
<i>Evlilik – Uygulama</i>					
Erken evlilik 15-19 yaş arasındaki evli kadınların yüzdesi	OECD SIGI	İkincil nicel veri kaynakları	Medeni	Çıktı	-
<i>Mülkiyet – Hukuken</i>					
Taşınmaz güvenli erişim – Yasaların kadın ve erkeklerin taşınmaz kullanımına, kontrolüne ve mülkiyetine eşit ve güvenli erişimi güvence altına alıp almadığı	OECD SIGI	SIGI ülke profili	Medeni	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/talep tarafı
Taşınır varlıklara güvenli erişim – Yasaların kadın ve erkeklerin taşınır kullanımına, kontrolüne ve mülkiyetine eşit ve güvenli erişimi güvence altına alıp almadığı	OECD SIGI	SIGI ülke profili	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Evli/evli olmayan erkekler ve kadınlar eşit mülkiyet haklarına sahip mi?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Medeni	Girdi	Arz tarafı
<i>Mülkiyet – Uygulama</i>					
İkamet edilen evin veya başka bir evin/ tarım veya tarım dışı arazinin tek başına veya bir başkasıyla ortak mülkiyeti	DHS	Hane halkı araştırmaları/ toplumsal cinsiyete göre ayrıştırılmış veri	Medeni	-	Talep tarafı
Mülkiyete tabi ev/tarımsal veya tarım dışı arazi için tapunun bulunup bulunmadığı	DHS	Hane halkı araştırmaları/ toplumsal cinsiyete göre ayrıştırılmış veri	Medeni	-	Talep tarafı
Araştırmaya katılan kişinin adının tapuda yer alıp almadığı	DHS	Hane halkı araştırmaları/ toplumsal cinsiyete göre ayrıştırılmış veri	Medeni	-	
<i>Miras</i>					
Dul kadınların miras hakları - Dul kadınların ve dul erkeklerin eşit miras haklarına sahip olup olmadığı	OECD SIGI	SIGI ülke profili	Medeni	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/talep tarafı
Kız çocuklarının miras hakları – Kız çocuklarının ve erkek çocukların eşit miras haklarına sahip olup olmadığı	OECD SIGI	SIGI ülke profili	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Kız çocuklarının ve erkek çocukların mülkiyet üzerinde eşit miras hakları var mı?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Sağ olan erkek ve kadın eşlerin mülkiyet üzerinde eşit miras hakları var mı?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Medeni	Girdi	Arz tarafı
<i>Krediye erişim</i>					
Finansal hizmetlere erişim – Kadınların ve erkeklerin finansal hizmetlere eşit erişime sahip olup olmadığı	OECD SIGI	SIGI ülke profili	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Evli olmayan bir kadın, bir erkekle aynı şekilde banka hesabı açabiliyor mu?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Medeni	Girdi	Arz tarafı
<i>Ticaret hukuku</i>					
Evli/evli olmayan bir kadın, bir erkekle aynı şekilde sözleşme akdedebiliyor mu?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Evli/evli olmayan bir kadın, bir erkekle aynı şekilde bir işletmeyi tescil ettirebiliyor mu?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Medeni	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/talep tarafı
Dolaşım özgürlüğü					
Kamusal alana erişim – Yasaların, kadınların ikamet yerlerini seçme, ailelerini ve arkadaşlarını ziyaret etme veya pasaport başvurusunda bulunma gibi kamusal alana erişim ve dolaşım özgürlüğüne kısıtlamalar getirip getirmediği	OECD SIGI	SIGI ülke profili	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Evli/evli olmayan bir kadın, bir erkekle aynı şekilde evinin dışına serbestçe çıkabiliyor mu?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Evli/evli olmayan bir kadın, bir erkekle aynı şekilde ülkesinin dışına serbestçe çıkabiliyor mu?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Evli/evli olmayan bir kadın, bir erkekle aynı şekilde nerede yaşayacağını seçebiliyor mu?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Çalışma hakkı ve ilgili diğer haklar					
Evli/evli olmayan bir kadın, bir erkekle aynı şekilde işe girebiliyor ya da ticaret yapabiliyor veya bir meslek sahibi olabiliyor mu?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Çocuk yardımları ¹¹ Emeklilik ve maaş Çalışma saatleri ve sanayi kısıtlamaları İşyeri güvenliği	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Medeni	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/talep tarafı
Yargı yetkisi ve usul kuralları					
Teamül hukuku uyarınca kurulmuş mahkemeler hukukten tanınıyor mu?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Anayasal/ medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Belirli bir zümreye veya sınıfa özgü hukuk (<i>personal law</i>) uyarınca kurulmuş mahkemeler hukukten tanınıyor mu?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Anayasal/ medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Bir kadının tanıklığı mahkemede bir erkeğin tanıklığıyla aynı delil değerini taşıyor mu?	WBL	Uzman araştırması/belge incelemesi	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Suç mağdurlarına tazminat ödeniyor mu? Hangi suç türleri için? Tazminat nelerden oluşuyor?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Hukuki yardım/temsil/adli yardım					
Yoksul bir kişinin bir avukattan veya adli yardım merkezinden hukuki tavsiye alma olasılığı	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni/ idari	Çıktı	Arz tarafı
Bir avukat talep eden tutuklu bir şüphelinin, polis nezaretinde/ duruşma öncesi gözaltında/duruşma sırasında adli yardım avukatından yeterli hukuk danışmanlığı alması ihtimali nedir?	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Ceza	Çıktı	Arz tarafı

Hedef/Gösterge	Geliştiren/kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/talep tarafı
Yoksul sanıklar için devlet tarafından veya karşılıksız olarak sağlanan avukat sayısının yetersiz olması ne ölçüde önemli bir sorundur?	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Ceza	Etki	Talep tarafı
Muhtaç durumdaki sanıklar için ücretsiz adli yardım imkânının bulunup bulunmadığı	UNROLI (ceza adaletine odaklanmaktadır)	Uzman araştırması	Ceza	Çıktı	Arz tarafı
Kanunla ihtilafa düşen çocuklar için hukuki yardım imkânının bulunup bulunmadığı	UNROLI	Uzman araştırması	Ceza	Çıktı	Arz tarafı
Yasalar uyarınca devlet, masrafları karşılayamayacak durumda olan sanıklara ceza davalarında hukuki danışmanlık sağlar	Küresel Dürüstlük	Uzman görüşmesi	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Uygulamada, devlet, masrafları karşılayamayacak durumda olan sanıklara ceza davalarında yeterli hukuki danışmanlık sağlar	Küresel Dürüstlük	Uzman görüşmesi	Ceza	Girdi	Arz tarafı
(Önceki beş yıl içerisinde mahkemelere başvurmuş) araştırmaya katılan kişilerin hukuki danışmanlık veya tavsiye alıp almadığı	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza	Sonuç	Arz tarafı
Ücretini ödeyemeyen vatandaşlara hizmet veren avukat sayısı	Moğolistan Hükümeti MDG İlerleme Raporu	İdari veri	Anayasa/ medeni/ ceza/ idari	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/talep tarafı
Yoksulluk içindeki 10.000 kişi başına düşen avukat sayısı (ABD'deki her eyalette ölçülmüştür ve yoksulluk içinde olmayan 10.000 kişi başına düşen avukat sayısı ile karşılaştırılmıştır).	Adalet Endeksi	Masa başı inceleme/ Uzman görüşmesi	Medeni/ ceza/ idari	Girdi	Arz tarafı
Adli yardım aşağıdakiler için uygulanıyor mu? <ul style="list-style-type: none"> • mahkemede temsil • Hukuki tavsiye • ceza davaları • ceza davaları dışındaki davalar 	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Adli yardım, yargılama masraflarının karşılanmasını veya bu masraflardan muafiyeti kapsıyor mu?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargı kararlarının icrasına ilişkin harçlar için (örneğin icra memuru ücretleri) adli yardım sağlanıyor mu?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Diğer masraflar için (örneğin teknik danışman veya bilirkişi ücretleri, diğer hukuk profesyonellerinin (noterlerin) masrafları veya seyahat masrafları) adli yardım sağlanıyor mu?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Adli yardım sağlanmış, mahkemeye havale edilen vaka sayısı	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Çıktı	Arz tarafı

Hedef/Gösterge	Geliştiren/kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/talep tarafı
Adli yardımın sağlandığı ancak mahkemeye havale edilmemiş vakaların sayısı (hukuki istişare veya alternatif uyuşmazlık çözümü yoluyla çözümlenler gibi çekişmeli olmayan davalar veya mahkemeye havale edilmemiş davalar)	CEPEJ	Ülke raporu/idari veri	Medeni	Çıktı	Arz tarafı
Ceza davalarında maddi imkânları yeterli olmayan sanıklara/mağdurlara ücretsiz (veya kamu bütçesinden finanse edilen) avukat yardımı sağlanabiliyor mu ve kişiler adli yardım sistemi çerçevesinde serbestçe avukat seçebiliyor mu?	CEPEJ	Ülke raporu	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Başvurucuya adli yardım sağlanırken gelir ve varlık değerlendirilmesi yapılıyor mu?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Ceza davaları dışındaki davalar için, davanın esasın ilişkin eksiklikler (örn. kazanma şansının bulunmaması veya kazanma şansının bulunmadığı bilindiği halde açılan davalar gibi) sebebiyle adli yardım reddedilebiliyor mu? Adli yardım talebinin kabulüne veya reddine hangi merci karar veriyor?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni	Girdi	Arz tarafı

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/talep tarafı
Müvekkillerini mahkemede temsil edemeyen hukuk danışmanları da dahil olmak üzere ülkede faaliyet gösteren toplam avukat sayısı	CEPEJ	Ülke raporu/idari veri	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Hukuki temsili yalnızca avukatlar mı sağlayabiliyor?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Hukuk mesleği nasıl teşkilatlanmış (örn. bir baro aracılığıyla)?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Avukatlık mesleğine girmek için belirli bir başlangıç eğitimi ve/veya sınavı var mı?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Avukatlar için hizmet içi mesleki eğitim gerektiren zorunlu bir sistem mevcut mu?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Bazı hukuk dallarında uzmanlaşma, özel eğitim, yeterlilik seviyeleri, özel diplomalar veya özel izinlerle bağlantılı mı?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Avukatlık ücretlerine ilişkin düzenlemeler	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Kendi kendini temsil eden davacılar için destek	Adalet Endeksi	Masa başı inceleme/ Uzman görüşmesi	Medeni/ ceza/idari	Girdi	Arz tarafı
Avukatların sorumluluğu					
Kalite standartlarının düzenlenmesi	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Disiplin prosedürleri	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Hukuki yardımın/temsilin niteliği					
Ceza yargılamalarında sanıklara genel olarak sunulan hukuki temsilin niteliği	UNROLI	Uzman araştırması	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Yoksul sanıklar için devlet tarafından sağlanan veya ücret almayan avukatların yeterli niteliklere sahip olmayışı ne ölçüde önemli bir sorundur?	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Ceza	Etki	Talep tarafı
Hukuki yardımın/temsilin maliyeti					
Ortalama bir avukat, müvekkilini temsil etmek için ne kadar ücret almaktadır?	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Süreç pahalı olarak nitelendirilebilir mi?	WJP	Genel nüfus anketi	Medeni	Sonuç	Talep tarafı
HUKUK BİLİNCİ VE OKURYAZARLIĞI/HUKUKA VE ADALET SİSTEMLERİNE DAİR GÖRÜŞLER VE ALGILAR					
Kişiler mevcut tedbirlerden haberdar mı?	WJP	Ölçülmemiş	Medeni	-	Talep tarafı
Genel olarak toplumun hukuk metinlerine (örn. kanunlar, yönetmelikler), yüksek mahkemelerin içtihatlarına ve diğer belgelere ücretsiz olarak erişebileceği resmi internet siteleri/portalları (ör. Adalet Bakanlığı) mevcut mu? (örn. indirilebilir formlar, çevrimiçi kayıt gibi)?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Bölgeye ve yerelliğe göre herhangi bir anlaşmazlık çözüm mekanizması hakkında bilgi sahibi olma	Gana Yaşam Standartları Araştırması	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza	-	Talep tarafı
Hukuk sistemi çerçevesinde taşınmazla ilişkin bir talebi takip ederken resmi bir tapunun en güçlü dayanak olup olmadığına dair bilgi/algı	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	Medeni	-	

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Anayasaya göre, <i>adat</i> sürecinin (geleneksel uyumsuzluk çözüm süreci) belirli kılavuz ilkelere uygun olmasının gerekli olup olmadığı veya örf ve adetlere dayanması itibarıyla ulusal standartlara tabi olup olmadığı konusunda bilgi/algı	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	Devlet dışı sistem (<i>adat</i>)	-	Talep tarafı
Ulusal hukuka göre, hanedeki tüm mallar üzerinde hane reisinin tasarruf yetkisine sahip olup olmadığı ya da erkeklerin veya kadınların evlilikten önce edindikleri mallar üzerinde evlilik boyunca kişinin özel tasarruf yetkisinin devam edip etmediği konusunda bilgi/algı	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	Medeni	-	Talep tarafı
Kadının belirli durumlarda erkeğin onayı olmadan boşanıp boşanamayacağına dair bilgi/algı	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	Medeni	-	Talep tarafı
Erkeklerin ve kadınların aynı görevler için eşit günlük ücrete hak kazanıp kazanmadıklarına ilişkin bilgi/algı	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	Medeni	-	Talep tarafı
Kadınların yalnızca fiziksel şiddete maruz kalmaları halinde suç ihbarında bulunabildiğine, ya da baskı ve tehdide maruz kalmaları halinde de ihbarda bulunup bulunamadıklarına dair bilgi/algı	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	Ceza	-	Talep tarafı
Çocuğun ilköğretime kaydı sırasında ana babanın doğum veya vafat belgesi sunmasının gerekli olup olmadığına dair bilgi/algı	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	Medeni/ idari	-	Talep tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Araştırmaya katılan kişilerin, kamu görevlisinin iyi hizmeti karşılığında yasal olarak izin verilene ek olarak ödeme talep etmesinin kabul edilebilir olduğuna inanıp inanmadıkları	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	Ceza	-	Talep tarafı
Toplumda kanunu ve düzeni sağlamanın esas olarak polisin mi yoksa <i>chefe de suco</i> (geleneksel lider) ve topluluğun kendi sorumluluğu mu olduğu konusundaki görüş	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	-	-	Talep tarafı
<i>Adat</i> (geleneksel uyuşmazlık çözüm mekanizması) sürecinde kadının kendi adına konuşabilmesinin gerekli olup olmadığına ilişkin görüş	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	-	-	Talep tarafı
Taşınmaz tapusu sürecinin toplumdaki çatışmayı azaltmaya mı yaradığı, yoksa tersine eski meseleleri alevlendirerek ve sahte iddialar yoluyla taşınmaz hırsızlığı fırsatı sunarak çatışmaya katkıda mı bulunduğu dair görüş	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	Medeni/ idari	-	Talep tarafı
Kurumlar (yargı, savcılık ve polis de dahil olmak üzere) hakkında kamuoyu bilgisi	(Ekvador – Instituto Nacional de Estadísticas y Censos – INEC Gobernabilidad, Pobreza subjective y participacion ciudadana) Ekvador - Ulusal İstatistik ve Sayım Enstitüsü - INEC Yönetişim, Öznel Yoksulluk ve Sivil Katılım	(Sistema Integra- do de Encuestas de Hogares (SIEH) – Entegre Hane Halkı Araştırması Sistemi) – 3. Tur, Mart 2004	Sistem geneli	Sonuç	Talep tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
YURTTAŞLAR TARAFINDAN DENEYİMLENEN DAVA EDİLEBİLİRLİKLE İLGİLİ TEMEL SORUNLAR/CEZA ADALETİNE KATKI/ALINAN ÖNLEMLER/SONUÇLAR					
Bölgeye ve yerelliğe göre topluluktaki veya mahalledeki başlıca uyumsuzluk nedenleri	Gana Yaşam Standartları Araştırması	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza	-	Talep tarafı
Topluluğun karşılaştığı sorunlar (ör. çeteler, uyuşturucu kullanımı, alkol, fuhuş, toprak uyumsuzlukları, su uyumsuzlukları, sınır uyumsuzlukları)	Guatemala Ulusal Yaşam Koşulları Araştırması (2000)	Topluluk anketi (bilgilendirilmiş kişilere yönelik bireysel anketler)	Medeni/ ceza	-	Talep tarafı
Toplulukta işlenen suçlar	Guatemala Ulusal Yaşam Koşulları Araştırması (2000)	Topluluk anketi (bilgilendirilmiş kişilere yönelik bireysel anketler)	Ceza	-	Talep tarafı
Toplulukta işlenen suçlar ve sanıklar	Guatemala Ulusal Yaşam Koşulları Araştırması (2000)	Topluluk anketi (bilgilendirilmiş kişilere yönelik bireysel anketler)	Ceza	-	Talep tarafı
Araştırmaya katılan kişilerin suçu ihbar edip etmediği	Guatemala Ulusal Yaşam Koşulları Araştırması (2000)	Topluluk anketi (bilgilendirilmiş kişilere yönelik bireysel anketler)	Ceza	-	Talep tarafı
Suçun ihbar edilmesi sonucu ne elde edilmiş?	Guatemala Ulusal Yaşam Koşulları Araştırması (2000)	Topluluk anketi (bilgilendirilmiş kişilere yönelik bireysel anketler)	Ceza	-	Talep tarafı
Suç ihbar etmeme sebepleri	Guatemala Ulusal Yaşam Koşulları Araştırması (2000)	Topluluk anketi (bilgilendirilmiş kişilere yönelik bireysel anketler)	Ceza	-	Talep tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
<p>Araştırmaya katılan kişilerin veya hanelerindeki herhangi birinin kaynaklar, aile, mali durum, bireyler arasındaki suç/ihtilaflar, kalkınma projeleri, hükümet kararları veya diğer konular hakkında anlaşmazlık yaşayıp yaşamadığı</p> <p>Not: yaşanan her bir anlaşmazlık için kişilere aşağıdaki sorular sorulmuştur:</p> <p>sorunun maddi hasarla sonuçlanıp sonuçlanmadığı</p> <p>sorunun yaralanma ile sonuçlanıp sonuçlanmadığı</p> <p>sorunun ölüm ile sonuçlanıp sonuçlanmadığı</p> <p>anlaşmazlıklardan hangilerinin hane üzerinde en fazla etkiye sahip olduğu</p> <p>anlaşmazlığın esas olarak hangi tarafla yaşandığı</p> <p>anlaşmazlığın (veya anlaşmazlıkların) kısa tarifi.</p>	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	Medeni/ idari/ceza	-	Talep tarafı
<p>Katılımcılar anlaşmazlığın çözümü için ilk olarak nereye başvurmuşlar? (aile üyesi/komşu/arkadaş; rahip; adli yardım grubu/ sivil toplum örgütü; <i>chefe de aldeia/chefe de suco</i>; <i>adat</i> süreci; polis; yerel yönetim yetkilisi; il/ ulusal hükümet yetkilisi; mahkeme yetkilisi; diğer)</p> <p>Not: araştırma, araştırmaya katılan kişilerin başka kişilerden/gruplardan yardım isteyip istemediğine dair bir takip sorusu içermektedir</p>	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza/idari – Devlet sistemi/ Devlet dışı sistem	Sonuç	Talep tarafı
Araştırmaya katılan kişiler neden bu kişilere/gruplara başvurmuş?	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza/idari – Devlet sistemi/ Devlet dışı sistem	Sonuç	Talep tarafı

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Anlaşmazlığın araştırmanın yapıldığı tarihte çözülüp çözülmediği	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza/ıdari – Devlet sistemi/ Devlet dışı sistem	Çıktı	Arz tarafı
Anlaşmazlığı kim çözmüş?	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza/ıdari – Devlet sistemi/ Devlet dışı sistem	Çıktı	Arz tarafı
Anlaşmazlığın araştırmaya katılan kişi lehine çözülüp çözülmediği	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza/ıdari – Devlet sistemi/ Devlet dışı sistem	Sonuç	Arz/ talep tarafı
Araştırmaya katılan kişiye tazminat ödenip ödenmediği	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza/ıdari – Devlet sistemi/ Devlet dışı sistem	Sonuç	Arz/ talep tarafı
Araştırmaya katılan kişinin araştırmanın yapıldığı tarihte tazminat ödemesi alıp almadığı	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza/ıdari – Devlet sistemi/ Devlet dışı sistem	Sonuç	Arz/ talep tarafı
Genel nüfus içerisinde mahkemelerle etkileşime geçen kişilerin sayısı (davacı, davalı, tanık olarak veya başka nedenlerle)	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza	-	Talep tarafı
Türüne göre polis tarafından kayıt altına alınan suçlar (tecavüz suçunu ve çocuğun cinsel istismarını içeren cinsel saldırı dahil)	Avrupa suç ve suç adaleti istatistikleri kaynak kitabı, 5. Basım	İdari veri ve araştırma verisi ile daha çok ulusal gazeteciler tarafından sağlanan mahkeme istatistikleri	Ceza	Çıktı	Arz/ talep tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
2010 yılında şüpheli suçlular içindeki kadın, çocuk ve yabancı sayısı	Avrupa suç ve suç adaleti istatistikleri kaynak kitabı, 5. Basım	İdari veri ve araştırma verisi ile daha çok ulusal gazeteciler tarafından sağlanan mahkeme istatistikleri	Ceza	-	Arz/ talep tarafı
Kovuşturma makamlarının önüne gelen toplam ceza dosyası sayısı (girdi, derdest ve çıktı dahil olmak üzere)	Avrupa suç ve suç adaleti istatistikleri kaynak kitabı, 5. Basım	İdari veri ve araştırma verisi ile daha çok ulusal gazeteciler tarafından sağlanan mahkeme istatistikleri	Ceza	Girdi/ çıktı	Arz/ talep tarafı
Kovuşturma makamlarının önüne gelen reşit olmayanlarla ilgili ceza dosyaları	Avrupa suç ve suç adaleti istatistikleri kaynak kitabı, 5. Basım	İdari veri ve araştırma verisi ile daha çok ulusal gazeteciler tarafından sağlanan mahkeme istatistikleri	Ceza	Girdi/ çıktı	Arz/ talep tarafı
2010 yılında kovuşturma makamlarının önüne gelen tüm ceza dosyaları içinde kadınlarla ve yabancılarla ilgili dosya sayısı (girdi, derdest ve çıktı statüsüne göre)	Avrupa suç ve suç adaleti istatistikleri kaynak kitabı, 5. Basım	İdari veri ve araştırma verisi ile daha çok ulusal gazeteciler tarafından sağlanan mahkeme istatistikleri	Ceza	Girdi/ çıktı	Arz/ talep tarafı
Polis nezaretinde tutulan kişiler	Avrupa suç ve suç adaleti istatistikleri kaynak kitabı, 5. Basım	İdari veri ve araştırma verisi ile daha çok ulusal gazeteciler tarafından sağlanan mahkeme istatistikleri	Ceza	Çıktı	Arz/ talep tarafı
Yargılama öncesi tutuklu bulunan kişiler	Avrupa suç ve suç adaleti istatistikleri kaynak kitabı, 5. Basım	İdari veri ve araştırma verisi ile daha çok ulusal gazeteciler tarafından sağlanan mahkeme istatistikleri	Ceza	Çıktı	Arz/ talep tarafı

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Suçun türüne ve ertelenmemiş gözetim yaptırımlarının ve uygulanan tedbirlerin uzunluğuna göre hüküm giyen kişi sayısı	Avrupa suç ve suç adaleti istatistikleri kaynak kitabı, 5. Basım	İdari veri ve araştırma verisi ile daha çok ulusal gazeteciler tarafından sağlanan mahkeme istatistikleri	Ceza	Çıktı	Arz/ talep tarafı
Suçun türüne göre hüküm giyen kişiler içindeki kadın, çocuk ve yabancı sayısı	Avrupa suç ve suç adaleti istatistikleri kaynak kitabı, 5. Basım	İdari veri ve araştırma verisi ile daha çok ulusal gazeteciler tarafından sağlanan mahkeme istatistikleri	Ceza	Çıktı	Arz/ talep tarafı
Hüküm giyen kişiler içinde yargılama öncesi tutuklu bulunan (en azından geçici olarak) kişiler	Avrupa suç ve suç adaleti istatistikleri kaynak kitabı, 5. Basım	İdari veri ve araştırma verisi ile daha çok ulusal gazeteciler tarafından sağlanan mahkeme istatistikleri	Ceza	Çıktı	Arz/ talep tarafı
Cezaevi nüfusu (yargılama öncesi tutuklu bulunan kişiler de dahil olmak üzere): STOK (kadınlar, yabancılar, yargılama öncesi tutuklu bulunanlar ve reşit olmayanlar için ayrı ayrı hesaplanır)	Avrupa suç ve suç adaleti istatistikleri kaynak kitabı, 5. Basım	İdari veri ve araştırma verisi ile daha çok ulusal gazeteciler tarafından sağlanan mahkeme istatistikleri	Ceza	Çıktı	Arz/ talep tarafı
ADALET KURUMLARINA İLİŞKİN GÜVEN/MEMNUNİYET					
Bölgeye ve yerelliğe göre uyumsuzluk çözüm mekanizmasına yönelik güven düzeyi	Gana Yaşam Standartları Araştırması	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza	Sonuç	Talep tarafı
Yurttaşların bir devlet mahkemesine gitmemenin temel nedenlerinin neler olduğuna dair görüşleri	Afrobarometre (veri toplumsal cinsiyete göre ayrıştırılmıştır)	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza	Sonuç	Talep tarafı
Yurttaşların mahkemele- re güveni	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Sistem geneli	Sonuç	Talep tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Yurttaşların geleneksel liderlere güveni	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Sistem geneli	Sonuç	Talep tarafı
Yurttaşların dini liderlere güveni	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Sistem geneli	Sonuç	Talep tarafı
Kamuoyunun kamu kurumlarının ve kolluk kuvvetlerinin faaliyetlerine yönelik algısı	Moğolistan Hükümeti MDG İlerleme Raporu	Kamuoyu algısı araştırması	Sistem geneli	Sonuç	Talep tarafı
Ülkenizde hukuk profesyonelleri ve mahkemeye başvuranlar için yargı sistemi tarafından sunulan hizmetlere olan güveni ve/veya memnuniyeti ölçmeye yönelik araştırmalar mevcut mu? (birden fazla seçenek mümkündür) ¹²	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Araştırmaya katılan kişilerin şiddet içermeyen anlaşmazlıkların topluluk içinde çözülmesinin daha iyi olduğu mu düşünüyor, yoksa resmi mahkeme sisteminin tüm yurttaşlar için adil olacak şekilde tasarlandığını ve şiddet içermeyen anlaşmazlıkların ele alınması için en iyi yer olduğunu mu düşünüyor?	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	Devlet sistemi/ devlet dışı sistem	Sonuç	Arz/ talep tarafı
Araştırmaya katılan kişilerin yerel kurumlara (adalet süreci/geleneksel liderler; <i>chefe de aldeia/ chefe de suco</i> ; <i>provedor</i> uyuşmazlık çözme birimleri; ulusal polis; uluslararası polis; avukat/ adli yardım; <i>hükümet dışı kuruluş</i> (STK); mahkemeler/yargıçlar; alt düzey hükümet yetkilileri dahil) yönelik memnuniyeti	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	Devlet sistemi/ devlet dışı sistem	Sonuç	Arz/ talep tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Uyuşmazlık çözüm mekanizması tercihi (varsayımsal anlaşmazlıklar için)	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza – Devlet sistemi/ Devlet dışı sistem	Sonuç	Talep tarafı
Araştırmaya katılan kişinin uyuşmazlık çözüm sürecinden memnuniyeti (soru uyuşmazlık yaşamış kişilere sorulmuştur)	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza – Devlet sistemi/ Devlet dışı sistem	Sonuç	Talep tarafı
Kurumlara (yargı da dahil olmak üzere) güven	Ekvator INEC	Sistema Integra- do de Encuestas de Hogares (SIEH – Entegre Hane Halkı Araştırması Sistemi) – 3. Tur, Mart 2004	Sistem geneli	Sonuç	Talep tarafı

ADALET KURUMLARININ ERİŞİLEBİLİRLİĞİ

Genel

Son beş yıl içerisinde, topluluk üyeleri kolluk faaliyetlerinin başlatılmasına veya kolluk teşkilatına yönelik iyileştirmeye ilişkin bir ihtiyaç ifade etmiş mi?	2011/12 Etiyopya Kırsal Sosyoekonomi Araştırması	Topluluk anketi (bilgilendirilmiş kişilere yönelik bireysel anketler)	Medeni/ ceza	Sonuç	Talep tarafı
Son beş yıl içerisinde, topluluk liderleri topluluğu kolluk faaliyetlerinin başlatılması veya kolluk teşkilatına yönelik iyileştirme ihtiyacının tartışılması için örgütlemiş mi?	2011/12 Etiyopya Kırsal Sosyoekonomi Araştırması	Topluluk anketi (bilgilendirilmiş kişilere yönelik bireysel anketler)	Medeni/ ceza	-	Arz/ talep tarafı
Son beş yıl içerisinde, topluluk üyeleri kolluk faaliyetlerinin başlatılması veya kolluk teşkilatına yönelik iyileştirme ihtiyacına yönelik olarak bir araya gelmiş mi?	2011/12 Etiyopya Kırsal Sosyoekonomi Araştırması	Topluluk anketi (bilgilendirilmiş kişilere yönelik bireysel anketler)	Medeni/ ceza	-	Talep tarafı

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Topluluk, kolluk faaliyetlerinin başlatılması veya kolluk teşkilatına yönelik iyileştirme ihtiyacına yönelik hangi adımları atmış?	2011/12 Etiyopya Kırsal Sosyoekonomi Araştırması	Topluluk anketi (bilgilendirilmiş kişilere yönelik bireysel anketler)	Medeni/ ceza	-	Arz/ talep tarafı
Coğrafi ve fiziksel erişilebilirlik					
Adliye binalarının konumu	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Uygulamada, tüm yurtttaşlar, coğrafi konum fark etmeksizin, mahkemeye erişebilmektedir	Küresel dürüstlük	Uzman görüşmesi	Medeni/ ceza	Sonuç	Arz tarafı
Tüzel kişi olarak kabul edilen mahkeme sayısı (idari yapılar) ve coğrafi konumlar	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Engelli kişilere yönelik destek	Adalet Endeksi	Masa başı inceleme	Medeni/ ceza/ idari	Girdi	Arz tarafı
Maliyet					
Olağan hukuk veya ticaret mahkemesi davalarında ve basit taleplerde veya sulh mahkemelerinde talebin yüzdesi olarak beklenen yargılama giderleri	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Sonuç	Arz tarafı
Yargılama giderlerinin yüksek olarak algılanıp algılanmadığı	WJP	Genel nüfus anketi	Medeni	Sonuç	Talep tarafı
Mahkeme harçları	UNROLI	Kamuoyu araştırması	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Uygulamada, ortalama yıllık gelir elde eden yurtttaşlar dava açacak maddi güce sahiptir	Küresel dürüstlük	Uzman görüşmesi	Medeni	Sonuç	Talep tarafı
Uygulamada, tipik özelliklere sahip küçük bir perakende işletmesi dava açacak maddi güce sahiptir	Küresel dürüstlük	Uzman görüşmesi	Medeni	Sonuç	Talep tarafı

Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
Basit talepleri karara bağlayan bir mahkemenin asgari harç tutarı/basit talepler için ivedi usul harcı (kişi başına gelirin yüzdesi olarak)	Kadınlar, İş Dünyası ve Hukuk	Uzman araştırması/ belge incelemesi	Medeni	Girdi	Arz tarafı
(Önceki beş yıl içerisinde mahkemelere başvurmuş) araştırmaya katılan kişilerin gerekli giderleri ve harçları karşılayıp karşılayamadığı	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza	Sonuç	Talep tarafı
Uyuşmazlık çözüm sürecinin maliyeti nedir?	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza	Sonuç	Talep tarafı
Dil					
Bir kişinin uyuşmazlık çözümü için mahkemeye gitme kararını etkileyen bir faktör olarak dil engelinin önemi	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Etki	Talep tarafı
Tutuklu şüpheliler için tercümana erişim	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Ceza	Çıktı	Talep tarafı
Tercümanın hazır bulunması Sanıklara ve suç mağdurlarına yardımcı olmak için tercüman hizmetleri ne kadar mevcuttur?	UNROLI	Uzman araştırması	Ceza	Girdi	Arz tarafı
“Yeminli” tercümanlara duyulan güven ve İngilizce dışındaki dillere tercüme edilmiş mahkeme formlarının sağlanması – Daha fazlası için bkz.: www.justiceindex.org/methodology/ #sthash.oryhxcDm.dpuf	Adalet Endeksi	Masa başı inceleme/ Uzman görüşmesi	Medeni/ ceza/ıdari	Girdi	Arz tarafı

 Adalet erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
Mahkeme tercümanı unvanı hukuken mevcut mu?	CEPEJ	Ülke raporları	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Mahkeme tercümanlarının işlevi hukuk kurallarıyla düzenlenmiş mi?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Akredite veya kayıtlı mahkeme tercümanlarının sayısı	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Adli işlemlerde mahkeme tercümesinin niteliğine ilişkin bağlayıcı hükümler mevcut mu?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Mahkeme tercümanlarını kim seçiyor?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Süreç	Arz tarafı
Yargılama işlemlerinin süresi					
Adalet, makul olmayan gecikmelere konu olmamalıdır – Uygulamada, hukuk veya ticaret mahkemelerinde/basit taleplerde veya sulh mahkemelerinde/yerel mahkemelerde kararın alınması ne kadar sürer?	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik araştırma	Medeni	Süreç	Arz tarafı
Davanın çözüme kavuşması ne kadar sürmüştür?	WJP	Genel nüfus araştırması	Ceza	Süreç	Arz tarafı
Yargı sisteminin haklı sebebe dayanmayan gecikme olmaksızın ceza davalarını inceleme ve sonuçlandırma kabiliyeti	UNROLI	Uzman araştırması	Ceza	Süreç	Arz tarafı
Uyuşmazlık çözme süreci ne kadar sürmüştür?	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008)				

 Adalet erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
Kamuoyunda haklı bir sebebe dayanmayan gecikme algısı					
Kişilerin bir uyuşmazlığın çözümü için mahkemeye gitme kararlarını etkileyen bir faktör olarak dava süresinin önemi	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik araştırma	Medeni	Etki	Talep tarafı
Hukuk ve ticaret mahkemelerinde dava süresi ne kadar ciddi bir sorundur?	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik araştırma	Medeni	Süreç	Arz tarafı
Prosedürlerin çok yavaş olarak algılanıp algılanmadığı	WJP	Genel nüfus araştırması	Medeni	Süreç	Arz tarafı
Kamuoyunun, mahkemelerin ceza yargılamalarını gereksiz gecikme olmaksızın tamamladığına dair algıya sahip olup olmadığı	UNROLI	Kamuoyu araştırması	Ceza	Süreç	Arz tarafı
(Önceki beş yıl içerisinde mahkemelere başvurmuş) araştırmaya katılan kişilerin davanın incelenmesinde veya çözüme kavuşturulmasında uzun gecikmeler yaşandığını bildirip bildirmediği	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza	Süreç	Arz tarafı
PROSEDÜRLER					
Karmaşıklık ve bilgiye erişim					
Kişilerin bir uyuşmazlığın çözümü için mahkemeye gitme kararlarını etkileyen bir faktör olarak prosedürlerin karmaşıklığı ve hantallığı	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Etki	Talep tarafı
Kişilerin bir uyuşmazlığın çözümü için mahkemeye gitme kararlarını etkileyen bir faktör olarak mahkeme prosedürleri hakkında bilgi eksikliği	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Etki	Talep tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
(Önceki beş yıl içerisinde mahkemelere başvurmuş) araştırmaya katılan kişilerin hukuki prosedürleri anlayıp anlayamadıkları	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza	Sonuç	Talep tarafı
Suç mağdurlarını bilgilendirmek ve onlara yardım etmek için halka açık ve ücretsiz özel bir bilgilendirme sistemi mevcut mu?	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Taraflara öngörülebilir yargılama süreleri hakkında bilgi verme zorunluluğu mevcut mu?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Mahkemelerin cevap verebilirliği					
Mahkemelerden yardım almanın zorluğu	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza	Sonuç	Arz tarafı
Ehliyet					
Toplu dava imkanı	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Etkililik ve dava akışı yönetimi					
Birinci ve ikinci derece mahkemeler ile yüksek mahkemelerde görülen ceza davaları dışındaki hukuk davası sayısı: 1 Ocak itibarıyla derdest davalar Açılan davalar Hükme bağlanmış davalar 31 Aralık itibarıyla derdest davalar	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni	Çıktı	Arz/ talep tarafı
Birinci ve ikinci derece mahkemeler ile yüksek mahkemelerde görülen ceza davası sayısı: 1 Ocak itibarıyla derdest davalar Açılan davalar Hükme bağlanmış davalar 31 Aralık itibarıyla derdest davalar	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Ceza	Çıktı	Arz/ talep tarafı

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
Birinci derece mahkemelerde görülen çekişmeli boşanma, işten çıkarma, iflas, hırsızlık ve kasten öldürme davalarının sayısı: 1 Ocak itibarıyla derdest davalar Açılan davalar Hükme bağlanmış davalar 31 Aralık itibarıyla derdest davalar	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Süreç	Arz/ talep tarafı
(Yukarıda sıralanan davaların) gün olarak ortalama yargılama süresi (yargısal denetim başvurusunun alındığı tarihten itibaren) Temyize konu davaların yüzdesi Üç yıldan fazla süredir derdest olan davaların yüzdesi Birinci derece mahkemelerde ortalama yargılama süresi (gün olarak) İkinci derece mahkemelerde ortalama yargılama süresi (gün olarak) Üçüncü derece mahkemelerde ortalama yargılama süresi (gün olarak) Ortalama toplam yargılama süresi (gün olarak)	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Süreç	Arz/ talep tarafı
2010 yılında kovuşturma makamları tarafından sonuçlandırılan davalar (mahkemelere intikal eden, savcılık tarafından düşürülen veya karara bağlanan davalar dahil)	Avrupa suç ve suç adaleti istatistikleri kaynak kitabı, 5. Basım	İdari veri ve araştırma verisi ile daha çok ulusal gazeteciler tarafından sağlanan mahkeme istatistikleri	Ceza	Çıktı	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
Suç türüne göre 2010 yılında mahkeme önüne gelen davalar (tecavüz ve çocuk istismarı dahil olmak üzere suç türüne göre)	Avrupa suç ve suç adaleti istatistikleri kaynak kitabı, 5. Basım	İdari veri ve araştırma verisi ile daha çok ulusal gazeteciler tarafından sağlanan mahkeme istatistikleri	Ceza	Çıktı	Arz tarafı
Mahkeme kararlarının uygulanma/icra edilme oranı	Moğolistan Hükümeti MDG İlerleme Raporu	İdari veri	Sistem geneli	Çıktı	Arz tarafı
Bir takvim yılında hakkında suç isnat edilmiş kişilerle ilgili olarak mahkum edilen kişilerin oranı	Ulusal İstatistik Enstitüsü – Kamerun İstatistik Yıllığı 2013	Adalet Bakanlığı, Kamerun'da insan haklarının durumu raporu 2011	Ceza	Çıktı	Arz tarafı
Takvim yılı başına başvuru sayısı – yıllık değişim Alınan başvuru sayısı İptal edilen veya hafifletilen mahkumiyet sayısı Gözden geçirilmiş koşullu mahkumiyet sayısı	Ulusal İstatistik Enstitüsü – Kamerun İstatistik Yıllığı 2013	Adalet Bakanlığı, Kamerun'da insan haklarının durumu raporu 2011	Ceza	Girdi/ çıktı	Arz/ talep tarafı
Adil yargılanma/ayrımcılık yapmama					
Adalet, gelir, toplumsal cinsiyet, etnik köken, din, milliyet, cinsel yönelim ve sosyal ve ekonomik statü (ötekileştirme) temelinde ayrımcılıktan arındırılmıştır.	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Süreç	Arz tarafı
Mahkemelerin tarafsızlığı – Toplumun, mahkemelerin gelirleri, ırkları, ulusal veya sosyal kökenleri, cinsiyetleri ve dinleri ne olursa olsun insanlara adil ve tarafsız davrandığı algısına sahip olup olmadığı	UNROLI	Kamuoyu algısı araştırması	Ceza	Sonuç	Talep tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Kamuyuonunun savcılık kararlarının adil, verimli ve etkili bir şekilde alındığına inanıp inanmadığı	UNROLI	Uzman araştırması	Ceza	Sonuç	Talep tarafı
Yargıçların hukuku eşit bir biçimde uygulaması –Yargıçların, sanığın veya mağdurun kişisel veya etnik özelliklerine dayanarak aynı suç türü için farklı cezalar verip vermediği	UNROLI	Uzman araştırması	Ceza	Süreç	Arz tarafı
Uygulamada, ceza sisteminde alınan kararlar yazılı hukuk kuralları ile uyumludur	Küresel dürüstlük	Uzman görüşmesi	Ceza	Süreç	Arz tarafı
Uygulamada, yargı kararları ırksal veya etnik kalıp yargılardan etkilenmez	Küresel dürüstlük	Uzman görüşmesi	Medeni/ ceza	Süreç	Arz tarafı
Uygulamada, kadınlar adalet sistemine tümüyle erişebilmektedir	Küresel dürüstlük	Uzman görüşmesi	Medeni/ ceza	Sonuç	Arz/ talep tarafı
(Önceki beş yıl içerisinde mahkemelere başvurmuş) araştırmaya katılan kişilerin, yargıcın, hikayeyi araştırmaya katılan kişi açısından dinlemediğini bildiren bildirmediği	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza	Süreç	Arz tarafı
Yargılama prosedürleri boyunca aşağıdaki kategorilere giren hassas gruplar için özel lehe düzenlemeler mevcut mu? • cinsel şiddet/tecavüz mağdurları • terör mağdurları • reşit olmayanlar (tanık veya mağdur) • ev içi şiddet mağdurları? • etnik azınlıklar • engelli kişiler • çocuk suçlular	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Süreç	Arz tarafı

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Mahkemelerde çocuklara yönelik muamele					
Çocukların sanık olarak yer aldığı davaların yargıçlarının, özel olarak çocuklar için tasarlanmış prosedürleri uygulayıp uygulamadığı	UNROLI	Uzman araştırması/ idari veri	Ceza	Süreç	Arz tarafı
Çocuk mağdurlar veya tanıklar için özel prosedürler – Çocuk mağdurlar veya tanıklar içeren davalarda mahkemeler ve savcılık tarafından çocuk dostu tedbirlerin uygulanıp uygulanmadığı	UNROLI	Belge inceleme/iidari veri	Ceza	Süreç	Arz tarafı
Adli süreçlerde hukukun üstünlüğü					
Masumiyet karinesi	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Tutuklama ve duruşma öncesi gözaltı	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Şüphelilere yönelik işkence ve kötü muamele	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Ceza	Girdi	Arz tarafı
	WJP	Genel nüfus anketi			
Gözaltına alınan şüphelilerin gizli davada yargılanıp mahkum edilme olasılığı	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Şüpheliler delillere tümüyle erişebilir	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Şüpheliler delillere itiraz edebilir	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Ceza	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Sanıkların ve mağdurların haklarının korunması – Ceza yargılaması sırasında mağdurların ve sanıkların haklarının yeterince korunup korunmadığı	UNROLI	Uzman araştırması	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargının sanıkların ve mağdurların haklarına saygısı – Yargıçların ve savcılarının sanıkların ve mağdurların haklarına ne kadar saygılı olduğuna dair kamuoyu algısı	UNROLI	Kamuoyu algısı araştırması	Ceza	Sonuç	Arz tarafı
Birinci derece mahkemelerde verilen gıyabi kararlarda suçluluk yüzdesi	CEPEJ	Ülke raporu/idari veri	Ceza	Çıktı	Arz tarafı
TEMYİZ MEKANİZMALARI					
Ceza mahkemesi kararlarına karşı temyiz mekanizmasının bulunup bulunmadığı	Küresel dürüstlük	Uzman görüşmesi	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Uygulamada, temyiz başvuruları makul süre içerisinde karara bağlanmaktadır	Küresel dürüstlük	Uzman görüşmesi	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Uygulamada, yurtttaşlar temyiz mekanizmasını makul bir maliyet karşılığında kullanabilmektedir	Küresel dürüstlük	Uzman görüşmesi	Ceza	Girdi	Arz tarafı
YARGI BAĞIMSIZLIĞI					
Ceza/hukuk adaleti nüfuzun kötüye kullanılmasından arındırılmıştır: kamu görevlisinin nüfuzunu kötüye kullanmasına ilişkin davaların yüzdesi	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni/ ceza	Süreç	Arz tarafı
Devlet, yüksek mahkemelerin kararlarına her zaman uyar	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni/ ceza	Süreç	Arz tarafı

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
Uygulamada, ulusal ve yerel mahkemeler siyasi etkiden arındırılmıştır	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni/ ceza	Süreç	Arz tarafı
Devlete dava açan ev sahiplerinin mahkemede adil bir tazminat alma olasılığı	WJP	Genel kamuoyu araştırması	Medeni	Sonuç	Arz tarafı
Çoğu yargıcın davalar hakkında devletin talimatına göre karar verip vermediğine dair görüş	WJP	Genel kamuoyu araştırması	Medeni	Süreç	Arz/ talep tarafı
Ceza adaletisistemi nüfuzun kötüye kullanımından arındırılmıştır	WJP	Genel kamuoyu araştırması	Ceza	Süreç	Arz tarafı
Yargı bağımsızlığı (kadro ve disiplin)	UNROLI	Belge incelemesi/ uzman araştırması	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargı bağımsızlığına dair kamuoyu algısı	UNROLI	Kamuoyu araştırması	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargı bağımsızlığı	Küresel Rekabet Edebilirlik Raporu	Yönetici görüşü araştırması	Medeni/ ceza	Girdi/ süreç	Arz tarafı
Yargının bağımsızlığı yasalarda güvence altına alınmıştır	Küresel dürüstlük	Uzman görüşmesi	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Uygulamada, ulusal düzeydeki yargıçlar siyasi müdahalelere karşı korunmaktadır	Küresel dürüstlük	Uzman görüşmesi	Medeni/ ceza	Girdi/ süreç	Arz tarafı
Yasalar, ulusal düzeydeki yargıçların, gerekçe gösterilmeksizin görevden alınmasına karşı koruma sağlamaktadır	Küresel dürüstlük	Uzman görüşmesi	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargıçlar/savcılar belirsiz bir süre için mi (yani "ömür boyu" veya resmi emeklilik yaşına kadar) atanıyorlar? Evet ise, istisnalar var mı?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
Bir yargıç/savcı rızası dışında aşağıdaki sebeplerle başka bir mahkemeye nakledilebilir mi? <ul style="list-style-type: none"> disiplin sebepleri teşkilatlanmaya dair sebepler diğer sebepler 	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargıçlar/savcılar için deneme süresi var mı, varsa ne kadar süreliğine?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargıçların görev süresi belirsiz süreli değilse (CEPEJ araştırmasının 121. sorusuna bakınız), görev süresinin uzunluğu (yıl olarak) nedir? Görev süresi yenilenebilir mi?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Savcılık hizmetleri: <ul style="list-style-type: none"> Bağımsız mı? Adalet Bakanlığına mı tabi? 	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
YOLSUZLUK					
Rüşvet					
Yargıçlara, mahkeme personeline, ticari hakemlere ve iş müfettişlerine rüşvet	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Sonuç	Arz tarafı
Yargıçların, mahkeme personelinin ve iş müfettişlerinin rüşvet talep etme olasılığı	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Sonuç	Arz tarafı
Yargıçlara ve hukuk ve ticaret mahkemelerinde çalışan personele ilişkin yolsuzluk sorununun ciddiyeti	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Sonuç	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
Mahkeme sürecini hızlandırmak için kişiler ne sıklıkla rüşvet ödemesi, gayri resmi ödeme veya diğer teşvik ödemelerini yapmak zorunda kalıyor?	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Sonuç	Arz tarafı
	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza	Sonuç	Arz tarafı
Yolsuzluk algısı					
Toplumun, insanların bir yargıca, savcıya veya diğer mahkeme personeline rüşvet vererek mahkûmiyetten kaçabileceğine veya daha hafif bir ceza alabileceğine inanıp inanmadığı	UNROLI	Kamuoyu araştırması	Ceza	Sonuç	Arz/ talep tarafı
Kişilerin bir uyumsuzluğu çözmek için mahkemeye gidip gitmeme kararlarını etkileyen bir faktör olarak yargıçların ve yargı personelinin yolsuzluğunun ne ölçüde önemli olduğu	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Etki	Arz/ talep tarafı
Çoğu yargıcın baskın özel çıkarlar doğrultusunda karar alıp almadığına dair görüş	WJP	Genel nüfus anketleri	Medeni	Sonuç	Arz/ talep tarafı
Yurttaşların, yargıçların yolsuzluğa bulaştığını düşünüp düşünmediği	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Medeni/ ceza	Süreç	Arz/ talep tarafı
Yurttaşların, polis yolsuzluğa bulaştığını düşünüp düşünmediği	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Ceza	Sonuç	Talep tarafı
Siyasi örgütlerde, yargı organlarında ve kolluk teşkilatında yolsuzluk algısı	Moğolistan Hükümeti MDG İlerleme Raporu	Kamuoyu araştırması	Anayasa/ medeni/ ceza/idari	Sonuç	Talep tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
Kamuoyunda yolsuzluk algısı	Ekvator INEC	Sistema Integra- do de Encuestas de Hogares (SIEH – Entegre Hane Halkı Araştırması Sistemi) – 3. Tur, Mart 2004	Sistem geneli	Sonuç	Talep tarafı
Özel kişilerce nüfuzun kötüye kullanımı					
Baskın özel çıkar gruplarının nüfuzlarını kötüye kullanması Son bir yılda yargıçların delillere ve yürürlükteki yasalara ilişkin dürüst bir değerlendirme yaptığını yansıtan davaların yüzdesi Son bir yılda nihai kararın taraflardan birinin baskısından veya yolsuzluktan etkilendiği davaların yüzdesi	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Çıktı	Arz tarafı
Polis, ordu, savcılar ve ceza mahkemesi yargıçları nüfuzlarını kötüye kullanmamaktadırlar.	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket/ genel nüfus anketi	Ceza	Süreç	Arz tarafı
Uygulamada, geçenyıl, yolsuzluk davalarının görüldüğü mahkemelerin yargıçları fiziksel olarak zarar görmemiştir/ öldürülmemiştir.	Küresel dürüstlük	Uzman görüşmesi	Ceza	Sonuç	Arz tarafı
ŞEFFAFLIK VE HESAP VEREBİLİRLİK					
Ceza duruşmalarına kamunun erişimi	UNROLI	Uzman araştırması	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargıçlara yönelik şikayetler hakkında kamuya açık bilgiler	UNROLI	Belge inceleme	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Mahkeme harcamalarına ilişkin kamuya açık raporlar	UNROLI	Belge inceleme	Ceza	Girdi	Arz tarafı

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
Savcılara karşı görevi kötüye kullanma iddiasıyla yürütülen soruşturmalar	UNROLI	Uzman araştırması	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargıçlara karşı görevi kötüye kullanma iddiasıyla yürütülen soruşturmalar	UNROLI	Uzman araştırması	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargıçlar ağır görevi kötüye kullanma halleri için görevden alınma veya diğer disiplin tedbirlerine tabidir	UNROLI	Uzman araştırması	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Savcılar ağır görevi kötüye kullanma halleri için görevden alınma veya diğer disiplin tedbirlerine tabidir	UNROLI	Uzman araştırması	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Savcılar için performans izleme sistemi mevcuttur	UNROLI	Belge incelemesi	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargıçlar için performans izleme sistemi mevcuttur	UNROLI	Belge incelemesi	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Adli hatalara karşı başvuru mekanizmalarına erişim	UNROLI	Uzman araştırması	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Yolsuzluk vakalarının ihbar sıklığı	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Ceza	Sonuç	Talep tarafı
Yetkililerin yolsuzluk ihbarını aldıktan sonra harekete geçip geçmediği	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Ceza	Çıktı	Arz tarafı
Yolsuzluk ihbarında bulunan yurttaşların misillemeye veya diğer olumsuz sonuçlara maruz kalıp kalmadığı	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Ceza	Sonuç	Arz/ talep tarafı
Mahkeme personelinin yolsuzluk eylemlerinin ihbar edilmemesinin ana sebepleri	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Ceza	Sonuç	Arz/ talep tarafı
Yasalar, davaların ulusal düzeydeki yargıçlara dağıtımında şeffaf ve nesnel bir sistem öngörmektedir.	Küresel dürüstlük	Uzman görüşmesi	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
Aşağıdaki durumlar için tazminat sistemi öngörülüp müdür? <ul style="list-style-type: none"> • yargılamaların ölçsüz uzunluğu • mahkeme kararlarının uygulanmaması • haksız tutuklama • haksız mahkumiyet 	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargı sisteminin işleyişine ilişkin şikayette bulunmak için ulusal veya yerel bir prosedür mevcut mu, ve böyle bir prosedürden hangi makam sorumlu?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargı sisteminin işleyişine ilişkin şikayetler çerçevesinde kabul edilen şikayet sayısı ve kullanıcılara (12 aylık süre içinde) ödenen tazminat miktarı	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Çıktı	Arz tarafı
Mahkemelerin ve yargının işleyişine ilişkin istatistikleri toplamaktan sorumlu uzman bir kurum mevcut mu?	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Bu kurum her bir mahkemenin işleyişine ilişkin istatistikleri internette yayınlıyor mu?	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Çıktı	Arz tarafı
Her bir mahkeme yıllık faaliyet raporu hazırlamakla yükümlü mü?	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
Mahkemeler içerisinde aşağıdakilerle ilgili olarak mahkeme faaliyetlerinin izlenmesine dair bir sistem mevcut mu? açılan davaların sayısı hakkında karar verilen dava sayısı ertelenen dava sayısı yargılamanın uzunluğu	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Mahkeme faaliyetleri için performans ve nitelik göstergeleri mevcut mu, ve mevcut ise, dört ana gösterge nedir?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Her yargıç için tanımlanmış nicel performans hedefleri (örneğin bir ayda incelenecek dava sayısı gibi) mevcut mu ve böyle hedefleri kim belirliyor?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Mahkeme düzeyinde performans hedefleri tanımlanmış mı ve böyle hedefleri kim belirliyor?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Mahkemelerin performansını hangi kurum değerlendiriyor?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargı sisteminin tümü için kalite standartları belirlenmiş mi (yargı ve/veya yargının kalitesine yönelik politikalar için kalite sistemleri mevcut mu)?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Bu kalite standartlarıyla görevlendirilmiş uzman mahkeme personeliniz var mı?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
Aşağıdakilerle ilişkili olarak makul bir zaman dilimi içerisinde hakkında işlem yapılmamış birikmiş işleri ve vakaları takip ediyor musunuz? • hukuk davaları • ceza davaları • idari davalar	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza/ idari	Girdi	Arz tarafı
Mahkeme prosedürleri boyunca bekleme süresini takip ediyor musunuz?	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Değerlendirme planı – önceden kararlaştırılan ziyaret planı – temelinde mahkemelerin genel (düzgün) işleyişinin değerlendirilmesine yönelik bir sistem mevcut mu?	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Savcılık performansının izlenmesine ve değerlendirilmesine yönelik bir sistem mevcut mu?	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Taraflardan birinin yargıcın tarafsız olmadığını düşünmesi durumunda, yargıca yönelik etkili bir itiraz prosedürü mevcut mu?	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Bir senede kabul edilen itiraz sayısı	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Çıktı	Arz tarafı
Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesi uyarınca süre ve kararların uygulanmaması konularında açılan dava sayısı	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Çıktı	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
Yargıçlar/savcılar hakkında kimler disiplin soruşturması başlatabilir (örn. yurттаşlar, ombudsman, yürütme erki)?	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargıçlar/savcılar üzerinde kimin disiplin yetkisi mevcuttur?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargıçlar/savcılar/kolluk görevlileri aleyhine başlatılan disiplin soruşturması sayısı (toplam sayı ve görevi kötüye kullanma türüne göre) ve yaptırım sayısı (toplam sayı ve yaptırım türüne göre)	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Çıktı	Arz tarafı
ETKİLİ UYGULAMA					
Etkili uygulama ne kadar ciddi bir sorundur?	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Çıktı	Arz tarafı
Hukuk veya ticaret mahkemelerinde/basit taleplerde veya sulh mahkemelerinde alınan kararların uygulanması ve ödemelerin veya tazminatın tahsil edilmesi ne kadar sürmektedir?	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Çıktı	Arz tarafı
Bir davada mahkeme kararının uygulanması ne kadar sürmüştür?	WJP	Genel nüfus anketi	Medeni	Çıktı	Arz tarafı
Uygulamada, yargı kararlarının devlet uygular	Küresel dürüstlük	Uzman görüşmesi	Medeni/ ceza	Çıktı	Arz tarafı
İcra prosedürlerinin işleyişi	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
İcra prosedürlerinin etkililiği	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
İcra hizmetlerinin niteliği ve hesap verebilirlik	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
KAPASİTE					
İnsan kaynakları					
Kadın yargıçların yüzdesi	UNROLI	İdari veri	Ceza/ medeni	Girdi	Arz tarafı
	UNODC		Ceza/ medeni	Girdi	
	Dünya Bankası Toplumsal Cinsiyet İstatistikleri	Veri mevcut değil	Ceza/ medeni	Girdi	Arz tarafı
Anayasa Mahkemesi'nde görev yapan yargıç sayısı ve Anayasa Mahkemesi'nde görev yapan kadın yargıç sayısı	WBL	Uzman araştırması/ idari veri	Anayasa	Girdi	Arz tarafı
Anayasa Mahkemesi Başkanı'nın kadın olup olmadığı	WBL	Uzman araştırması/ idari veri	Anayasa	Girdi	Arz tarafı
En yüksek mahkemede görev yapan kadın yargıçların yüzdesi	ECLAC	İdari veri/ mahkeme istatistikleri	Anayasa	Girdi	Arz tarafı
Yargıçların yetkinliği (beceri ve bilgi)	UNROLI	Uzman araştırması	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Savcılarının yetkinliği (beceri ve bilgi)	UNROLI	Uzman araştırması	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Savunma avukatlarının yetkinliği (beceri ve bilgi)	UNROLI	Uzman araştırması	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Toplumsal cinsiyete göre aşağıdaki mahkemelerde görev yapan yargıç sayısı: • birinci derece mahkemeler • ikinci derece mahkemeler • üst mahkemeler	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıkıtı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
Toplumsal cinsiyete göre mahkeme başkanlarının (profesyonel yargıçlar) sayısı	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Bazı durumlarda mahkemelerde görev yapan ve buna göre ücret alan profesyonel yargıç sayısı	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Ücret almayan ancak çoğunlukla masrafları karşılanan profesyonel olmayan yargıç sayısı	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Toplumsal cinsiyete göre, mahkemelerde yargıçlar için çalışan ve yargıç olmayan personel sayısı	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Toplumsal cinsiyete göre, aşağıdaki mahkemelerde görev yapan savcı sayısı: birinci derece mahkemeler ikinci derece mahkemeler üst mahkemeler	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Toplumsal cinsiyete göre başsavcılarının sayısı	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Savcılığa bağlı personel sayısı (savcı olmayan)	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Savcılık makamı personeli (ayrıştırılmamıştır)	Avrupa suç ve suç adaleti istatistikleri kaynak kitabı, 5. Basım	İdari veri ve araştırma verisi ile daha çok ulusal gazeteciler tarafından sağlanan mahkeme istatistikleri	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Hukuk mahkemelerinde görev yapan yargıçların kadrolara göre dağılımı	Kenya Gerçekler ve Rakamlar 2014	İdari veri	Medeni/ ceza/ anayasa/ idari	Girdi	Arz tarafı

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
İşe alım					
Yargıçlar/savcılar nasıl işe alınmaktadır?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargıçların/savcılarının işe alımına ilişkin prosedür çerçevesinde toplumsal cinsiyet eşitliğini kolaylaştırmaya yönelik özel kurallar mevcut mu?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargıçların/savcılarının işe alımında ve atanmasında hangi makam yetkilidir;ve bu makam: <ul style="list-style-type: none"> • Yalnızca yargıçlardan mı oluşmaktadır? • Yalnızca yargıç olmayan kişilerden mi oluşmaktadır? • Yargıçlardan ve yargıç olmayan kişilerden mi oluşmaktadır? 	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargıçların/savcılarının terfiinde hangi makam yetkilidir?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargıçların/savcılarının terfiine ilişkin prosedür çerçevesinde toplumsal cinsiyet eşitliğini kolaylaştırmaya yönelik özel kurallar mevcut mu?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargıçların/savcılarının terfii için hangi prosedürlere ve kriterlere başvurulmaktadır?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargıç/savcılarının faaliyetlerine ilişkin nitel bir bireysel değerlendirme sistemi mevcut mu?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
Eğitim					
Yargıçlara/savcılara yönelik zorunlu/isteğe bağlı eğitimler mevcut mu? Örneğin: <ul style="list-style-type: none"> başlangıç eğitimi (örn. bir hukuk okuluna gitmek, mahkemede stajyerlik gibi) genel hizmet içi eğitim özel işlevler için hizmet içi eğitim (örn. ekonomik ve idari meselelere ilişkin olarak yargıçlara veya örgütlü suçluluğu ilişkin olarak savcılara yönelik eğitim) mahkemenin yönetişimlerine ilişkin hizmet içi eğitim (örn. mahkeme başkanı/başsavcı, yönetici) mahkemelerdeki bilgisayar olanaklarının kullanımına yönelik hizmet içi eğitim 	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Eğitimlerin sıklığı	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Devletin yargıçlar ve/veya savcılar için eğitim kurumları var mı? Varsa, bu tür kurum(lar)ın bütçesi nedir?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Bu tür kurumlarda yargıçlar ve/veya savcılar için başlangıç eğitimi mevcut değilse, yargıçlar ve savcılar nasıl işe alınıyor ve nasıl eğitiliyor?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
Ücretler					
Yargıçların/savcıların maaşı ve sosyal hakları	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargıçlar/savcılar işlerini başka işlevlerle birleştirebiliyor mu?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Verimlilik ikramiyeleri: yargıçlar, verdikleri kararlarla ilgili nicel hedeflerin yerine getirilmesine dayalı ikramiye alıyor mu (örneğin, belirli bir süre içinde verilen karar sayısı gibi)?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Maddi kaynaklar					
Adalet sektörünün bütçesi – Yıllık değişim	Ulusal İstatistik Enstitüsü – Kamerun İstatistik Yıllığı 2013	Adalet Bakanlığı, Kamerun’da insan haklarının durumu raporu 2011	Sistem geneli	Girdi	Arz tarafı
Mahkemenin yeterli maddi kaynağa sahip olup olmadığı	UNROLI	Uzman araştırması	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Savcıların tanıklıkları kaydetmek, delilleri saklamak ve korumak ve derdest davaları ve duruşma tarihlerini takip etmek için yeterli maddi kaynağa sahip olup olmadığı	UNROLI	Uzman araştırması	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Mahkeme kayıtlarının niteliği	UNROLI	Saha verisi	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Savcılık kayıtlarının niteliği	UNROLI	Saha verisi	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Mahkemelerde kullanılan bilgisayar ve telekonferans olanakları	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
İdari kapasite ve yönetim kapasitesi					
Stratejik planlama ve mahkemelerin bütçe kapasitesi	UNROLI	Uzman araştırması/ belge incelemesi	Ceza	Girdi	Arz tarafı

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
Stratejik planlama ve savcıların bütçeleme kapasitesi	UNROLI	Uzman araştırması/ belge incelemesi	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Mahkemelerin idari sistemleri	UNROLI	Uzman araştırması	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Savcıların idari sistemleri	UNROLI	Uzman araştırması	Ceza	Girdi	Arz tarafı
İHTİSAS MAHKEMELERİ/PROSEDÜRLER					
Basit taleplere yönelik bir mahkeme veya basit talepler için ivedi bir usul mevcut mu, ve basit talepler için azami miktar nedir (kişi başına gelir yüzdesi olarak)?	WBL	Uzman araştırması/ belge incelemesi	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Birinci derece ihtisas mahkemelerinin (veya özel yargı düzenlerinin) sayısı (tüzel kişiler)	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Aşağıdaki konularda yetkilibirinci derece mahkemelerin sayısı (coğrafi konum): <ul style="list-style-type: none"> • basit talepler için alacak davaları • işten çıkarma davaları • hırsızlık davaları • * araştırmaya katılan kişilerden basit talep kavramını tanımlamaları istenmiştir 	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni/ ceza	Girdi	Arz tarafı
Aşağıdakilere ilişkin olarak özel ivedi usuller öngörülmüş müdür? <ul style="list-style-type: none"> • hukuk davaları • ceza davaları • idari davalar 	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza/idari	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
Aşağıdakiler için basitleştirilmiş usuller öngörülüp müdür? • hukuk davaları (küçük uyuşmazlıklar)? • ceza davaları • (hafif suçlar için) idari davalar	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza/idari	Girdi	Arz tarafı
Bu basitleştirilmiş usuller için yargıçlar yazılı bir emirle sözlü bir karar verebilir ve tam gerekçeli bir karardan vazgeçebilir mi?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza/idari	Girdi	Arz tarafı
Mahkemeler ve avukatlar, davaların incelenmesine ilişkin düzenlemeler (yani, dosyaların sunumu, avukatların bulgularını sunmaları için öngörülen zaman çerçeveleri ve duruşma tarihleri hakkındaki kararlar) konusunda uzlaşma sağlama olanağına sahip mi?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni/ ceza/idari	Girdi	Arz tarafı
ALTERNATİF UYUŞMAZLIK ÇÖZÜMÜ					
Erişilebilirlik (maliyet)					
Ticari tahkim mekanizmalarının beklenen maliyeti (talebin yüzdesi olarak)	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Tarafsızlık					
ADR tarafsızdır	WJP	Ölçülmemiş	Medeni	Çıktı	Arz tarafı
ADR nüfuzun kötüye kullanımından arındırılmıştır					
Ticari hakemlerin rüşvet talep etme olasılığı	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Çıktı	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
ADR etkilidir ve makul olmayan gecikmeler yaşanmaz					
Uygulamada, ulusal bir tahkim panelinin söz konusu olduğu hallerde, yerel mahkemeler aracılığıyla tahkim kararının icrası (yani ödemenin tahsili) ne kadar sürmektedir?	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Süreç	Arz tarafı
Uygulamada, uluslararası bir tahkim panelinin söz konusu olduğu hallerde, yerel mahkemeler aracılığıyla tahkim kararının icrası (yani ödemenin tahsili) ne kadar sürmektedir?	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Süreç	Arz tarafı
Uygulamada, ticari nitelikli tahkim mekanizmasına başvurulması sonrası tahkim kararının alınması ne kadar sürmektedir?	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Süreç	Arz tarafı
Uygulamada, kararın alınmasından veya anlaşmaya varılmasından sonra, ticari nitelikli tahkimin icrası ne kadar sürmektedir?	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Süreç	Arz tarafı
Yargı sisteminde hukuk arabuluculuğu prosedürleri öngörülüyor mü?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Arabuluculuk hangi davalarda zorunludur?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Hukuk arabuluculuğu işlemleri için adli yardım alma imkanı öngörülüyor mü?	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Hukuk arabulucusu statüsüne sahip akredite veya kayıtlı arabulucu sayısı	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni	Girdi	Arz tarafı
Dava türüne göre hukuk arabuluculuğu prosedürlerinin sayısı	CEPEJ	Ülke raporu/ idari veri	Medeni	Çıktı	Arz tarafı

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
<p>Hukuk sistemi aşağıdaki ADR türlerini kabul etmiş mi?</p> <ul style="list-style-type: none"> • hukuk arabuluculuğu dışında diğer arabuluculuk türleri? • Tahkim? • uzlaşma? • diğer ADR türleri? 	CEPEJ	Ülke raporu	Medeni	Süreç	Arz tarafı
Etkili uygulama					
Ulusal bir tahkim panelinin söz konusu olduğu hallerde, kamu kuruluşuna yönelik tahkim kararının uygulanma olasılığı	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Sonuç	Arz tarafı
Uluslararası bir tahkim panelinin söz konusu olduğu hallerde, kamu kuruluşuna yönelik tahkim kararının uygulanma olasılığı	WJP	Belirli niteliklere sahip kişilere yönelik anket	Medeni	Sonuç	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

TABLO 2.2.**Toplumsal cinsiyet temelli şiddet – Adalete erişim göstergeleri**

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
HAKLAR VE YETKİLER					
Özel olarak ev içi şiddeti hedef alan mevzuat mevcut mu?	WBL	Uzman araştırması/ belge incelemesi	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Ev içi şiddet mevzuatı evlilik dışı yakın ilişki yaşayan kadınları koruyor mu?	WBL	Belge incelemesi	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Ev içi şiddet mevzuatı duygusal, fiziksel, finansal ve cinsel istismarı kapsıyor mu?	WBL	Uzman araştırması	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Ev içi şiddete ilişkin hukuk kuralları– Hukuki çerçevenin ev içi şiddete karşı kadınlara hukuki koruma sağlayıp sağlamadığı	OECD SIGI	SIGI ülke profili	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Tecavüze ilişkin hukuk kuralları – Hukuki çerçevenin tecavüze karşı kadınlara hukuki koruma sağlayıp sağlamadığı	OECD SIGI	SIGI ülke profili	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Cinsel tacize ilişkin hukuk kuralları – Hukuki çerçevenin cinsel tacize karşı kadınlara hukuki koruma sağlayıp sağlamadığı	OECD SIGI	SIGI ülke profili	Ceza	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
Psikolojik şiddet ve suç teşkil eden şiddet, ısrarlı takip, tecavüz de dahil olmak üzere (eş/partner tarafından işlenen suçlar da dahil olmak üzere) cinsel şiddet, zorla evlendirme, kadın sünneti, zorla kürtaj ve zorla kısırlaştırma, cinsel taciz ve bu suçlara teşebbüs ile yardım ve yataklık etme eylemlerini suç sayan yasaların varlığı	Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) Md. 33-41	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Mağdur ve sanık arasındaki ilişkinin niteliğine bakılmaksızın, kadına yönelik yukarıda belirtilen her türlü şiddeti suç sayan yasaların varlığı	İstanbul Sözleşmesi, Md. 43	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN ÖNLENMESİ VE KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELE İÇİN USUL KURALLARI					
Bu sözleşme kapsamındaki her türlü şiddet eylemine ilişkin soruşturmalar ve yargılama prosedürleri, ceza yargılamasının tüm aşamalarında mağdurun hakları gözetilerek gecikmeksizin yürütülmektedir	İstanbul Sözleşmesi, Md. 48	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
İstanbul Sözleşmesi uyarınca ihdas edilen suçların etkin bir şekilde soruşturulmasını ve kovuşturulmasını sağlayacak yasalar ve diğer tedbirler öngörülmüştür	İstanbul Sözleşmesi, Md. 48	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Kolluk kuvvetlerinin, İstanbul Sözleşmesi kapsamına giren her türlü şiddet eyleminin mağdurlarına yeterli ve acil koruma sunarak zamanında ve uygun tepki vermesini sağlamak için yasalar veya diğer tedbirler öngörülmüştür	İstanbul Sözleşmesi, Md. 50	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/ çıktı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
Koruyucu tedbirlerin uygulanması için mekanizmalar öngören ve şiddet mağduru kadınların, çocuklarının ve tanıklarının güvenliğini güvence altına alan adli işlemlerin varlığı. Bu mekanizmalar şunları içerir: yer değiştirme fonları kadınların korunmasına yönelik mekanizmalar kimlik değiştirme tanık koruma ülkeden güvenli çıkışın sağlanması güvenli referans ağları panik butonları	Belém do Pará Sözleşmesi İzleme Mekanizması (MESECVI) Uzmanlar Komitesi (CEVI)	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Sağlık sistemi kullanıcılarından gelen şikâyetleri değerlendirmek için Bakanlıkların veya denetim makamlarının yetkinliği	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Süreç	Arz tarafı
Adalet sistemiyle ilgili olarak kullanıcılardan gelen şikâyetleri değerlendirmeye yönelik özel bir mekanizmanın varlığı	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Anayasal tedbirlerin varlığı (<i>amparos</i> , koruma tedbirleri, gözaltı)	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Soruşturma ve adli işlemlerin tüm aşamalarında, tanıkların özel ihtiyaçları da dahil olmak üzere, mağdurların haklarını ve menfaatlerini korumak için yasalar veya diğer tedbirler öngörülmüştür	İstanbul Sözleşmesi, Md. 56	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Yetkili makamlar uzaklaştırma kararı alabilir	İstanbul Sözleşmesi, Md. 52	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/çıkıtı/ sonuç/ etki/süreç	Arz/ talep tarafı
Herhangi bir hukuk veya ceza davasında, mağdurun cinsel geçmişine ve davranışlarına ilişkin delillere yalnızca ilgili ve gerekli olduğu ölçüde izin verilmesi için yasalar veya diğer tedbirler öngörülümüştür	İstanbul Sözleşmesi, Md. 54	-	Ceza ve medeni	İstanbul Sözleşmesi, Md. 53	-
Yetkili makamların soruşturma ve kovuşturma sırasında ölüm riskini, tekrarlanan şiddet riskini ve ateşli silah bulundurmaya veya ateşli silahlara erişimi dikkate almasını ve koordine güvenlik ve destek tedbirleri sunmasını sağlayan prosedürler mevcuttur	İstanbul Sözleşmesi, Md. 51	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Şiddet konularına ilişkin yargılama prosedürlerinde aşağıdaki usul güvencelerinin varlığı: mahkemenin bağımsızlığı ve tarafsızlığı makul süre silahların eşitliği ilkesi kesin hüküm (res judicata) kararlara karşı yüksek mahkemeye itiraz	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Kadına yönelik şiddet suçlarının, kadın cinayetlerin ve kadınların vahşiyane ölümlerinin toplumsal cinsiyet bakış açısıyla ele alındığı ceza soruşturması protokollerinin varlığı	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/çıkıtı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Mağdur ifadesini veya şikayetini geri çekse dahi, İstanbul Sözleşmesi kapsamına giren suçlarla ilgili yargılamaların devam etmesini sağlayacak yasalar ve prosedürler öngörülmüştür	İstanbul Sözleşmesi, Md. 55	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Uzlaştırma, arabuluculuk, hapis cezasının ertelenmesi, denetimli serbestlik, savcının takdir yetkisi, ceza indirimi gibi yöntemlerin ve kadına yönelik şiddet vakalarının yargı dışı çözümlenmesine yönelik yöntemlerin kullanılmasını açıkça yasaklayan mevzuatın varlığı	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
İstanbul Sözleşmesi'nde düzenlenen her türlü şiddet eylemine ilişkin olarak, arabuluculuk ve uzlaştırma dahil, zorunlu alternatif uyuşmazlık çözüm süreçlerini yasaklayan kuralların varlığı	İstanbul Sözleşmesi, Md. 48	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
İdari ve/veya yargısal işlemler öncesinde ve sırasında mağdurun veya üçüncü kişilerin talebi üzerine veya resen kabul edilecek koruyucu tedbirlere ilişkin mevzuatın varlığı	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Özellikle kültürlerarası arka planın dikkate alınması suretiyle, şiddet mağduru yerlilerin, kırsal bölgede yaşayan kız çocuklarının ve ergenlerin, yetişkin kadınların ve yaşlı kadınların korunmasına yönelik mevzuatın ve hızlı bir şekilde hayata geçirilecek mekanizmaların varlığı	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet sanıklarına karşı uygun hukuk yollarının varlığı	İstanbul Sözleşmesi, Md. 29	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Bir para cezasının ödenmesi emrinin söz konusu olması halinde, sanığın mağdura yönelik mali yükümlülüklerinin gerektiği gibi dikkate alınmasını sağlayan prosedürlerin varlığı	İstanbul Sözleşmesi, Md. 48	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet mağdurları için tazminat hakkının varlığı	İstanbul Sözleşmesi, Md. 30	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
(İstanbul Sözleşmesi'nde tanımlandığı şekliyle) kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet olaylarında çocukların velayetinin belirlenmesini ve ziyaret haklarının dikkate alınmasını sağlayan yasaların veya diğer tedbirlerin varlığı	İstanbul Sözleşmesi, Md. 31	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Zorla evlilik mağduruna mali veya idari yük yüklenmeksizin evliliğin feshini, iptalini veya geçersizliğini sağlayan kuralların varlığı	İstanbul Sözleşmesi, Md. 32	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/çıkıtı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
İstanbul Sözleşmesi kapsamına giren suçlar üzerinde geniş bir yargı yetkisi (bölgesel ve kişisel) öngören kuralların varlığı	İstanbul Sözleşmesi, Md. 44	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
İstanbul Sözleşmesi kapsamına giren bir suçtan hüküm giymiş kişilerin iadesine yalnızca uyuğua dayanılarak karar verilmemesini sağlayan kuralların varlığı	İstanbul Sözleşmesi, Md. 44	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
İstanbul Sözleşmesi kapsamına giren suçların cezalandırılması için etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımların varlığı	İstanbul Sözleşmesi, Md. 44	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Çocuk tanıkların korunmasına ve desteklenmesine ilişkin kuralların varlığı	İstanbul Sözleşmesi, Md. 26	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
İstanbul Sözleşmesi kapsamına giren şiddet eylemlerinin yetkili kurumlara veya makamlara ihbarını teşvik edecek tedbirlerin varlığı	İstanbul Sözleşmesi, Md. 27	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
İç hukuk uyarınca belirli meslek mensuplarına yönelik gizlilik kurallarının, İstanbul Sözleşmesi kapsamına giren şiddet eylemlerinin yetkili kurumlara veya makamlara ihbarını engellememesini sağlayacak tedbirler mevcuttur	İstanbul Sözleşmesi, Md. 28	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE VE KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELEYE YÖNELİK KURUMLAR VE HİZMETLER					
Ev içi şiddet davaları için özel bir mahkeme veya prosedür mevcut mu?	WBL	Uzman araştırması	Ceza	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Şikâyet mercii kurumların sayısı ve yerleri	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Şiddetten arındırılmış yaşam hakkı ile ilgili yükümlülükler uylmadığına dair şikâyetleri değerlendirecek idari kuruluşların varlığı	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Şiddetten etkilenen kadınlar alanında uzmanlaşmış, kamusal nitelikli veya devlet destekli hukuki temsil hizmetlerinin varlığı	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Şiddet mağduru kadınlar için ülke çapında ücretsiz telefon hatlarının varlığı	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
İstanbul Sözleşmesi kapsamına giren her türlü şiddet eylemine ilişkin ücretsiz danışmanlık sağlayan, ülke çapında 24 saat (7/24) hizmet sunan telefon yardım hatları	İstanbul Sözleşmesi, Md. 24	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Güvenli barınma sağlayan ve özellikle kadınlar ve çocukları olmak üzere mağdurlara proaktif bir biçimde ulaşan uygun, kolay erişilebilir sığınma evleri	İstanbul Sözleşmesi, Md. 23	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Şiddetten arındırılmış yaşam hakkını korumaya yönelik ücretsiz ve kapsamlı hukuk hizmetlerinin varlığı	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Yürürlükteki mevzuat uyarınca, kültürlerarası arka planın dikkate alınması suretiyle yerliler, kırsal bölgede yaşayan kız çocukları ve ergenler, yetişkin kadınlar ve yaşlı kadınlar için ücretsiz ve kapsamlı hukuk hizmetlerinin varlığı	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı

Hedef/Gösterge	Geliştiren/kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Duruşmalar, temyiz mercileri ve yüksek mahkemeler içerisinde ofis, raportörlük veya benzer başka bir kurumun varlığı	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Devletlerin iç hukukunun öngördüğü koşullar altında mağdurlara hukuki yardım ve ücretsiz adli yardım hakkının sağlanması	İstanbul Sözleşmesi, Md. 57	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Gerektiğinde hukuki ve psikolojik danışmanlık, mali yardım, barınma, eğitim, öğretim ve iş bulma konularında destek sağlama gibi hizmetler de dahil olmak üzere. şiddet mağdurlarına yönelik kolaylaştırıcı hizmetlerin varlığı	İstanbul Sözleşmesi, Md. 20	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Mağdurların, mağdurlara yardım etmek ve onları uygun hizmetlere yönlendirmek için eğitilmiş profesyonellerden oluşan ve yeterli kaynağa sahip sağlık hizmetlerine ve sosyal hizmetlere erişimi mevcuttur	İstanbul Sözleşmesi, Md. 20	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Şiddet mağduru tüm kadınlara ve çocuklarına yönelik uzman kadın destek hizmetleri de dahil olmak üzere. mağdurlar için acil, kısa ve uzun vadeli uzman destek hizmetleri mevcuttur	İstanbul Sözleşmesi, Md. 22	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Tecavüz veya cinsel şiddet mağdurları için tıbbi ve adli muayene, travma desteği ve danışmanlık sağlayan kolay erişilebilir kriz ve sevk merkezleri mevcuttur.	İstanbul Sözleşmesi, Md. 25	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
TOPLUMSAL FARKINDALIK					
Kadınların, kadına yönelik şiddetle mücadele ve kadına yönelik şiddeti önleme ile ilgili kurumlar/ hizmetler konusundaki farkındalığı	Temel Haklar Ajansı – Avrupa’da kadınların refahı ve güvenliği araştırması	Kadınlara yönelik kamuoyu araştırması	Ceza	-	Talep tarafı
Kadınların, kadına yönelik şiddete karşı yürütülen reklam kampanyaları konusundaki farkındalığı	Temel Haklar Ajansı – Avrupa’da kadınların refahı ve güvenliği araştırması	Kadınlara yönelik kamuoyu araştırması	Ceza	-	Talep tarafı
Kadınların, kadına yönelik şiddetin önlenmesine veya ev içi şiddet vakalarında kadınların korunmasına ilişkin ulusal yasalar veya siyasi girişimler konusundaki farkındalığı	Temel Haklar Ajansı – Avrupa’da kadınların refahı ve güvenliği araştırması	Kadınlara yönelik kamuoyu araştırması	Ceza	-	Talep tarafı
İstanbul Sözleşmesi kapsamına giren her türlü şiddet eyleminin farklı görünümleri, bunların çocuklar üzerindeki etkileri ve şiddetin önlenmesi konularında genel kamuoyu farkındalığını ve anlayışı arttıracak programların ve bilinçlendirme kampanyalarının sıklığı	İstanbul Sözleşmesi, Md. 13	Kadınlara yönelik kamuoyu araştırması	Ceza	-	Talep tarafı
İstanbul Sözleşmesi kapsamına giren şiddet eylemlerini önlemeye yönelik mevcut tedbirlere ilişkin bilgilerin kamuoyu ile paylaşılması	İstanbul Sözleşmesi, Md. 13	Kadınlara yönelik kamuoyu araştırması	Ceza	-	Talep tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/çıkıtı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Eğitimin tüm seviyelerindeki müfredat, uygun görüldüğü şekilde, toplumsal cinsiyet eşitliği, toplumsal cinsiyete dayalı kalıp yargılara dayanmayan roller, karşılıklı saygı, kişilerarası ilişkilerde şiddet içermeyen çatışma çözümü, kadına yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet ve kişisel bütünlük hakkı ile ilgili modüller içermektedir ve bu ilkeler resmi olmayan eğitim tesisleri, spor, kültür ve eğlence tesisleri ve medya aracılığıyla teşvik edilmektedir	İstanbul Sözleşmesi, Md. 14	Kadınlara yönelik kamuoyu araştırması	Ceza	-	Talep tarafı
Mağdurlar, mevcut destek hizmetleri ve yasal tedbirler hakkında anladıkları bir dilde yeterli ve zamanında bilgi edinebilmektedirler	İstanbul Sözleşmesi, Md. 13	Kadınlara yönelik kamuoyu araştırması	Ceza	-	Talep tarafı
Mağdurlar, uygulanabilir bölgesel ve uluslararası bireysel/toplu şikâyet mekanizmaları hakkında bilgi sahibidir ve bu mekanizmalara erişebilmektedirler	İstanbul Sözleşmesi, Md. 21	Kadınlara yönelik kamuoyu araştırması	Ceza	-	Talep tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
SİVİL TOPLUMUN/TAKİP, DENETİM VE DESTEK KURULUŞLARININ ROLÜ					
Özellikle kız çocukları ve ergenler, yetişkin kadınlar ve farklı etnik kökene sahip yaşlı kadınlar, Afrika kökenliler, kırsal kesim, engelliler, farklı cinsel yönelimlere sahip kişilerle çalışan kuruluşlar dahil olmak üzere, izleme ve denetim girişimlerinde yer alan sivil toplum kuruluşlarının cinsel kimliğe, göçmenlere, mültecilere, yerinden edilmiş kişilere veya özgürlüğünden mahrum bırakılmış kişilere göre sayıları ve özellikleri	MESECVI/CEVI	-	-	Girdi	-
Kadına yönelik şiddete ve kadın cinayetlerine ilişkin ceza davalarında danışman veya şikâyetçi olarak yer alan sivil toplum kuruluşlarının sayısı ve özellikleri	MESECVI/CEVI	-	-	Girdi	-
İstanbul Sözleşmesi'nde düzenlenen suçlarla ilgili soruşturma ve yargılama süreçlerinde, mağdurlara, talepleri üzerine, devletin ve sivil toplum kuruluşlarının ve ev içi şiddet danışmanlarının yardım ve/veya destek sunma ihtimali	İstanbul Sözleşmesi, Md. 55	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/çıkıtı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
ADALET SİSTEMİNE ERİŞİM					
İhbar edilmeyen şiddet oranı: son 12 ay içinde şiddetin farklı biçimlerine maruz kalmış ve bu şiddet eylemlerini ihbar etmemiş kız çocuklarının ve ergenlerin, yetişkin kadınların ve yaşlı kadınların sayısının kendi yaş gruplarındaki toplam kadın sayısına oranı	MESECVI/CEVI	-	Ceza	-	Talep tarafı
Polise şiddet şikâyetinde bulunan kadınların sayısı	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Sonuç	Talep tarafı
Telefon hatlarının hizmet verdiği adalet kullanıcılarının sayısı	MESECVI/CEVI	-	-	-	Talep tarafı
İnsan hakları alanında faaliyet gösteren ulusal yetkili kurumların kabul ettiği, oluşturduğu ve çözümlendiği şiddet eylemi içeren şikâyet sayısı	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Çıktı/sonuç	Arz/ talep tarafı
Devlet destekli olsun ya da olmasın, kamusal veya özel nitelikli, ücretsiz hukuki temsil hizmetlerinden yararlananların sayısı	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Çıktı	Talep tarafı
Kurumlarda bulunan acil durum setlerine erişebilen kız çocuklarının ve ergenlerin, yetişkin kadınların ve yaşlı kadınların sayısı ve yüzdesi	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Çıktı/sonuç	Talep tarafı
Cinsel taciz mağduru kadınların olay hakkında konuşup konuşmadığı veya herhangi birine (polis, mağdur destek kuruluşları ve avukatlar gibi) bildirim bildirmedeği	Temel Haklar Ajansı – Avrupa’da kadınların refahı ve güvenliği araştırması	Kadınlara yönelik kamuoyu araştırması	Ceza	Sonuç	Talep tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Kadınların cinsel taciz olaylarını ilettikleri kişilerden/kuruluşlardan gelen yanıtın duydukları memnuniyet	Temel Haklar Ajansı – Avrupa’da kadınların refahı ve güvenliği araştırması	Kadınlara yönelik kamuoyu araştırması	Ceza	Sonuç	Talep tarafı
Cinsel taciz olaylarından kimseye bahsetmeme veya cinsel taciz olaylarını ihbar etmeme nedenleri	Temel Haklar Ajansı – Avrupa’da kadınların refahı ve güvenliği araştırması	Kadınlara yönelik kamuoyu araştırması	Ceza	Sonuç	Talep tarafı
Polisin, araştırmaya katılan kişilerin maruz kaldığı cinsel şiddet olaylarından ¹³ haberdar olup olmadığı	Temel Haklar Ajansı – Avrupa’da kadınların refahı ve güvenliği araştırması	Kadınlara yönelik kamuoyu araştırması	Ceza	Sonuç	Talep tarafı
Araştırmaya katılan kişilerin maruz kaldıkları cinsel şiddet olaylarıyla ilgili olarak polise başvurumama sebepleri	Temel Haklar Ajansı – Avrupa’da kadınların refahı ve güvenliği araştırması	Kadınlara yönelik kamuoyu araştırması	Ceza	Sonuç	Talep tarafı
Araştırmaya katılan kişilerin cinsel şiddet olayına maruz kaldıktan sonra ihtiyaç duydukları bilgi, tavsiye ve destek	Temel Haklar Ajansı – Avrupa’da kadınların refahı ve güvenliği araştırması	Kadınlara yönelik kamuoyu araştırması	Ceza	-	Talep tarafı
Cinsel şiddete maruz kalmış araştırmaya katılan kişilerin hastaneler, doktorlar/ sağlık kurumları, sosyal hizmetler, kadın sığınma evleri, mağdur destek kuruluşları, kilise/ dini kuruluşlar veya hukuk hizmetleri sunan kuruluşlar/avukatlar da dahil olmak üzere herhangi biriyle bu konuda konuşup konuşmadığı ve/veya belirli kuruluşlarla iletişime geçip geçmediği	Temel Haklar Ajansı – Avrupa’da kadınların refahı ve güvenliği araştırması	Kadınlara yönelik kamuoyu araştırması	Ceza	-	Talep tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Bu tür kuruluşlardan yardım istememe sebepleri	Temel Haklar Ajansı – Avrupa’da kadınların refahı ve güvenliği araştırması	Kadınlara yönelik kamuoyu araştırması	Ceza	-	Talep tarafı
Mahkemede suçlamada bulunmanın veya mahkûmiyetin, cinsel şiddet mağdurlarının şiddetin sonuçlarının üstesinden gelmesine yardımcı olup olmadığı	Temel Haklar Ajansı – Avrupa’da kadınların refahı ve güvenliği araştırması	Kadınlara yönelik kamuoyu araştırması	Ceza	-	Talep tarafı
Araştırmaya katılan ve toplumsal cinsiyet temelli şiddetin herhangi bir türüne maruz kalmış kişilerin yardım aramayı deneyip denemediği	DHS	Hane halkı araştırması/ ayrıştırılmamış veri	Ceza	Sonuç	Talep tarafı
Araştırmaya katılan ve toplumsal cinsiyet temelli şiddetin herhangi bir türüne maruz kalmış kişiler yardım aramayı denemişse, nereye başvurmayı seçmişlerdir?	DHS	Hane halkı araştırması	Ceza	Sonuç	Talep tarafı
Mağdurlar, uygun bölgesel ve uluslararası bireysel/toplu şikâyet mekanizmaları hakkında bilgi sahibidir ve bu mekanizmalara erişebilmektedirler	İstanbul Sözleşmesi, Md. 21	Kadınlara yönelik kamuoyu araştırması	Ceza	-	Talep tarafı
ADALET SİSTEMİNİN TOPLUMSAL CİNSİYETE DAYALI ŞİDDETE TEPKİSİ					
İnsan hakları alanında faaliyet gösteren ulusal yetkili kurumların kabul ettiği, soruşturduğu ve çözümlediği şiddet eylemi içeren şikâyet sayısı	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Çıktı/sonuç	Arz/ talep tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/çıkıtı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Kadına yönelik şiddet vakalarında verilen koruyucu tedbir kararının, talep edilen koruma kararı sayısına göre, suç türüne ve/veya bildirilen şiddet türüne göre ayrılmış yüzdesi	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Çıktı	Arz tarafı
Belém do Pará Sözleşmesi'nden faydalanan ve bu Sözleşme hükümlerini içeren mahkeme kararları	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Çıktı	Arz tarafı
Ev içi şiddet veya diğer herhangi bir şiddet türü (fiziksel, cinsel, psikolojik, patrimoniyal, ekonomik, kurumsal ve siyasi şiddet, işyerinde şiddet, cinsel taciz, siyasi taciz, gebelikte şiddet vb.) hakkında cinsiyete, yaşa, ırka, etnik kökene ve sosyoekonomik duruma göre ayrılmış mahkeme kararlarının sayısı	MESECVI/CEVI	-	Medeni/ ceza/ idari	Çıktı	Arz tarafı
Mağdurların zararlarının tazminiyle ilgili kararların sayısı ve tazminat türü	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Çıktı	Arz tarafı
Kadına yönelik şiddetin çeşitli görünümleri ve kadınların şiddet içeren ölümleri için soruşturma mercilerine bildirilen vakaların aşağıdaki işlem statülerine göre sayısı ve yüzdesi <ul style="list-style-type: none"> • araştırma • suçlama • mahkeme kararları • ret • arşivlenmiş 	MESECVI/CEVI	-	Medeni/ ceza/ idari	Çıktı	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/çıkıtı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Farklı suçlardan (kadına yönelik şiddet, kadın cinayeti, kadın cinayetine teşebbüs) ceza mahkemelerinde (olağan ve ihtisas) görülen davaların sayısı ve yüzdesi ile mahkemelerce (olağan ve ihtisas) verilen kararların (mahkûmiyet ve/veya beraat) sayısı ve yüzdesi	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Çıktı	Arz tarafı
Şiddete maruz kalmış kadınların veya kadınların şiddet sonucu ölümü halinde ikincil mağdurların zararlarının tazmini konusunda adalet sistemi içerisindeki yargı mercileri tarafından bilinen davaların sayısı ve yüzdesi	MESECVI/CEVI	-	Medeni/ ceza	Girdi	Talep tarafı
Toplam ihbar sayısı ile orantılı olarak kadına yönelik şiddetten doğan mahkûmiyet sayısı	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Çıktı	Arz tarafı
Yaşa, medeni duruma, ölüm nedenine ve coğrafi konuma göre son 12 ayda kadın cinayeti mağdurlarının sayısı	MESECVI/CEVI	-	Ceza	-	Talep tarafı
Kayıtlı toplam dava sayısına oranla son 12 ayda mahkûmiyetle sonuçlanan kadın cinayeti kovuşturmalarının sayısı	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Çıktı	Arz tarafı
Şiddet mağduru yerliler, kırsal bölgelerde yaşayan kız çocukları ve ergenler, yetişkin kadınlar ve yaşlı kadınlar ile ilgili çözülmüş vaka sayısı	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Çıktı	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/çıkıtı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Cinsel taciz ihbarlarının/ şikâyetlerinin resmi işlemlerle takip edilip edilmediği	Temel Haklar Ajansı – Avrupa’da kadınların refahı ve güvenliği araştırması	Kadınlara yönelik kamuoyu araştırması	Ceza	Sonuç	Talep tarafı
Araştırmaya katılan kişilerin maruz kaldıkları cinsel şiddet olaylarıyla ilgili olarak polisle kurdukları iletişimden genel olarak memnun olup olmadıkları	Temel Haklar Ajansı – Avrupa’da kadınların refahı ve güvenliği araştırması	Kadınlara yönelik kamuoyu araştırması	Ceza	Sonuç	Talep tarafı
Önleyici müdahale ve tedavi programları mevcuttur veya desteklenmektedir	İstanbul Sözleşmesi, Md. 16	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
PROSEDÜRLERİN SÜRESİ					
Kadına yönelik şiddetin çeşitli görünümlerine ve/ veya kadın cinayetlerine ilişkin ceza davasının başlangıç aşaması ile mahkeme kararı (mahkûmiyet veya beraat) arasında geçen ortalama süre	MESECVI/CEVI	-	Ceza	Sonuç	Arz tarafı
KAPASİTE					
İnsan kaynakları/eğitim					
Tüm savcılıklarda ev içi ve cinsel şiddet alanlarında özel eğitim almış savcılar mevcut mu?	CEPEJ	Ülke raporu	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Yargılama prosedürleri boyunca aşağıdaki hassas grup kategorilerine uygulanacak özel lehe düzenlemeler mevcut mu? Cinsel şiddet/tecavüz mağdurları [...] Ev içi şiddet mağdurları [...]	CEPEJ	Ülke raporları	Medeni/ ceza	Süreç	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/çıkıtı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Yargıçların, savcılarının, savunma avukatlarının, avukatların ve adalet sistemi işleticilerinin, tematik konuları ve kapsamı itibarıyla şiddet alanında eğitilmesine ve bu kişilerin hukuk okulu programlarına dahil edilmesine yönelik politikalar	MESECVI/CEVI	-	Medeni/ ceza/ idari	Girdi	Arz tarafı
Toplumsal cinsiyet ve kültürlerarasılık perspektifinden adalet sistemi işleticileri için eğitim programlarının varlığı	MESECVI/CEVI	-	Medeni/ ceza/ idari	Girdi	Arz tarafı
Adalet sistemi içerisinde toplumsal cinsiyet ve kültürlerarası bakış açısıyla eğitim almış personel sayısı	MESECVI/CEVI	-	Medeni/ ceza/ idari	Çıktı	Arz tarafı
Yerel ve kırsal topluluklarda, uyuşmazlık çözümü için karar alma mekanizmaları içerisinde yer alan yerli ve kırsal bölgede yaşayan kadınların sayısı	MESECVI/CEVI	-	Medeni/ ceza/idari – Devlet sistemi/ Devlet dışı sistem	Girdi	Arz tarafı
Savcılık, mahkemeler ve diğer yargı organlarında karar alma mekanizmaları içerisinde yer alan kadınların sayısı	MESECVI/CEVI	-	Medeni/ ceza/idari – Devlet sistemi/ Devlet dışı sistem	Girdi	Arz tarafı
Kadına yönelik şiddet konusunda eğitim süreçlerine, farkındalığa ve eğitim olanaklarına erişmiş memur ve kamu görevlisi sayısı	MESECVI/CEVI	-	Medeni/ ceza/idari – Devlet sistemi/ Devlet dışı sistem	Çıktı	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
<p>Kadına yönelik şiddetin tüm görünümlerinden etkilenen kadınlarla doğrudan etkileşim halindeki pozisyonlarda görev alan kamu görevlisi sayısı:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bildirilen vaka sayısına göre kadın memur sayısı ve yüzdesi • adaleti sağlamaktan sorumlu mercilere bildirilen vaka sayısına göre kadın psikolog ve psikiyatristlerin sayısı ve yüzdesi • adaleti sağlamaktan sorumlu mercilere bildirilen vaka sayısı bağlamında sosyal hizmet uzmanlarının sayısı ve yüzdesi • ceza davalarında (davacı veya sanık olarak) kadınlara danışmanlık desteği sunan kurumlara bildirilen davaların sayısına göre kadın avukatların sayısı ve yüzdesi • kadın hakları alanında bilgili tercüman sayısı 	MESECVI/CEVI	-	Medeni/ ceza/ıdari – Devlet sistemi/ Devlet dışı sistem	Girdi	Arz tarafı
	UNROLI	<p>Kamuoyu algısı araştırması Not:</p> <p>Bu soruya verilen yanıtların analizi, yanıtların toplumsal cinsiyete dayalı karşılaştırmasını içerir</p>	Ceza	Sonuç	Talep tarafı

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
İstanbul Sözleşmesi kapsamına giren tüm şiddet eylemlerinin mağdurları veya sanıkları ile çalışan profesyonellere yönelik olarak, bu tür şiddetin önlenmesi ve tespiti, kadın erkek eşitliği, mağdurların ihtiyaçları ve hakları, ve ikincil mağduriyetin nasıl önleneceği konularında eğitim programlarının varlığı	İstanbul Sözleşmesi, Md. 15	-	Ceza	Girdi	Arz tarafı
ŞEFFAFLIK VE BİLGİYE ERİŞİM					
Simgesel davaların belgelenmesi de dahil olmak üzere, kadına yönelik şiddetle ilgili yüksek federal mahkemelerden ve eyalet mahkemelerinden alınan ilgili emsal kararları içeren veri tabanı kayıtları	MESECVI/CEVI	-	Ceza/ medeni	Çıktı	Arz tarafı
Hüküm ve kararların yayınlanması ve bunlara ilişkin bilgilere erişim	MESECVI/CEVI	-	Ceza/ medeni	Sonuç	Arz tarafı
Şiddet mağduru kız çocukları ve ergenler, yetişkin kadınlar ve yaşlı kadınlar hakkındaki bilgilerin ülkede konuşulan farklı dillerde yayınlanması ve bu bilgilere erişim	MESECVI/CEVI	-	-	Sonuç	Arz tarafı
TOPLUMSAL CİNSİYET TEMELLİ ŞİDDETE YÖNELİK TUTUMLAR					
Şiddete yönelik tutumlar: Eşin/partnerin belirli koşullar altında karısını/partnerini dövmesini haklı bulan kadınların yüzdesi	OECD SIGI	DHS MICS Dünya Değerler Araştırması	-	-	Talep tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/Gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynağı	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/ talep tarafı
Araştırmaya katılan kişilerin aşağıdaki durumlarda kocanın karısına vurmasını veya karısını dövmesini haklı bulup bulmadığı: kadının kocasına haber vermeden dışarı çıkması kadının çocukları ihmal etmesi kadının kocasıyla tartışması kadının kocasıyla cinsel ilişkiye girmeyi reddetmesi kadının yemeği yakması	DHS	Hane halkı araştırması, erkek modülü ve kadın modülü	-	-	Talep tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

TABLO 2.3.
Kolluk

Hedef/gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynakları	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/talep tarafı
ERİŞİM/PERFORMANS				
Araştırmaya katılan kişiler içinde polisten yardım isteyenlerin sayısı	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Sonuç	Talep tarafı
Araştırmaya katılan kişilerin veya herhangi bir hane halkı üyesinin normal şartlarda bir polis merkezine başvurup başvurmadığı	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2007)	Hane halkı araştırması	Sonuç	Talep tarafı
Hane halkı üyesinin normal şartlarda gittiği polis merkezi araştırmaya katılan kişinin evinden ne kadar uzaktadır?	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2007)	Hane halkı araştırması	Girdi	Arz tarafı
Araştırmaya katılan kişi normal şartlarda bu polis merkezine nasıl gitmektedir?	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2007)	Hane halkı araştırması	Girdi	Arz tarafı
Araştırmaya katılan kişinin evinden bu polis merkezine gitmek ne kadar sürmektedir?	Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2007)	Hane halkı araştırması	Girdi	Arz tarafı
Toplulukta polis merkezinin bulunup bulunmadığı Not: topluluk anketleri polis için geçerli olabilecek aşağıdaki soruları da içermektedir: • topluluk içerisinde koruyucu sistemler mevcut mudur? (ulusal polis, özel polis, topluluk içerisindeki sistemler) • mevcut koruma hizmetlerinin sorunları/ faydaları nelerdir?	Guatemala Ulusal Yaşam Koşulları Araştırması	Topluluk anketi (bilgilendirilmiş kişilere yönelik bireysel anketler)	Girdi	Arz tarafı
Polisten yardım istemede yaşanan zorluklar	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Sonuç	Arz tarafı
Toplumun, polisin toplulukta işlenen suçların kontrolünde nasıl bir rol oynadığına dair algısı	UNROLI	Kamuoyu araştırması	Sonuç	Talep tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynakları	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/talep tarafı
Polisin suç ihbarlarına yönelik tepkisinden duyulan memnuniyet	UNROLI	Kamuoyu araştırması	Sonuç	Arz tarafı
Polisin yardım taleplerine yönelik tepkisi ("Polisin yardım taleplerine hızlı bir biçimde tepki verdiğine ne ölçüde katılıyorsunuz?")	UNROLI	Uzman araştırması	Sonuç	Arz tarafı
Ev içi şiddet vakalarına yönelik tepki ("Polisin ev içi şiddet vakalarına ciddi ve yetkin bir biçimde tepki verdiğine ne ölçüde katılıyorsunuz?")	UNROLI	Uzman araştırması	Sonuç	Arz tarafı
Kadınlara ve çocuklara yönelik cinsel suçlara verilen tepki ("Polisin kadınlara ve çocuklara yönelik cinsel suçlara ciddi ve yetkin bir biçimde tepki verdiğine ne ölçüde katılıyorsunuz?")	UNROLI	Uzman araştırması	Sonuç	Arz tarafı
İhkak-ı hak yasağı – Polisin, kişilerin, haklarını kuvvet kullanarak bizzat almalarını engelleyip engelleyemediği (örn. ihkak-ı hak, çete şiddeti)	UNROLI	Uzman araştırması	Sonuç	Arz tarafı
Polis tarafından çözülen kasten öldürme vakaları	UNROLI	İdari veri	Çıktı	Arz tarafı
Son beş yıl içerisinde, topluluk üyelerinin kolluk faaliyetlerinin başlatılması veya kolluk teşkilatına yönelik iyileştirme ihtiyacını ifade edip etmediği	2011/12 Etiyopya Kırsal Sosyoekonomi Araştırması	Topluluk anketi (bilgilendirilmiş kişilere yönelik bireysel anketler)	Sonuç	Talep tarafı
Son beş yıl içerisinde, topluluk liderlerinin topluluğu kolluk faaliyetlerinin başlatılması veya kolluk teşkilatına yönelik iyileştirme ihtiyacının tartışılması için örgütleyip örgütlenmediği	2011/12 Etiyopya Kırsal Sosyoekonomi Araştırması	Topluluk anketi (bilgilendirilmiş kişilere yönelik bireysel anketler)	-	Arz/talep tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynakları	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/talep tarafı
Son beş yıl içerisinde, topluluk üyelerinin kolluk faaliyetlerinin başlatılması veya kolluk teşkilatına yönelik iyileştirme ihtiyacına yönelik olarak bir araya gelip gelmediği	2011/12 Etiyopya Kırsal Sosyoekonomi Araştırması	Topluluk anketi (bilgilendirilmiş kişilere yönelik bireysel anketler)	Sonuç	Talep tarafı
Topluluk, kolluk faaliyetlerinin başlatılması veya kolluk teşkilatına yönelik iyileştirme ihtiyacına yönelik hangi adımları atmış?	2011/12 Etiyopya Kırsal Sosyoekonomi Araştırması	Topluluk anketi (bilgilendirilmiş kişilere yönelik bireysel anketler)	Sonuç	Arz/talep tarafı
SUÇ KAYDI, İHBARI VE POLİSE GÜVEN				
Türüne göre polis tarafından kayıt altına alınan suçlar (tecavüz ve çocuğun cinsel istismarını içeren cinsel saldırı suçları dahil olmak üzere)	Avrupa suç ve suç adaleti istatistikleri kaynak kitabı, 5. Basım	İdari veri ve araştırma verisi ile daha çok ulusal gazeteciler tarafından sağlanan mahkeme istatistikleri	Çıktı	Arz tarafı
Polise suç ihbarında bulunma – Son 12 ay içerisinde mağduriyetini polise bildiren mağdur kişilerin yüzdesi (suç ihbarında bulunduğunu belirten araştırma katılımcılarına, suçu ihbar ettikleri mercii ve memnuniyet düzeylerine ilişkin sorular sorulmuştur)	UNROLI	Nüfus araştırması	Girdi	Talep tarafı
Kadınların suç ihbarında bulunması – Son 12 ay içerisinde mağduriyetini polise bildiren mağdur kadınların yüzdesi (araştırmaya katılan kişiler içinde polise suç ihbarında bulunmayanlara ek bir soru sorulmuştur: “Suçu başka mercilere bildirdiniz mi?”)	UNROLI	Nüfus araştırması	-	Talep tarafı
Polisin topluluğa sunduğu hizmetler – Toplumda, polisin topluluğa hizmet etmek için elinden geleni yaptığı yönünde bir algının olup olmadığı	UNROLI	Nüfus araştırması	-	Talep tarafı
Toplumsal cinsiyet ve polise duyulan güven – anket katılan ve polise güvendiğini söyleyen kadın ve erkeklerin yüzdesi	UNROLI	Nüfus araştırması	-	Talep tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynakları	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/talep tarafı
Polisin davranışlarına dair kamuoyu algısı – Toplumun, polisin bireylerle olan ilişkilerinde kötü muamele uygulayıp uygulamadığına dair algısı	UNROLI	Nüfus araştırması	-	Talep tarafı
Polis müdürlerine yönelik kamusal güven	UNROLI	Nüfus araştırması	-	Talep tarafı
Polisten memnun olma	Bosna-Hersek’te Yaşam (2004), Yaşam Standartları Araştırması	Hane halkı araştırması	Sonuç	Talep tarafı
İlgili üye, bölge ve yöreye göre, son beş yıl içerisinde hırsızlık veya hırsızlık girişimi deneyimi yaşamış haneler ve Bölgeye ve yöreye göre hırsızlık olayını polise ihbar eden haneler	Gana Yaşam Standartları Araştırması	Hane halkı araştırması	Sonuç	Talep tarafı
Bölgeye ve yöreye göre cinsel suçlara maruz kalmış hane halkı üyeleri ve Bölgeye ve yöreye göre cinsel suçları polise ihbar eden haneler	Gana Yaşam Standartları Araştırması	Hane halkı araştırması	Sonuç	Talep tarafı
Bölgeye göre, cinsel suç vakasını polise ihbar etmeme sebepleri	Gana Yaşam Standartları Araştırması	Hane halkı araştırması	Sonuç	Talep tarafı
Topluluk içerisinde işlenen suçlar ve failer	Guatemala Ulusal Yaşam Koşulları Araştırması (2000)	Topluluk anketi (bilgilendirilmiş kişilere yönelik bireysel anketler)	-	Talep tarafı
Araştırmaya katılan kişilerin suçu ihbar edip etmediği	Guatemala Ulusal Yaşam Koşulları Araştırması (2000)	Topluluk anketi (bilgilendirilmiş kişilere yönelik bireysel anketler)	Sonuç	Talep tarafı
Suç ihbarı hangi sonucu doğurmuştur?	Guatemala Ulusal Yaşam Koşulları Araştırması (2000)	Topluluk anketi (bilgilendirilmiş kişilere yönelik bireysel anketler)	Sonuç	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynakları	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/talep tarafı
Suçu ihbar etmeme sebepleri	Guatemala Ulusal Yaşam Koşulları Araştırması (2000)	Topluluk anketi (bilgilendirilmiş kişilere yönelik bireysel anketler)	Sonuç	Talep tarafı
Polisin sunduğu hizmetlerden memnun olma	Bosna-Hersek'te Yaşam – 4. Dalga Anketi 2004	Hane halkı araştırması	Sonuç	Talep tarafı
DÜRÜSTLÜK, ŞEFFAFLIK VE HESAP VEREBİLİRLİK				
Yolsuzluk				
Sıklık – Araştırmaya katılan kişiler, ihtiyaç duydukları yardımı almak veya bir kontrol noktasından geçmek, para cezasından veya tutuklanmaktan kaçınmak gibi sorunlardan kaçınmak için ne sıklıkla bir polis memuruna rüşvet vermek, hediye vermek veya bir iyilik yapmak zorunda kalmıştır?	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	-	Arz/talep tarafı
Bir polis memuruna rüşvet teklif ederek tutuklanmaktan kaçınmanın mümkün olup olmadığına dair kamuoyu algısı	UNROLI	Nüfus araştırması	-	Talep tarafı
Yolsuzluk vakalarının ihbar edilme sıklığı	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Sonuç	Talep tarafı
Yetkililerin yolsuzluk ihbarını aldıktan sonra harekete geçip geçmediği	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Sonuç	Arz tarafı
Yolsuzluk ihbarında bulunan yurttaşların misilleme veya diğer olumsuz sonuçlara maruz kalıp kalmadığı	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Sonuç	Arz/talep tarafı
Polis memurlarının yolsuzluk eylemlerinin ihbar edilmemesinin ana sebepleri	Afrobarometre	Hane halkı araştırması	Sonuç	Arz/talep tarafı
Dürüstlük				
Polis yetkilerinin kullanımı – Polisin kolluk yetkilerini (örneğin tutuklama, arama, el koyma ve gözaltı) yasaya tümüyle uygun şekilde kullanıp kullanmadığı	UNROLI	Uzman araştırması	Süreç	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynakları	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/talep tarafı
İtiraf almak için güç kullanımı – Polisin itiraf almak için güç kullanıp kullanmadığına dair algı ve bu algının kapsamı	UNROLI	Nüfus araştırması	Süreç	Talep tarafı
Hesap verebilirlik				
Polisin görevi kötüye kullanması eyleminin soruşturulması – Toplumun, polisin görevini kötüye kullandığı iddialarıyla ilgili olarak soruşturma başlatılmasını sağlayabilmesi	UNROLI	Uzman araştırması	-	Arz/talep tarafı
Polisin görevi kötüye kullanması eyleminin soruşturulmasına ilişkin prosedür – Ciddi görevi kötüye kullanma vakalarının bağımsız bir şekilde soruşturulması için yasalarda belirlenmiş resmi bir prosedürün bulunup bulunmadığı	UNROLI	Belge incelemesi	Girdi	Arz tarafı
Yargıçlar/savcılar/infaz memurları aleyhine başlatılan disiplin soruşturması sayısı (toplam sayı ve görevi kötüye kullanma türüne göre) ve yaptırım sayısı (toplam sayı ve yaptırım türüne göre)	CEPEJ	Ülke raporu	Çıktı	Arz tarafı
Polis yolsuzluğunun veya görevi kötüye kullanmanın kovuşturulması – Polisin işlediği iddia edilen görevi kötüye kullanma veya yolsuzluk suçlarının ciddi bir şekilde soruşturulup soruşturulmadığı ve yasaların gerektirdiği durumlarda kovuşturulup kovuşturulmadığı	UNROLI	Uzman araştırması/ idari veri (Mevcut olması halinde, belirli bir yılda disiplin cezası veya bir polis memurunun kovuşturulmasıyla sonuçlanan görevi kötüye kullanma olaylarına ilişkin soruşturmaların yüzdesini hesaplamak için kullanılacak idari veri)	Süreç	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynakları	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/talep tarafı
Polisin kovuşturmayı sonlandırma, şartlı olarak askıya alma veya mahkûmiyet olarak sayılacak bir ceza emri verme yetkisi mevcut mudur? Mevcut ise, hangi yetkilere sahiptir?	Avrupa suç ve suç adaleti istatistikleri kaynak kitabı, 5. Basım	İdari veri ve araştırma verisi ile daha çok ulusal gazeteciler tarafından sağlanan mahkeme istatistikleri	Girdi	Arz tarafı
Şeffaflık				
Polis şikâyetlerine ilişkin raporlara kamunun erişebilirliği	UNROLI	Belge incelemesi	Çıktı	Arz tarafı
Polis bütçeleri ve harcamaları hakkında kamuya açık raporlar	UNROLI	Belge incelemesi	Çıktı	Arz tarafı
Polis nezaretinde veya polis eylemlerinin bir sonucu olarak meydana gelen ölümler hakkında kamuya açık raporlar	UNROLI	Belge incelemesi	Çıktı	Arz tarafı
HASSAS GRUPLARA YÖNELİK MUAMELE				
Polis tarafından uygulanan ayrımcılık algısı –Toplumun polis in her gruptan insana adil bir biçimde davranıp davranmadığına ve ayrımcılık yapıp yapmadığına dair algısı	UNROLI	Nüfus araştırması	-	Talep tarafı
Çocuk dostu politika ve prosedürlerin varlığı ve uygulanması	UNROLI	Belge incelemesi	Girdi/süreç	Arz tarafı
Kanunla ihtilafa düşen çocukların ihtiyaçlarına ve haklarını korumaya yönelik politikaların ve prosedürlerin varlığı ve uygulanması	UNROLI	Uzman araştırması	Girdi/süreç	Arz tarafı
Operasyonel politikaların ve prosedürlerin, akıl hastalığı bulunan şüphelilerle veya suçlularla çalışan polis için yeterli rehberlik sağlayıp sağlamadığı	UNROLI	Belge incelemesi	Girdi	Arz tarafı
KAPASİTE				
Maddi kaynaklar				
Polisin temel görevlerini yerine getirmesi için yeterli ekipmanın bulunup bulunmadığı	UNROLI	Uzman araştırması	Girdi	Arz tarafı

Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/gösterge	Geliştiren/ kullanan	Veri kaynakları	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/talep tarafı
Suç ihbarlarının kabulü ve hücreler için özel alanların bulunup bulunmadığı	UNROLI	Saha verisi	Girdi	Arz tarafı
Adli test kapasitesinin varlığı	UNROLI	Uzman araştırması	Girdi	Arz tarafı
İnsan kaynakları				
Kolluk personeli (ayrıştırılmamış)	Avrupa suç ve suç adaleti istatistikleri kaynak kitabı, 5. Basım	İdari veri ve araştırma verisi ile daha çok ulusal gazeteciler tarafından sağlanan mahkeme istatistikleri	Girdi	Arz tarafı
İşe alım uygulamalarının adil ve etkili olup olmadığına dair algı	UNROLI	Nüfus araştırması	Girdi	Arz tarafı
Ücretlendirme – Polis memurları için giriş seviyesi maaşlarının nitelikli kişilerin işe alınması bu kişilerin işte kalması için yeterli olup olmadığı	UNROLI	Uzman araştırması	Girdi	Arz tarafı
Polis memurlarının fiziksel kanıtları toplamak ve korumak için gerekli becerilere sahip olup olmadığı	UNROLI	Uzman araştırması	Girdi	Arz tarafı
İşleyen ve yeterli bir inceleme sürecinin olup olmadığı	UNROLI	Uzman araştırması	Girdi	Arz tarafı
İnceleme sürecinin etkinliğine ilişkin kamuoyu algısı	UNROLI	Uzman araştırması	Girdi	Arz tarafı
Toplumsal cinsiyet dengesi – Kadın polis memuru oranı	UNROLI	İdari veri	Girdi	Arz tarafı
Ön saflarda görev yapan polis memurlarının yetkinliği	UNROLI	Uzman araştırması	Girdi	Arz tarafı
Polis müdürlerinin yetkinliği – Polis müdürlerinin, polisin kapasitesini, dürüstlüğü ve performansını geliştirme yeteneğine ve kararlılığına dair algı	UNROLI	Uzman araştırması	Girdi	Arz tarafı
Kayıt yönetimi kapasitesi – Gözaltında tutulan kişilerin polis kayıtlarının niteliği ve doğruluğu	UNROLI	Uzman araştırması/saha verisi	Girdi	Arz tarafı

Tablo 2.4.
İdari hizmetler

Hedef/gösterge	Geliştiren/kullanan	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/talep tarafı
ERİŞİM			
Topluluk içerisinde nüfus müdürlüğünün bulunup bulunmadığı	Guatemala Ulusal Yaşam Koşulları Araştırması (2000)	Girdi	Arz tarafı
Araştırmaya katılan kişilerin son 12 ay içinde doğum belgesi, ehliyet, pasaport, seçmen kartı veya devletten izin belgesi gibi bir kimlik belgesi almaya çalışıp çalışmadığı	Afrobarometre	-	Talep tarafı
Yapılan, işlenen ve toplanan kimlik kartı başvuruları (belirli bir zaman diliminde)	Kenya Gerçekler ve Rakamlar 2015	Çıktı	Arz/talep tarafı
PROSEDÜRLER			
Gerekli belgeyi elde etmede yaşanan zorluk	Afrobarometre	Çıktı	Arz tarafı
YOLSUZLUK			
Sıklık – Araştırmaya katılan kişiler, gerekli belgeyi elde etmek için ne sıklıkla bir polis memuruna rüşvet vermek, hediye vermek veya bir iyilik yapmak zorunda kalmıştır?	Afrobarometre	Sonuç	Arz tarafı
Yetkililerin yolsuzluk ihbarını aldıktan sonra harekete geçip geçmediği	Afrobarometre	Süreç	Arz tarafı
Yolsuzluk ihbarında bulunan yurttaşların misillemeye veya diğer olumsuz sonuçlara maruz kalıp kalmadığı	Afrobarometre	Sonuç	Arz/talep tarafı
Devlet memurlarının yolsuzluk eylemlerinin ihbar edilmemesinin ana sebepleri	Afrobarometre	Sonuç	Talep tarafı
Yetkililerin yolsuzluk ihbarını aldıktan sonra harekete geçip geçmediği	Afrobarometre	Süreç	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

TABLO 2.5.
İdari verilere dayalı adalete erişim göstergeleri

Hedef/gösterge	Geliştiren/ kullanan	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk/ mahkemeler	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/talep tarafı
ADLİ YARDIM/TEMSİL				
Adliyordım/temsil				
Adli yardım hizmetinin sağlandığı mahkemede görülen dava sayısı	CEPEJ	Medeni/ceza	Çıktı	Arz tarafı
Adli yardım hizmetinin sağlandığı, ancak mahkeme önüne getirilmeyen dava sayısı (çekişmesiz davalar veya mahkeme önüne getirilmeyen davalar, örneğin hukuki danışmanlık ve alternatif çözüm yolları)	CEPEJ	Medeni	Çıktı	Arz tarafı
Müvekkillerini mahkemede temsil edemeyen hukuk danışmanları da dahil olmak üzere, ülkenizde görev yapan toplam avukat sayısı	CEPEJ	Medeni/ceza	Girdi	Arz tarafı
Avukatların sorumluluğu/hesap verebilirliği				
Avukatlar hakkında açılan disiplin soruşturması sayısı Toplam sayı ve görevi kötüye kullanma türüne göre	CEPEJ	Medeni/ceza	Çıktı	Arz tarafı
Yaptırım sayısı Toplam sayı ve yaptırım türüne göre	CEPEJ	Medeni/ceza	Çıktı	Arz tarafı
ADALET KURUMLARININ ERİŞİLEBİLİRLİĞİ				
Şiddetin yaygınlığı/ihbar oranları				
Yaşa, ırka veya etnik kökene ve sosyoekonomik duruma göre cinsel suç mağduru kadınların sayısı	MESECVI ¹⁴	Ceza	-	Talep tarafı
İhbar edilmeyen şiddet oranı: son 12 ay içinde şiddetin farklı biçimlerine maruz kalmış ve bu şiddet eylemlerini ihbar etmemiş kız çocuklarının ve ergenlerin, yetişkin kadınların ve yaşlı kadınların sayısının kendi yaş gruplarındaki toplam kadın sayısına oranı	MESECVI	Ceza	-	Talep tarafı

Hedef/gösterge	Geliştiren/ kullanan	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk/ mahkemeler	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/talep tarafı
Polise şiddet şikâyetinde bulunan kadınların sayısı	MESECVI	Ceza	Sonuç	Talep tarafı
Telefon hatlarının hizmet verdiği adalet kullanıcılarının sayısı	MESECVI	-	-	Talep tarafı
İnsan hakları alanında faaliyet gösteren ulusal yetkili kurumların kabul ettiği, soruşturduğu ve çözemediği şiddet eylemi içeren şikâyet sayısı	MESECVI	Ceza	Çıktı/sonuç	Arz/talep tarafı
Devlet destekli olsun ya da olmasın, kamusal veya özel nitelikli, ücretsiz hukuki temsil hizmetlerinden yararlananların sayısı	MESECVI	Ceza	Çıktı	Talep tarafı
Kurumlarda bulunan acil durum setlerine erişebilen kız çocuklarının ve ergenlerin, yetişkin kadınların ve yaşlı kadınların sayısı ve yüzdesi	MESECVI	Ceza	Çıktı/sonuç	Talep tarafı
Coğrafi erişilebilirlik				
Tüzel kişi olarak kabul edilen mahkeme sayısı (idari yapılar) ve coğrafi konumlar	CEPEJ	Medeni/ceza	Girdi	Arz tarafı
Dil				
Akredite veya kayıtlı mahkeme tercümanlarının sayısı	CEPEJ	Medeni/ceza	Girdi	Arz tarafı
YARGILAMA SÜRESİ				
Birinci ve ikinci derece mahkemeler ile yüksek mahkemelerde görülen ceza davaları dışındaki hukuk davası sayısı: 1 Ocak itibarıyla derdest davalar Açılan davalar Hükme bağlanmış davalar 31 Aralık itibarıyla derdest davalar	CEPEJ	Medeni	Çıktı	Arz/talep tarafı

 Adalet erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/gösterge	Geliştiren/ kullanan	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk/ mahkemeler	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/talep tarafı
Birinci ve ikinci derece mahkemeler ile yüksek mahkemelerde görülen ceza davası sayısı: 1 Ocak itibariyle derdest davalar Açılan davalar Hükme bağlanmış davalar 31 Aralık itibariyle derdest davalar	CEPEJ	Medeni	Çıktı	Arz/talep tarafı
Birinci derece mahkemelerde görülen çekışmeli boşanma, işten çıkarma, iflas, hırsızlık ve kasten öldürme davalarının sayısı: 1 Ocak itibariyle derdest davalar Açılan davalar Hükme bağlanmış davalar 31 Aralık itibariyle derdest davalar	CEPEJ	Medeni/ceza	Süreç	Arz/talep tarafı
(Yukarıda sıralanan davaların) gün olarak ortalama yargılama süresi (yargısal denetim başvurusunun alındığı tarihten itibaren) Temyize konu davaların yüzdesi Üç yıldan fazla süredir derdest olan davaların yüzdesi Birinci derece mahkemelerde ortalama yargılama süresi (gün olarak) İkinci derece mahkemelerde ortalama yargılama süresi (gün olarak) Üçüncü derece mahkemelerde ortalama yargılama süresi (gün olarak) Ortalama toplam yargılama süresi (gün olarak)	CEPEJ	Medeni/ceza	Süreç	Arz/talep tarafı
Kadına yönelik şiddetin çeşitli görünümüne ve/veya kadın cinayetlerine ilişkin ceza davasının başlangıç aşaması ile mahkeme kararı (mahkûmiyet veya beraat) arasında geçen ortalama süre	MESECVI	Ceza	Sonuç	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/gösterge	Geliştiren/ kullanan	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk/ mahkemeler	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/talep tarafı
PROSEDÜRLER				
Adil yargılanma/ayrımcılık yapmama				
<i>Mahkemelerde çocuklara yönelik muamele</i>				
Çocukların sanık olarak yer aldığı davaların yargıçlarının, özel olarak çocuklar için tasarlanmış prosedürleri uygulayıp uygulamadığı	UNROLI	Ceza	Süreç	Arz tarafı
Çocuk mağdurlar veya tanıklar için özel prosedürler – Çocuk mağdurlar veya tanıklar içeren davalarda mahkemeler ve savcılık tarafından çocuk dostu tedbirlerin uygulanıp uygulanmadığı	UNROLI	Ceza	Süreç	Arz tarafı
Hukukun üstünlüğü				
Birinci derece mahkemelerde verilen gıyabi kararlarda suçluluk yüzdesi	CEPEJ	Ceza	Çıktı	Arz tarafı
KADINA YÖNELİK ŞİDDETE KARŞI ADALET SİSTEMİNİN TEPKİSİ				
İnsan hakları alanında faaliyet gösteren ulusal yetkili kurumların kabul ettiği, soruşturduğu ve çözemediği şiddet eylemi içeren şikâyet sayısı	MESECVI	Ceza	Çıktı/sonuç	Arz/talep tarafı
Kadına yönelik şiddet vakalarında verilen koruyucu tedbir kararının, talep edilen koruma kararı sayısına göre suç türüne ve/veya bildirilen şiddet türüne göre ayrılmış yüzdesi	MESECVI	Ceza	Çıktı	Arz tarafı
Belém do Pará Sözleşmesi'nden faydalanan ve bu Sözleşme hükümlerini içeren mahkeme kararları ¹⁵	MESECVI	Ceza	Çıktı	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/gösterge	Geliştiren/ kullanan	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk/ mahkemeler	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/talep tarafı
Ev içi şiddet veya diğer herhangi bir şiddet türü (fiziksel, cinsel, psikolojik, patrimoniyal, ekonomik, kurumsal ve siyasi şiddet, işyerinde şiddet, cinsel taciz, siyasi taciz, gebelikte şiddet vb.) hakkında cinsiyete, yaşa, ırka, etnik kökene ve sosyoekonomik duruma göre ayrılmış mahkeme kararlarının sayısı	MESECVI	Medeni/idari/ceza	Çıktı	Arz tarafı
Mağdurların zararlarının tazminiyle ilgili kararların sayısı ve tazminat türü	MESECVI	Ceza	Çıktı	Arz tarafı
Kadına yönelik şiddetin çeşitli görünüşleri ve kadınların şiddet içeren ölümleri için soruşturma mercilerine bildirilen vakaların aşağıdaki işlem statülerine göre sayısı ve yüzdesi <ul style="list-style-type: none"> • araştırma • suçlama • mahkeme kararları • ret • arşivlenmiş 	MESECVI	Ceza/idari/medeni	Çıktı	Arz tarafı
Farklı suçlardan (kadına yönelik şiddet, kadın cinayeti, kadın cinayetine teşebbüs) ceza mahkemelerinde (olağan ve ihtisas) görülen davaların sayısı ve yüzdesi ile mahkemelerce (olağan ve ihtisas) verilen kararların (mahkûmiyet ve/veya beraat) sayısı ve yüzdesi	MESECVI	Ceza	Çıktı	Arz tarafı
Şiddete maruz kalmış kadınların veya kadınların şiddet sonucu ölümü halinde ikincil mağdurların zararlarının tazmini konusunda adalet sistemi içerisindeki yargı mercileri tarafından bilinen davaların sayısı ve yüzdesi	MESECVI	Medeni/ceza	Girdi	Talep tarafı
Toplam ihbar sayısı ile orantılı olarak kadına yönelik şiddetten doğan mahkûmiyet sayısı	MESECVI	Ceza	Çıktı	Arz tarafı

Hedef/gösterge	Geliştiren/ kullanan	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk/ mahkemeler	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/talep tarafı
Yaşa, medeni duruma, ölüm nedenine ve coğrafi konuma göre son 12 ayda kadın cinayeti mağdurlarının sayısı	MESECVI	Ceza	-	Talep tarafı
Kayıtlı toplam dava sayısına oranla son 12 ayda mahkûmiyetle sonuçlanan kadın cinayeti kovuşturmalarının sayısı	MESECVI	Ceza	Çıktı	Arz tarafı
Şiddet mağduru yerliler, kırsal bölgelerde yaşayan kız çocukları ve ergenler, yetişkin kadınlar ve yaşlı kadınlar ile ilgili çözülmüş vaka sayısı	MESECVI	Ceza	Çıktı	Arz tarafı
ŞEFFAFLIK VE HESAP VEREBİLİRLİK				
Yargı sisteminin işleyişine ilişkin şikâyetler çerçevesinde kabul edilen şikâyet sayısı ve kullanıcılara (12 aylık süre içinde) ödenen tazminat miktarı	CEPEJ	Medeni/ceza	Çıktı	Arz tarafı
¹⁶ Mahkemeler içerisinde aşağıdakilerle ilgili olarak mahkeme faaliyetlerinin takibine dair bir sistem mevcut mu? • açılan davaların sayısı • hakkında karar verilen dava sayısı • ertelenen dava sayısı • yargılamaların uzunluğu	CEPEJ	Medeni/ceza	Girdi	Arz tarafı
¹⁷ Mahkemelerin ve yargının işleyişine ilişkin istatistikî verileri toplamaktan sorumlu uzman bir kurum mevcut mu?	CEPEJ	Medeni/ceza	Girdi	Arz tarafı
Bu kurum, her bir mahkemenin işleyişine ilişkin istatistikleri internette yayınlıyor mu?	CEPEJ	Medeni/ceza	Girdi	Arz tarafı
Her bir mahkeme yıllık faaliyet raporu hazırlamakla yükümlü mü?	CEPEJ	Medeni/ceza	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/gösterge	Geliştiren/ kullanan	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk/ mahkemeler	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/talep tarafı
Aşağıdakilerle ilişkili olarak, makul bir zaman dilimi içerisinde hakkında işlem yapılmamış birikmiş işleri ve vakaları takip ediyor musunuz? • hukuk davaları • ceza davaları • idari davalar	CEPEJ	Medeni/ceza/idari	Girdi	Arz tarafı
Mahkeme prosedürleri boyunca bekleme süresini takip ediyor musunuz?	CEPEJ	Medeni/ceza/idari	Girdi	Arz tarafı
Değerlendirme planı – önceden kararlaştırılan ziyaret planı – temelinde mahkemelerin genel (düzgün) işleyişinin değerlendirilmesine yönelik bir sistem mevcut mu?	CEPEJ	Medeni/ceza/idari	Girdi	Arz tarafı
Savcılık performansının izlenmesine ve değerlendirilmesine yönelik bir sistem mevcut mu?	CEPEJ	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Bir yıl içinde taraflardan birinin yargıcın tarafsız olmadığını düşünmesi durumunda, yargıç aleyhine yapılan başarılı itirazların sayısı	CEPEJ	Medeni/ceza	Çıktı	Arz tarafı
Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesi uyarınca, süre ve kararların uygulanmaması konularında açılan dava sayısı	CEPEJ	Medeni/ceza	Çıktı	Arz tarafı
Yargıçlar/savcılar/infaz memurları aleyhine başlatılan disiplin soruşturması sayısı (toplam sayı ve görevi kötüye kullanma türüne göre) ve yaptırım sayısı (toplam sayı ve yaptırım türüne göre)	CEPEJ	Medeni/ceza/idari	Çıktı	Arz tarafı
ETKİLİ UYGULAMA				
Aşağıdakilerle ilişkili olarak mahkeme kararlarının uygulanması prosedürlerinin uzunluğunu ölçen bir sistem mevcut mu? • hukuk davaları • idari davalar	CEPEJ	Medeni/idari	Süreç	Arz tarafı

Hedef/gösterge	Geliştiren/ kullanan	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk/ mahkemeler	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/talep tarafı
KAPASİTE				
İnsan kaynakları				
Kadın yargıçların yüzdesi	UNROLI	Medeni/ceza	Girdi	Arz tarafı
Kadın yargıçların yüzdesi	UNODC	Medeni/ceza	Girdi	Arz tarafı
Kadın yargıçların yüzdesi	Dünya Bankası Toplumsal Cinsiyet İstatistikleri (veri mevcut değil)	Medeni/ceza	Girdi	Arz tarafı
Anayasa Mahkemesi'nde görev yapan yargıç sayısı ve Anayasa Mahkemesi'nde görev yapan kadın yargıç sayısı	WBL	Anayasa	Girdi	Arz tarafı
Anayasa Mahkemesi Başkanı'nın kadın olup olmadığı	WBL	Anayasa	Girdi	Arz tarafı
Toplumsal cinsiyete göre aşağıdaki mahkemelerde görev yapan yargıç sayısı: <ul style="list-style-type: none"> • birinci derece mahkemeler • ikinci derece mahkemeler • üst mahkemeler 	CEPEJ	Medeni/ceza	Girdi	Arz tarafı
Toplumsal cinsiyete göre mahkeme başkanlarının (profesyonel yargıçlar) sayısı	CEPEJ	Medeni/ceza	Girdi	Arz tarafı
Bazı durumlarda mahkemelerde görev yapan ve buna göre ücret alan profesyonel yargıç sayısı	CEPEJ	Medeni/ceza	Girdi	Arz tarafı
Ücret almayan ancak çoğunlukla masrafları karşılaman profesyonel olmayan yargıç sayısı	CEPEJ	Medeni/ceza	Girdi	Arz tarafı
Toplumsal cinsiyete göre mahkemelerde yargıçlar için çalışan ve yargıç olmayan personel sayısı	CEPEJ	Medeni/ceza	Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/gösterge	Geliştiren/ kullanan	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk/ mahkemeler	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/talep tarafı
Toplumsal cinsiyete göre aşağıdaki mahkemelerde görev yapan savcı sayısı: <ul style="list-style-type: none"> • birinci derece mahkemeler • ikinci derece mahkemeler • üst mahkemeler 	CEPEJ	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Toplumsal cinsiyete göre başsavcılarının sayısı	CEPEJ	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Savcılığa bağlı personel sayısı (savcı olmayan)	CEPEJ	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Birinci derece ihtisas mahkemelerinin (veya özel yargı düzenlerinin) sayısı (tüzel kişiler)	CEPEJ	Medeni/ceza	Girdi	Arz tarafı
Aşağıdaki konularda görevli birinci derece mahkemelerin sayısı (coğrafi konum): <ul style="list-style-type: none"> • basit talepler için alacak davaları • işten çıkarma davaları • hırsızlık davaları * araştırmaya katılan kişilerden basit talep kavramını tanımlamaları istenmiştir	CEPEJ	Medeni/ceza	Girdi	Arz tarafı
Tüm savcılıklarda ev içi ve cinsel şiddet alanlarında özel eğitim almış savcılar mevcut mu?	CEPEJ	Ceza	Girdi	Arz tarafı
Adalet sistemi içerisinde toplumsal cinsiyet ve kültürlerarası bakış açısıyla eğitim almış personel sayısı	MESECVI	Medeni/ceza/ idari	Çıktı	Arz tarafı
Yerel ve kırsal topluluklarda uyuşmazlık çözümü için karar alma mekanizmaları içerisinde yer alan yerli ve kırsal bölgede yaşayan kadınların sayısı	MESECVI	Medeni/ceza/idari – Devlet sistemi/ Devlet dışı sistem	Girdi	Arz tarafı
Savcılık, mahkemeler ve diğer yargı organlarında karar alma mekanizmaları içerisinde yer alan kadınların sayısı	MESECVI	Medeni/ceza/idari – Devlet sistemi/ Devlet dışı sistem	Girdi	Arz tarafı

 Adalet erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/gösterge	Geliştiren/ kullanan	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk/ mahkemeler	Girdi/çıktı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/talep tarafı
Kadına yönelik şiddet konusunda eğitim süreçlerine, farkındalığa ve eğitim olanaklarına erişmiş memur ve kamu görevlisi sayısı	MESECVI	Medeni/ceza/ıdari – Devlet sistemi/ Devlet dışı sistem	Çıktı	Arz tarafı
Kadına yönelik şiddetin tüm görünümlerinden etkilenen kadınlarla doğrudan etkileşim halindeki pozisyonlarda görev alan kamu görevlisi sayısı: <ul style="list-style-type: none"> • bildirilen vaka sayısına göre kadın memur sayısı ve yüzdesi • adaleti sağlamaktan sorumlu mercilere bildirilen vaka sayısına göre kadın psikolog ve psikiyatristlerin sayısı ve yüzdesi • adaleti sağlamaktan sorumlu mercilere bildirilen vaka sayısı bağlamında sosyal hizmet uzmanlarının sayısı ve yüzdesi • ceza davalarında (davacı veya sanık olarak) kadınlara danışmanlık desteği sunan kurumlara bildirilen davaların sayısına göre kadın avukatların sayısı ve yüzdesi • kadın hakları alanında bilgili tercüman sayısı 	MESECVI	Medeni/ceza/ıdari – Devlet sistemi/ Devlet dışı sistem	Girdi	Arz tarafı
ALTERNATİF UYUŞMAZLIK ÇÖZÜMÜ				
Hukuk arabulucusu statüsüne sahip akredite veya kayıtlı arabulucu sayısı	CEPEJ	Medeni	Arz tarafı	Arz tarafı
Dava türüne göre hukuk arabuluculuğu prosedürlerinin sayısı	CEPEJ	Medeni	Çıktı	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Hedef/gösterge	Geliştiren/ kullanan	Anayasa hukuku/ ceza hukuku/ medeni hukuk/ mahkemeler	Girdi/çıkıtı/ sonuç/etki/ süreç	Arz/talep tarafı
KOLLUK				
Erişim performansı				
Polis tarafından çözülen kasten öldürme vakaları	UNROLI		Çıktı	Arz tarafı
Hesap verebilirlik				
Polis yolsuzluğunun veya görevi kötüye kullanmanın kovuşturulması – Polisin işlediği iddia edilen görevi kötüye kullanma veya yolsuzluk suçlarının ciddi bir şekilde soruşturulup soruşturulmadığı ve yasaların gerektirdiği durumlarda kovuşturulup kovuşturulmadığı	UNROLI		Çıktı/süreç	Arz tarafı
Kapasite				
Toplumsal cinsiyet dengesi – Kadın polis memuru oranı	UNROLI		Girdi	Arz tarafı

 Adalete erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

TABLO 2.6.

g7+ tarafından sağlanan kırılğan devletlerde adalet sektörünün değerlendirilmesine yönelik göstergeler menüsü¹⁸

Adalet koşulları	Adalet kurumlarının kapasitesi	Adalet kurumlarının performansı
<ul style="list-style-type: none"> teamül hukuku adalet sistemine duyulan güven yüzdesi, resmi hukuk -adalet sistemine duyulan güven yüzdesi nüfusun adaletle erişebildiğini düşünen yüzdesi nüfusun hukuk yollarından haberdar olan ve adalet sistemine güven duyan yüzdesi	<ul style="list-style-type: none"> Toplam devlet bütçesinden adalet sektörüne ayrılan toplam bütçe Toplam bütçeden adalet sektörüne ve harcamalara ayrılan yüzde Ulusal bütçeden adalet sektörüne ayrılan yüzde Son 5 yılda yargı sistemine ayrılan ve etkili bir biçimde harcanan bütçe	<ul style="list-style-type: none"> Adalet sisteminin genel performansına dair algı Toplumda adalet sisteminin (yargı sistemi) bağımsız olduğunu düşünen yüzde
<ul style="list-style-type: none"> Kovuşturmaya konu edilmiş ve cezalandırılmış yargıdaki yolsuzluk vakalarının sayısı Yasalar uyarınca yaptırma konu edilmiş ve belgelenmiş yargıdaki yolsuzluk vakalarının sayısı. Seçkinler arasında yargılanan ve cezalandırılan suçluların sayısı Mahkeme tarafından inceleme ve kovuşturma konusu edilmiş devlet aktörlerini ve kamuya mal olmuş kişileri içeren davaların sayısı Son 5 yılda kaydedilen keyfi davaların sayısı	<ul style="list-style-type: none"> * Cinsel şiddet yasası, çocuğun korunmasına dair yasa gibi yasaların varlığı Özel yasalara (hedef) erişimden sorumlu yapılanmaların varlığı / erişilebilir hale getirilmiş yasaların sayısı. Geleneksel adalet normlarının hukuki metinlere dahil edilmesi (hedef) Pozitif hukuku tamamlayan veya pozitif hukuk ile uyumlu teamül hukuku vakalarının/davalarının sayısı ve geleneksel hukuk/ teamül hukuku adalet sistemleri aracılığıyla çözülen davaların yüzdesi	<ul style="list-style-type: none"> Yargı bağımsızlığını yeniden teyit eden Yüksek Yargı Kurulu raporu Bireylerin veya örgütlerin uluslararası normların ihlali nedeniyle mahkemelere yönelttikleri talep sayısı Yolsuzluktan yargılanan ve hüküm giyen yargı personelinin sayısı/yüzdesi Cezalandırılan seçkin suçluların listesi Keyfi tutuklama sayısı Bölgeye göre, hukuka aykırı biçimde gözaltında tutulan kişilerin sayısı

 Adalet erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Adalet koşulları	Adalet kurumlarının kapasitesi	Adalet kurumlarının performansı
<ul style="list-style-type: none"> Tecavüz ve diğer zulüm suçları ile ilgili yargılanan ve cezalandırılan suçluların sayısı Çözümüne kavuşturulmuş insan hakları ihlalleri davaları Ücretsiz hukuk hizmeti alan yoksul kişilerin sayısı Yargılama konusu edilmiş ve sonucunda mahkûmiyet kararı verilmiş insan hakkı ihlali davalarının sayısı/ yüzdesi 	<ul style="list-style-type: none"> Reform planının ve programının varlığı. Reformun bütçesi. Yüksek Yargı Kurulu tarafından hazırlanan yıllık raporunun varlığı İşe alım ve emeklilik planları ve programlarının varlığı Yargıçların statüsüne ve maaş baremine ilişkin iyileştirmeler (hedef) 	<ul style="list-style-type: none"> Yıllık ihbar edilen toplam vaka içerisinde çözülen vakaların oranı İhbar edilen & kovuşturulan yolsuzluk vakaları sayısı Kovuşturulan arazi uyumsuzluğu sayısı Zararı tazmin edilen mağdur sayısı Uygulanan mahkeme kararı sayısı Kamu menfaatini ilgilendiren mevzuata ilişkin yürütülen işlere ilişkin vakaların sayısı ve kapsamı Kovuşturulan cinsel şiddet vakası sayısı Cinsel suçlardan hüküm giymişlerin cezalarının uzunluğu Ülke genelinde çocuk mahkemelerinin bulunup bulunmadığı Çocuk mahkemelerine atanan yargıç sayısı

 Adalet erişimin toplumsal cinsiyet ile ilgili unsurlarına odaklanan göstergeler

 İdari verilere dayanan göstergeler

Adalet koşulları	Adalet kurumlarının kapasitesi	Adalet kurumlarının performansı
<ul style="list-style-type: none"> • Adalet sistemini ve yurttaşları birbirine yaklaştırmak için atılan adımların listesi. • Ücretsiz avukatlık hizmeti verilen davaların sayısı 	<ul style="list-style-type: none"> • Adli yapıların il, ilçe ve bölge bazında dağılımı (hedef) • Sulh mahkemelerinin/yüksek mahkemelerin il ve bölgelere göre dağılımı • Bölgeye göre, kamu avukatlarının toplam nüfusa oranı • 100.000 mahkûm başına düşen avukat oranı • 100.000 kişi başına düşen yargıç sayısı • Bölgelere göre, mahkûmların cezaevi koğuşu sayısına oranı • Mahkûm sayısının hücre alanına oranı 	<ul style="list-style-type: none"> • Yoksul kişilerin formel adalete erişimine destek olacak tedbirler alınmıştır (hedef) • Yasal haklara ve insan haklarına dair farkındalığa sahip nüfus yüzdesi
<ul style="list-style-type: none"> • Geleneksel adalet yöntemlerini sürdüren kişiler için eğitim programlarının varlığı • Resmî adalet sistemi görevlilerinin geleneksel adalet kurumlarına yönelik ziyaretlerinin sayısı. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tam eğitilmiş ve atanmış yargı personeli sayısı (yargıçlar ve sulh mahkemesi yargıçları, savcılar, kamu avukatları, ceza infaz memurları, avukatlar ve diğer personel) • Yargı organlarında görev yapan kadın sayısı • Her yıl işe alınan yargıç sayısı • Her yıl emekli olan yargıçların ve diğer mahkeme personelinin sayısı • Her yıl eğitim alan yargıçların ve diğer yargı personelinin sayısı • Yargı organının başkanının yargı personeli ve yargıçlar önünde yaptığı etik konuşmalarının sayısı <ul style="list-style-type: none"> • Son 5 yılda inşa edilen ve yenilenen yargı altyapılarının sayısı. Tam donanımlı mahkeme sayısı. • Kurulu ve aktif askeri mahkeme sayısı • Sulh mahkemesi sayısı • Tecavüz davaları için kurulan yerel mahkeme sayısı <ul style="list-style-type: none"> • Kadınlar ve çocuklar için ayrı gözetim merkezleri • Hapishane mahkûmları için özel kıyafetlerin, yatakların ve yatak kıyafetlerinin varlığı • Hapishane mahkûmlarına verilen yemek tاینlarının yeterli, çeşitli ve dengeli oluşu • Hapishanelerde iç avluların/ kütüphanelerin/ziyaretçi alanlarının/eğitim atölyelerinin varlığı 	

KUTU 1.

Kullanılan ve/veya devlet tarafından toplanan verilere dayalı adalete erişim göstergeleri

1. Her ne kadar yukarıdaki tablolara dahil edilen göstergeler uluslararası örgütler ve sivil toplum örgütleri (BM, Dünya Bankası, OECD, OAS, Avrupa Konseyi, Küresel Dürüstlük ve Dünya Adalet Projesi) tarafından geliştirilmiş ve kullanılmış olsa da, bu göstergelerin dayandığı veriyi doğrudan toplayan devletler de bir dizi ölçüm yöntemi kullanmaktadır.

- **Avrupa Adaletin Etkinliği Komisyonu.** Avrupa Adaletin Etkinliği Komisyonu (CEPEJ), üye devletlerin adalet sistemlerini değerlendirmek için kullandığı çok geniş bir gösterge seti geliştirmiştir. Üye devletlerden idari verilere ve devletler tarafından düzenli bir biçimde toplanan diğer verilere dayanarak CEPEJ anketine cevap niteliğinde raporlar hazırlamaları istenmiştir. 2.1 ila 2.5 sayılı Tablolarda da görüleceği üzere, CEPEJ devletlerden aşağıdakilerin de dahil olduğu adalete erişimin farklı boyutları hakkında veri sağlamasını istemiştir:
- hukuki yardım ve temsil;
- adalet kurumlarına erişim;
- yargılama süresi;
- prosedürler;
- yargı bağımsızlığı;
- şeffaflık ve hesap verebilirlik;
- suç mağdurlarının hakları;
- uygulama;

- kapasite;
  - ihtisas mahkemeleri ve prosedürler;
  - alternatif uyuşmazlık çözümü;
- ev içi şiddet.

Üye devletler, verinin mevcut olmadığı veya belirli bir göstergenin kapsamının o ülkenin adalet sistemi için geçerli olmadığı haller dışında, talep edilen verileri yazılı olarak sunar. Devletler tarafından toplanan ve sunulan veriler (mahkeme sayısı, coğrafi konum, kadın yargıç ve savcı sayısı gibi bilgiler de dahil olmak üzere) yargıç ve savcı sayısı, dava akışı, davaların süresi, adli yardım sunulan davaların sayısı gibi idari verileri ve mevzuatın, kurumların ve prosedürlerin varlığına dair “nesnel verileri” içerir.

2. **Yaşam koşulları araştırmaları.** Yaşam Standartları Ölçüm Çalışması (LSMS), Dünya Bankası'nın Kalkınma Araştırma Grubu bünyesinde yer alan bir programdır. Hükümetlerin talebi üzerine, LSMS ekipleri, ulusal öncelikler olarak belirlenen eğitim, sağlık, tarım, işgücü, finansmana erişim ve göç gibi konulara odaklanan hane halkı araştırmalarını tasarlamak ve uygulamak için ulusal istatistik ofisleriyle birlikte çalışır.

Haritalama amacıyla az sayıda yaşam standartları araştırması örnek olarak alınmıştır. (Çok) farklı derecelerde olsa da, yaşam standardı araştırmaları adaletle ilgili göstergeleri içerir - bazıları özellikle adalete erişimin unsurlarına odaklanmaktadır.

Genel olarak, bu göstergeler, hukuki ihtiyaçları (başka bir deyişle, topluluk içerisindeki uyuşmazlıkların

ana nedenlerini), bir uyumsuzluk veya anlaşmazlık meydana geldiğinde araştırmaya katılan kişilerin tepkileri, uyumsuzluğu/anlaşmazlığı bildirmeme nedenleri ve adalet kurumlarına yönelik memnuniyet gibi adalete erişimin yönkeye özgü yönlerini yakalamayı hedeflemiştir. Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008), örnek olarak alınan anketler arasında en kapsamlı adalete erişim göstergeleri dizisine sahiptir. Özellikle, katılımcıların (örneğin kadının geleneksel *adat* sürecinde kendi adına konuşmasının gerekli olup olmadığı gibi) belirli konulara yönelik tutumlarını ve (örneğin kadının erkeğin onayı olmaksızın boşanıp boşanamayacağı gibi) hukuk algısını/bilgisini yansıtmayı hedefleyen “adaletle ilgili görüşler” ve “adalet algısı” gibi bölümler içermektedir.

3. Nüfus ve Sağlık Araştırmaları.

Amerika Birleşik Devletleri Uluslararası Kalkınma Ajansı (USAID) tarafından finanse edilen Nüfus ve Sağlık Araştırmaları (DHS), gelişmekte olan ülkelerdeki sağlık ve nüfus eğilimlerine dair veri toplamayı hedeflemektedir. USAID ekiplerinin teknik desteği ile araştırmaların tasarlanması ve veri toplama, ülkeler öncülüğünde yürütülen bir çabadır. Odak noktaları bu olmakla birlikte, DHS araştırmaları adaletle ilgili birkaç soru barındırmaktadır. Özellikle ilgi çekici olan, katılımcıların toplumsal cinsiyet temelli şiddet deneyimleri, ve harekete geçen mağdurların başvurdukları forumlara ilişkin tercihlerdir. Diğer sorular, tapu belgesinin varlığı ve çalışmaya katılan kişinin adının tapuya dahil edilmesi de dahil olmak üzere, ev içi şiddet ve mülkiyete yönelik tutumları kapsamaktadır – tüm veriler toplumsal cinsiyete göre ayrıştırılmıştır.

4. “Belém do Pará” Sözleşmesi’nin İzleme Mekanizması (MESECVI) – “Uzmanlar Komitesi (CEVI) tarafından 21 Mayıs 2013 tarihinde kabul edilmiş “Belém do Pará” Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi, Cezalandırılması ve Ortadan Kaldırılması Amerikanlılar Arası Sözleşme’nin uygulanmasının ölçümüne yönelik ilerleme göstergeleri”. Belém do Pará Sözleşmesi ile bağlı Amerikan Devletleri Örgütü (OAS/OEA) üyelerinin kapsamlı ve kapsayıcı istişare süreci yoluyla tasarlanmış bu göstergeler, Sözleşme’nin uygulanmasına yönelik gelişimi ölçecek standart araçlar dizisi oluşturmayı hedeflemektedir. Dizi, adalete erişime odaklanan bir bölüm içermektedir ve kadının şiddetten arındırılmış yaşam hakkını tanıyan mevzuatın varlığı; adil yargılanma haklarını güvence altına alan mevzuatın varlığı ve koruma tedbirlerinin öngörülmesi; kadına yönelik şiddet olaylarının ihbar edilmesi, soruşturulması, incelenmesi ve cezalandırılması için kurumların ve prosedürlerin varlığı; kadınlar arasında şiddetin yaygınlığı; ihbar oranı, ve insan kaynakları ile adalet profesyonellerine özel eğitim verilmesi de dahil olmak üzere, kadına yönelik şiddete karşı adalet sisteminin tepkisi gibi konuları kapsamaktadır. CEPEJ mekanizmasına benzer biçimde, devletler MESECVI’nin veri talebine yanıt vermekle yükümlüdür. Henüz tamamlanmamış ve uygulanmamış olsa da, Belém do Pará Sözleşmesi’nin uygulanmasının ölçümü için geliştirilen ilerleme göstergeleri devletlerin ilgili verileri toplama çabalarını hızlandıracaktır.

5. **Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi).** Sözleşme taraf devletlere araştırma ve veri toplama yükümlülükleri öngörmektedir. Özellikle 11. madde uyarınca, taraf devletler “bu Sözleşme kapsamında kalan her türlü şiddet vakasıyla ilgili ayrıştırılmış istatistiksel veriyi düzenli aralıklarla toplamak” ve “bu Sözleşme kapsamında kalan her türlü şiddet biçiminin yaygınlığını ve eğilimlerini değerlendirmek üzere, düzenli aralıklarla nüfusa dayalı anketler yapmaya gayret etmek” ile yükümlüdür. Buna ek olarak, devletler, Sözleşme’nin kapsamına giren alanlarda toplanan verileri sağlayarak, Sözleşme’nin uygulanması ile ilgili katettikleri ilerleme hakkında Kadına Yönelik ve Ev İçi Şiddete Karşı Mücadelede Uzmanlar Grubu’na (GREVIO) periyodik rapor sunmalıdır.^{19 20}

6. **İdari kuruluşlar ve ulusal istatistik ofisleri tarafından toplanan idari veriler.** İdari kuruluşlar genellikle adaletle ilgili veriler toplamakta ve bu verileri güncellemektedir. Adalet Bakanlıkları, istatistik ofisleri aracılığıyla, mevcut olması halinde, istihdam edilen adalet profesyonellerine ve ücretlere yönelik kayıt tutar ve dava akışı, suç ihbarı, soruşturma, kovuşturma ve cezalandırma hakkında veri toplar. Ulusal istatistik ofisleri, yargıçların nüfusa oranı veya adli yardım hizmetlerinden yararlananların sayısı gibi adaletle ilgili verileri de toplar ve yayınlar.

CEPEJ raporu, LSMS ve DHS gibi veri toplama araçlarına dahil edilen göstergelere ek olarak, haritalama, aynı zamanda Gana, Kenya, Moğolistan ve Kamerun’un ulusal istatistik ofisleri tarafından kullanılan göstergeleri de

çermektedir. Bu göstergeler, hükümetlerin ve ulusal istatistik ofislerinin düzenli olarak topladığı veri türlerinin özet görüntüsünü aktarmak için haritalamaya dahil edilmiştir. Bu seçki, farklı bölgelerden örnekler sunmayı amaçlamaktadır ve yalnızca bu örneklerle sınırlı değildir.

2.3.

Mevcut adalete erişim tedbirlerindeki boşluklar

2.3.1. Arz tarafına ve girdi göstergelerine odaklanma

Yukarıdaki tablolara hızlı bir bakış, mevcut adalete erişim ölçütlerinin, adalet zincirinin boyutlarının çoğunu kapsadığını, geniş kapsamlı ve çeşitli olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Liste, adalete erişimin farklı aşılardan ve farklı ayrıntı düzeylerinde ele alınmasını sağlayan, doğası gereği farklılık gösteren göstergeleri içermektedir. Küresel Dürüstlük Göstergeleri gibi bazıları, içerikleri itibarıyla daha geniş kapsamlıdır ve adalet sistemlerinin farklı unsurlarının ve aktörlerinin etkileşimlerini yansıtan karmaşık durumları ortaya koymaya çalışmaktadır CEPEJ tarafından kullanılanlar gibi olan diğer göstergeler ise, daha spesifik ve adalet aygıtının belirli unsurlarına odaklanarak erişime dair detaylı bir portre sunmaktadır. Bu çeşitliliğe rağmen, adalete erişimin ihmal edilmiş, keşfedilmemiş ve ölçülmemiş alanları mevcuttur. Haritalandırma, adalete erişimin arz tarafına yönelik odağın altını çizerken, talep tarafındaki unsurlar çok daha az belgelenmiştir. Dahası, çoğu gösterge belirli kurumların veya düzenlemelerin varlığı gibi sistem girdilerini ölçerken, daha azı adalet sürecinin nihai sonuçları ve bazı unsurlarının kullanıcılar üzerindeki etkisi ile ilgilenmektedir.

2.3.2. Hukuki ihtiyaçlar ve erişimin önündeki engeller

Adaletin talep tarafına yönelik bir bilgi temeli kurmayı amaçlayan veri toplama ve analizine dair çok az örnek mevcuttur²¹; bunlar, adalet hizmetlerinden yararlananların ve adalet hizmetlerinin nihai kullanıcılarının ihtiyaçlarına ve karşılaştıkları zorluklara ilişkindir. Politikaların ve müdahalelerin geliştirilmesi ve daha erişilebilir bir adalet sistemine yönelik ilerlemenin ölçülmesi için en faydalı veriler, kadınların ve erkeklerin adalete erişimde karşılaştıkları temel zorluklar hakkındadır. Buna ek olarak, yurttaşların hukuki olarak tanınma (dava

edilebilirlik) sorunları hakkında daha fazla bilgi edinmek de yararlı olacaktır.

Her ne kadar açılan davalar hakkında göstergeler ve toplanan veriler mevcutsa da, cinsiyete ve dava türüne göre ayrıştırılmış bu tür verilerin sistematik bir analizi, kadınların ve erkeklerin adalete erişmek istediği temel konuların daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Kendi başına bir gösterge olmasa da, bu tür veriler, bağlama ve toplumsal cinsiyete özgü ve anlamlı göstergelerin geliştirilmesi için kanıt dayalı temelin kaynağını oluşturmaldırlar.

2.3.3. Hak, başvuru yolları, kurumlar ve hukuk okur yazarlığı

Her ne kadar adalete erişimin esas unsurlarından biri olarak kabul edilse de,²² kadınların ve erkeklerin genel olarak hakları, dava edilebilir hususlar, uyumsuzlukları ve şikâyetleri çözmekle görevli kurumlar ve haklarının korunmasına ve icra edilmesine yönelik prosedürler ve mekanizmalar hakkında ne kadar bilgi sahibi olduklarına dair çok az veri mevcuttur. Hukuk okuryazarlığı ve bilinci düzeylerini belgelemek gerçekten zordur. Yanıtlayanların kendilerine ne sorulduğunu anlayabilecekleri soruların tasarlanmasını; araştırmanın, katılımcıları bir yanıt yerine diğerine yönlendirme riskini en aza indirgeyecek şekilde yönetilmesini; verilerin yorumlanmasını ve kökleşmiş tutumlara, sosyal değerlere ve adalet sisteminin belirli algılarına atfedilebilir bilgi eksikliğinin gerçek anlamda anlaşılmasını gerektirir. Bunların hiçbiri kolay değildir. Bununla birlikte, hukuk bilinci ve okuryazarlık düzeyleri ve bu bilgilerin, erkeklerde ve kadınlarda ne ölçüde eksik olduğu bilgisi, müdahalelere ve oluşturulacak politikalara rehberlik etmede esastır.²³

Adaletin sonuçları

Mevcut göstergeler, yargı sürecinin etkinliğini ve adil olup olmadığını açıklamaktadır, ancak davaların sonuçlarıyla ilgili eğilimleri ve bu bilgilerin tamamlanması yoluyla insanların bu

sonuçlar hakkında nasıl hissettiklerini bilmek de önemlidir. Sonuçlara ilişkin verilerin cinsiyete (davacı, davalı, sanık ve mağdur) ve dava türüne göre ayrıştırılması, yargıların tutumları ve ön yargıları ile adaletin işleyişine ilişkin kamuoyu algısı hakkında değerli bilgiler sağlayabilir.

2.4.

Toplumsal cinsiyetin adalete erişim göstergelerine dahil edilmesi – ayrıştırma ve toplumsal cinsiyete duyarlı veri analizi eksikliği

Kadınların adalete erişimde karşılaştıkları zorluklar, mevcut değerlendirme ve ölçme araçları tarafından nadiren açığa çıkarılmaktadır. Her ne kadar çoğu adalete erişim göstergesi kadınların, erkekler karşısında dezavantajlı olduğu alanları ortaya koysa da, ayrıştırılmış veri eksikliği ve farklı veri setlerinin bir araya getirilememesi (örneğin kadınlar için ulaşım imkânlarının varlığı ile mahkemelerin ortalama uzaklığı gibi) eşit olmayan erişim hallerini daha da belirsizleştirmektedir. Bazı adalete erişim alanları kadınlar için özellikle önemlidir ve toplumsal cinsiyete duyarlı analizlere konu edilmelidir.

2.4.1. Coğrafi ve ekonomik erişilebilirlik

Mahkemelerin coğrafi dağılımı adalete erişimin temel bir unsurudur, ve bunu ölçmek için farklı aktörler²⁴ tarafından bir dizi gösterge tasarlanmış ve kullanılmıştır. Mahkemelerin uzaklığı ve seyahat süresi, hem erkekleri hem de kadınları – kentsel veya kırsal alanlarda yaşamalarına veya ulaşım araçlarına erişimlerinin olup olmamasına ve ekonomik durumlarına bağlı olarak farklı derecelerde – açıkça etkilemektedir. Bununla birlikte, kadınlar erkeklere göre genellikle dezavantajlıdır, ve mevcut göstergeler bu durumu pek yansıtamamaktadır. Kadınların ulaşım imkânlarına erişiminin kısıtlı olması ve ulaşım masraflarını karşılayamaması muhtemeldir; sınırlı hareketliliğe sahip olma olasılıkları daha yüksektir, ve özellikle zaman yoksulluğundan muzdariptirler.

Kadınların evlerinin yakınında veya adliyelerde kolayca erişebilecekleri çocuk bakım tesislerinin olmaması da kadınların adalete erişimlerini etkileyen önemli bir unsurdur. Buna ek olarak, kadınlar için özellikle önemli olan aile mahkemeleri veya basit talepler hakkında karar veren mahkemeler gibi ihtisas mahkemeleri veya özel polis ve savcılık birimleri (toplumsal cinsiyet temelli şiddet ve ev içi şiddetle ilgilenen birimler gibi) genellikle kentsel alanlarda, ilçe merkezinde veya bölgenin başkentinde bulunmaktadır.

Benzer şekilde, hane kaynaklarının eşit olmayan dağılımı ve hane reisinin erkek olduğu hanelere göre hane reisinin kadın olduğu hanelerin gelirinin daha düşük olduğu göz önüne alındığında, yargılama giderleri, kadınların erişiminde erkeklere göre daha ciddi bir engel teşkil edebilir.

2.4.2. Hukuk danışmanlığına erişim, temsil ve adli yardım

Benzer şekilde, maddi olarak karşılanabilir hukuki danışmanlık ve temsil imkânlarını sunacak hukuk profesyonellerinin varlığı, adalete erişimi güvence altına almak için esastır. Ancak kadınların adli yardımdan daha fazla yararlanmaları ve diğer yandan, bu yardımın söz konusu olmaması halinde orantsız bir şekilde zarar görmeleri muhtemeldir. Erkeklere göre daha düşük okuryazarlık oranları ve resmi dil bilgisi, medyaya ve genellikle kamusal yaşama daha sınırlı erişim, haklar, prosedürler ve

mevcut uyumsuzluk çözüm mekanizmaları hakkında daha düşük farkındalık anlamına gelir. Her ne kadar hukuki yardım ve temsil ile adli yardım hizmetlerinin varlığını ve niteliğini ölçen göstergeler mevcut olsa da, kadınların ve erkeklerin bu tür hizmetleri nasıl deneyimlediklerini ve bu hizmetlerin eksikliğinden özel olarak nasıl etkilendiklerini açıklayan ölçüler ve veriler eksiktir.

2.4.3. Hukuk ve adalet profesyonellerine yönelik toplumsal cinsiyet eğitimleri

Yargıçlar ve savcılar için hizmet içi eğitimin ölçülmesi, adalet sisteminin kapasitesini ölçen gösterge sepetlerine nadiren dahil edilir. İncelenen sekiz kaynak içinde, yalnızca CEPEJ raporu bu alanı ele almıştır. Adalet sürecinde toplumsal cinsiyete özgü ihtiyaçları ve zorlukları tanımlamak, ve bu ihtiyaçlara ve zorluklara cevap vermek, ve aynı zamanda toplumsal cinsiyet temelli şiddet ve ev içi şiddet gibi alanlara ilişkin özel yasalar, düzenlemeler ve prosedürler hakkındaki bilgilerini geliştirmek amacıyla adalet profesyonellerinin kapasitesine odaklanan özel toplumsal cinsiyet eğitimlerine ise daha da az önem verilmiştir. CEPEJ eğitim göstergelerinden yalnızca biri adaletin toplumsal cinsiyetle ilgili yönleri hakkındadır: tüm savcılıklarda ev içi ve cinsel şiddet konusunda özel olarak eğitilmiş savcılarının bulunup bulunmadığını izler.

2.4.4. İleriye doğru bir yol – verilerin toplanmasında ve analizinde paradigma değişimi

Belirtildiği üzere, toplumsal cinsiyet temelli şiddete ve kadına yönelik şiddete ilişkin göstergeler dışında, yukarıdaki tablolarda listelenen çok az sayıda gösterge, kadınların adalete erişimindeki zorlukları ele almaktadır.

Bu tür göstergeler, kadınlara ve erkeklere eşit haklar tanıyan yasal çerçevenin varlığı ve hukuk mesleklerinde eşit temsil gibi belirli

alanlar etrafında kümelenmiştir. Ancak, adalete erişimin hem erkekleri hem de kadınları etkileyen yönlerini değerlendiren genel göstergeler, dayandıkları veriler sistematik olarak ayrıştırılırsa ve belirli alanlarda toplumsal cinsiyet boşluklarını vurgulayan demografik verilerle birlikte analiz edilirse, erişimdeki toplumsal cinsiyet farklılıkları hakkında değerli bilgiler sağlayabilir.

Gerçekten de, adalet sisteminin herkes tarafından erişilebilir olması için, tüm kullanıcıların ihtiyaçlarını ve karşılaştıkları zorlukları tespit edebilmesi ve bunlara yanıt verme yeteneğine sahip olması gerekir. Adaletin talep tarafının çeşitli unsurlardan oluşan doğasını yansıtabilen, ve kadınların ve erkeklerin adaleti deneyimledikleri farklı yolları ve karşılaştıkları farklı engelleri açıklayabilen ölçüm araçlarının kullanılması bu yönde atılmış önemli bir adımdır. Örneğin, coğrafi ve ekonomik erişilebilirliğin önündeki engellerin kadınları ve erkekleri spesifik olarak nasıl ve ne ölçüde etkilediğini tespit etmek için, veriler sistematik olarak ayrıştırılmalı, ve mahkemelerin konumuna ve yargılama giderlerine ilişkin idari verilerin ve saha verilerinin tamamlanmasına yönelik algı verileri toplanmalıdır. Buna ek olarak, veri analizi, kaynakların hane içi dağılımı, ulaşım imkanlarına erişim, toplumdaki ve hanedeki toplumsal cinsiyet rolleri, okuryazarlık oranları ve hukuk bilinci düzeylerine ilişkin ayrıştırılmış verilerle korelasyon analizini de içermelidir.

KUTU 2.

Kullanılan ve/veya devlet tarafından toplanan verilere dayalı göstergelere yönelik eğilimler ve boşluklar

Devletlerin kullanımı için geliştirilen göstergeler ve bunun sonucunda toplanan veriler doğaları gereği farklıdır ve farklı amaçlara hizmet eder. CEPEJ göstergeleri veya adalet sektöründe faaliyet gösteren idari organlar veya istatistik birimleri tarafından toplanan göstergeler ve bir ölçüde MESECVI göstergeleri, adalet aygıtının cevap verebilirlik, etkililik, etkinlik ve hesap verebilirlik gibi yapısal ve fonksiyonel unsurlarını değerlendirmeyi hedeflemektedir. Yaşam standartları araştırmalarının bazılarında yer alan göstergeler gibi diğer göstergeler ise hukuki olarak tanınma (dava edilebilirlik) sorunları, forum tercihi ve adalet kurumlarına olan güven de dahil olmak üzere adalet erişimin talep tarafını ele almaktadır. Bu nedenle, devletlerin adalet sistemleri hakkında bilgi toplama ve değerlendirme çabalarına ilişkin örnekler mevcuttur. Bununla birlikte yine de bazı değerlendirmeler yapılabilir. Öncelikle örneğin CEPEJ göstergeleri, ülkeleri bazı

konularda bildirimde bulunmaya davet etmektedir ancak hükümetler talep edilen verileri toplamakla yükümlü değildir ve bu verilerin mevcut olmadığını ileri sürebilir. İkincisi, ülkelerin adalet erişim konusunda ne ölçüde veri topladığını ve tüm ülkelerin en azından bir miktar veri toplayıp toplamadığını değerlendirmek için daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır. Devletler tarafından kullanılan göstergeler ve toplanan verilerdeki boşlukların belirlenmesine gelince, bu, vaka bazında üstlenilmesi gereken bir görevdir. Gerçekten de, devletlerin adalet erişimin belirli yönlerini ölçmeye yönelik tercihleri, küresel eğilimlerle uyumlu olabilecek veya olmayabilecek ulusal önceliklerine bağlı olacaktır. Öte yandan bu raporda önerilen gibi daha esnek bir gösterge sepeti ülkelere, herkes için erişilebilir bir adalet sisteminde mevcut olması gereken temel arz ve talep unsurlarının değerlendirilmesine yönelik bir ölçüm dizisi sunması bakımından yararlı olabilir.

3. KADINLARI ETKİLEYEN ÖZEL ZORLUKLAR DAHİL ADALETE ERİŞİMİN ÖLÇÜLMESİ İÇİN ÖNERİLEN GÖSTERGELER

Göstergeler, sosyal, ekonomik veya başka bir olgunun, kurucu unsurlarının veya yerine geçen unsurların değerlendirilmesi yoluyla, statüsüne ve gelişimine dair anlık bir görüntü sunar. Adalete erişim, bu çalışmanın altında yatan geniş tanımı itibarıyla, yasalarda ve diğer düzenlemelerde yer alan hakların ve yükümlülüklerin varlığını, bu haklara ilişkin kamuoyunun farkındalığını, ve bu hakların, adil, etkili ve hesap verebilir uyumsuzluk çözümü mekanizmaları aracılığıyla icra edilebilmesini ve talep edilmesini kapsayan karmaşık bir olgudur.

2015 sonrası yeni kalkınma gündemine ilişkin diyalogun, adalete erişim de dahil olmak üzere, adaletin ölçülmesi için açtığı alan, böyle bir bağlam çerçevesinde önerilen göstergelerin genişletilmesi ve adaletin ve adaletin sağlanmasına yönelik sistemlerin erişilebilirliğini, varlığını, kabul edilebilirliğini ve niteliğini ölçmeye yönelik kapsamlı bir gösterge dizisinin yaratılması için eşsiz bir fırsat sunmuştur. Buna ek olarak,

kadınların adalete erişimine ilişkin CEDAW Genel Tavsiye Kararı ve bu alana ilişkin iyi uygulamalar (Bkz. Ek 1), adalete erişmek isteyen kadınların karşılaştığı özel zorlukları hesaba katan göstergelerin geliştirilmesi ve uygulanması için değerli bir tablo sunmaktadır. Aşağıda, bu göstergeleri içeren bir sepetin oluşturulmasına yönelik çerçeve verilmektedir.

3.1.

Amaç ve metodoloji

3.1.1. Amaç

Gösterge haritalandırması ve analizine dayanarak, aşağıda, özellikle kadınların erişimi önündeki engellere odaklanmak suretiyle, bir adalet sisteminin erişilebilirlik derecesini değerlendirmeyi amaçlayan göstergelerin listesi yer almaktadır. Bu tür göstergelerin geliştirilmesinin temel amacı, hükümetlere, sivil topluma ve uluslararası kuruluşlara aşağıdaki hususlar için araçlar sunmaktır:

- kadınların ve erkeklerin adalete erişimini geliştirecek hukuk reformlarına, politika yapıcılığa ve müdahalelere rehberlik etmek;

- kadınların ve erkeklerin adalete erişimini etkileyen adalet hizmetlerinin arz ve talep tarafındaki mevcut boşlukları belirlemek;
- kadınların ve erkeklerin adalete erişiminin geliştirilmesine ve kadın haklarının hayata geçirilmesine yönelik ilerlemenin izlenmesini ve raporlanmasını kolaylaştırmak;
- kadınların ve erkeklerin adalete erişimlerine dair eğilimlerin zaman içinde, ülkeler içinde ve ülkeler arasında karşılaştırılmasına olanak sağlamak;
- kadınların ve erkeklerin adalete

erişimini doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen alanlarda toplumsal cinsiyete göre ayrıştırılmış verilerin toplanmasını teşvik etmek;

- kadınların ve erkeklerin adalete erişim koşulları ve bunu etkileyen engeller konusunda farkındalık yaratmak.

3.1.2. Yapı

Önerilen göstergeler üç boyut çerçevesinde düzenlenmiştir: 1) yurttaşların ve devletin adalete erişim ve adaletin sonuçları hakkında müzakereler yürütebileceği alanı tanımlayan haklara, düzenlemelere ve güvencelere ilişkin hukuki çerçeve yani imkân sağlayan bir ortam; 2) adaletin, adalet hizmetleri için esas nitelikteki kurumları, insan kaynakları gibi adalet aygıtını meydana getiren unsurları içeren arz tarafı, ve 3) adaletin, yurttaşların adalet sistemi aracılığıyla hukuk yollarına başvurmasını sağlayan unsurlara odaklanan talep tarafı.

Bu boyutlar içerisinde göstergeler, adalete erişimin, adalet zincirinin aşamalarını yansıtan ana unsurları etrafında gruplandırılmıştır. Bunlar; yasalarda ve diğer düzenlemelerde öngörülen hakların korunmasını; şikâyetlerin veya suçların ortaya çıkmasını; bireylerin adalet sistemine erişmek ve bu sistemde yolunu bulmak için ihtiyaç duyduğu araçları; ve süreçlerin ve sonuçların ilgili taraflar açısından kabulünü güvence altına alan mekanizmaları ve güvenceleri içerir. Bu unsurlar aşağıdakileri kapsar:

- hukuki çerçeve;
- adalet ihtiyaçları;
- hukuk bilinci, hukuki tavsiyeye ve temsile erişim (adli yardım);
- mahkemelere erişim;

- adil süreçler ve sonuçlar;
- adalet sistemine güven.

Her bir unsura yönelik daha detaylı tartışma aşağıda sunulmuştur.

Önerilen göstergelerin seçiminde kullanılan kriterler şunlardır:

- göstergeler ölçülebilir niteliktedir;
- göstergelerin anlaşılması ve kamuya iletilmesi kolaydır;
- göstergeler özellikle kadınlar açısından önemli olan adalete erişim unsurlarını yansıtmaktadır.

3.1.3. Devlet dışı adaletin ölçülmesi

Devlet dışı adalet sistemleri – devletin hukuk ve yargı sistemi ile birlikte var olan, meşruiyeti gelenek ve göreneklere dayanan ya da dini bir çağrışıma sahip örfi ve dini hukuk sistemleri- çok hukuklu sistemler ile karakterize edilen birçok ülkede uyuşmazlık çözüm mekanizması olarak önemli bir rol oynamaktadır. Bu sistemler, kadınlar tarafından adalet arayışları için sıklıkla tercih edilmekte veya kadınlar için tek seçenek olabilmektedirler.. Devlet dışı adalet sistemlerinin böyle bir rolünü kabul etmekle birlikte, bu çalışma, devlet adalet sistemlerine odaklanmaktadır ve geliştirilen göstergeler, devlet dışı adalet sistemlerini açıkça ele alan yalnızca birkaç ölçümü içermektedir (örneğin adalete olan güveni ölçmeye ve prosedürlerin uzunluğuna yönelik göstergeler gibi). Diğer göstergeler ise, hem devlet hem de devlet dışı adalet sistemlerine uygulanabilir. Bunlar, standart göstergeler tarafından kolayca yakalanabilen devlet dışı adalet sistemlerinin unsurlarına dair olası ölçüt örnekleri sunmaktadır. Devlet dışı adalet kavramını çalışmamızın kapsamı dışında tutma tercihi kısmen, devlet dışı hukuk sistemlerinin nicel yöntemlerle ölçülmesinin zorluğundan ve elde edilen ölçümlerin, uygun bir bağlam içerisinde

ele alınmadığı sürece, oldukça yanıltıcı olabileceği gerçeğinden kaynaklanmaktadır. Ancak, belirli bir ülkede kadınlar ve erkekler için mevcut normatif sistemlerin ve adalet sistemlerinin kapsamlı bir resminin elde edilmesi için devlet dışı sistemlere yönelik göstergelerin geliştirilmesi gerektiğini kabul etmekteyiz. Örfi ve dini hukuk sistemlerinin kendine özgü ve yerel karakteri göz önüne alındığında, bu tür göstergeler, en iyi şekilde, ülkelerin öncülüğünü yapacağı ve hem devlet adalet sistemi hem de devlet dışı adalet sistemi paydaşlarını içeren istişare süreci aracılığıyla tasarlanır.

3.1.4. Göstergelerin seçimi

Aşağıdaki göstergeler, bu çalışmayı üstlenen BM Kadın Birimi'nin ve Avrupa Konseyi'nin kurumsal ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla seçilmiştir. Bu çerçevede, aşağıdaki ilkeler seçkimize rehberlik etmiştir. Her ne kadar göstergelerin, devletler için zorlu veri toplama yükümlülükleri yaratmaması gerektiğine inansak da, göstergelerin, "veri devrimi" arayışının bir parçası olarak, yeni veri toplama çabalarını ve kapasite geliştirmeyi hızlandırmada da rol oynaması gerektiği görüşündeyiz. Kısaca, göstergeler gerçekçi olmalı, fakat aynı zamanda, doğası gereği istek uyandırıcı da olmalıdır. Önerilen sepet böyle bir denge kurmayı amaçlamaktadır. Mümkün olduğu ölçüde, her boyut, adalete erişimi mümkün olduğunca kapsamlı bir biçimde resmetmek amacıyla nesnel/idari verilere ve öznel verilere/algı verilerine dayanan göstergeler içermektedir.

Son olarak, önerilen bazı ölçümler ekte sunulan haritalandırmaya dahil edilmiş mevcut göstergelerden çekilmiştir; bazıları 2015 sonrası yeni kalkınma gündemi diyalogu katılımcılarının önerilerinden ödünç alınmıştır; diğerleri ise, mevcut ölçüm araçlarında belirlenen boşlukları doldurmaya çalışmaktadır.

Aşağıdaki liste, kadınların ve erkeklerin adalet sistemine ne ölçüde eşit eriştiğini belirlemek için çerçeve sağlamayı

amaçlamaktadır. Her bir boyut için, paydaşlar ihtiyaçlarına ve koşullara göre gösterge seçebilir veya yeni ve özel bir gösterge tasarlayabilir. Kadının, adalet zincirinin her bir aşamasında adalete erişiminin titiz bir biçimde ele alınması amacıyla, her bir boyut için en az bir göstergenin seçilmesi suretiyle, kapsamlı bir yaklaşımın benimsenmesi önerilmektedir.

3.2.

Kadınları etkileyen özel zorluklar dahil, adalete erişimin ölçülmesi için önerilen göstergeler sepeti

3.2.1. İmkân sağlayan bir ortam

i. Hukuki çerçeve

Mahkemeler ve etkin yargı süreçleri, yurttaşlara, mahkemeler ve hukuki süreçler aracılığıyla talep edebilecekleri ve icra edebilecekleri güvenceli haklar tanınmadığı takdirde anlamsızdır. Hukuki çerçeve, dava edilebilir ve hukuki yollarla çözümlenebilir meseleleri tanımlar. Herkes tarafından erişilebilir bir adalet sisteminin temelini,

yurttaşlara eşit haklar tanıyan bir hukuki çerçeve oluşturur. Eşit olmayan yasalar veya şeklen kadınlara ve erkekler için eşit haklar tanımakla birlikte uygulamada kadınları cezalandıran toplumsal cinsiyet körü yasalar, kadınların adil adalet sonuçları elde etme kabiliyetini zedelemektedir. Hukuki statü, ehliyet, mülkiyet ve miras hakları, evlilik ve boşanma konularını düzenleyen yasalar, ayrımcılığı sürdürmesi ve kadınların güçlenmesini engellemesi en muhtemel olanlar arasındadır.

Gösterge	Veri kaynağı/ doğrulama araçları	Kullanan/öneren/yorumlar
Ulusal yasaların insan haklarına ve kadın haklarına ilişkin bağlayıcı uluslararası antlaşmalarla ne ölçüde uyumlu olduğu	Uzman görüşmesi/ hukuki belge incelemesi	MESECVI
Uluslararası ve bölgesel insan hakları organlarının içtihatlarının insan haklarına ve kadın haklarına ilişkin bağlayıcı uluslararası antlaşmalarla ne ölçüde uyumlu olduğu	Uzman görüşmesi/ içtihat incelemesi	Bu gösterge, içtihat hukuku ek hukuk kaynağı niteliğinde olduğundan, insan haklarına ilişkin yargı kararlarının bütünü izleyerek bir önceki göstergeyi tamamlamayı amaçlamaktadır
Ulusal yasaların, kadına yönelik şiddetle ilgili bağlayıcı uluslararası antlaşmalarla ne ölçüde uyumlu olduğu	Uzman görüşmesi/ hukuki belge incelemesi	MESECVI
Uluslararası ve bölgesel insan hakları organlarının içtihatlarının, kadına yönelik şiddete ilişkin bağlayıcı uluslararası antlaşmalarla ne ölçüde uyumlu olduğu	Uzman görüşmesi/ içtihat incelemesi belge incelemesi	Bu gösterge, kadına yönelik şiddetle ilgili bağlayıcı uluslararası antlaşmalardan kaynaklanan haklarla ilgili yargı kararlarının bütünü izleyerek bir önceki göstergeyi tamamlamayı amaçlamaktadır

Gösterge	Veri kaynağı/ doğrulama araçları	Kullanan/öneren/yorumlar
<p>Ulusal yasaların aşağıdaki alanlarda doğrudan ve dolaylı ayrımcılığı ne ölçüde yasakladığı (paydaşlar, ihtiyaçlarına ve önceliklerine göre aşağıdakilerden birini veya birkaçını seçmelidir):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. hukuki statü/ehliyet 2. mülkiyet hakları 3. miras hakları 4. evlilik boyunca edinilen haklar 5. boşanma ve çocuklar üzerinde velayet hakkı 6. banka hesabı açma ehliyeti 7. vatandaşlık edinme, değiştirme, muhafaza etme veya aktarma hakları 8. eğitim hakkı 9. çalışma hakkı 	Uzman görüşmesi/ hukuki belge incelemesi	CEDAW ve WBL endeksi tarafından ele alınan alanlar
<p>Ulusal yasaların aşağıdaki alanlarda kadına ve erkeğe eşit muamele hakkı tanıyıp tanımadığı (paydaşlar, ihtiyaçlarına ve önceliklerine göre aşağıdakilerden birini veya birkaçını seçmelidir):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. hukuki statü/ehliyet 2. mülkiyet hakları 3. miras hakları 4. evlilik boyunca edinilen haklar 5. boşanma ve çocuklar üzerinde velayet hakkı 6. banka hesabı açma ehliyeti 7. vatandaşlık edinme, değiştirme, muhafaza etme veya aktarma hakları 8. eğitim hakkı 9. çalışma hakkı 	Uzman görüşmesi/ hukuki belge incelemesi	CEDAW ve WBL endeksi tarafından ele alınan alanlar

Gösterge	Veri kaynağı/ doğrulama araçları	Kullanan/öneren/yorumlar
<p>Aşağıdaki konuları suç sayan yasaların varlığı (paydaşlar, ihtiyaçlarına ve önceliklerine göre aşağıdakilerden birini veya birkaçını seçmelidir):</p> <ul style="list-style-type: none"> • psikolojik ve suç oluşturan şiddet • ısrarlı takip • tecavüz de dahil olmak üzere cinsel şiddet (eş/partner tarafından işlendiğinde de dahil olmak üzere) • zorla evlilik • kadın sünneti • zorla kürtaj ve zorla kısırlaştırma • cinsel taciz ve bu suçlara teşebbüs ile yardım ve yataklık etme eylemleri • yolsuzluğun cinselleştirilmiş biçimleri 	Hukuki belge incelemesi	<p>Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) Md. 33-41</p> <p>Benzer bir gösterge MESECVI tarafından kullanılmaktadır.</p> <p>UNODC, 2015 sonrası kalkınma gündemine ilişkin diyalog bağlamında (yasalarda düzenlenmesi gereken suçları belirtmeden) bir gösterge önermiştir.</p>
Tüzel kişilere dava ehliyeti tanınmıştır (örn. hükümet dışı kuruluşlar, sendikalar)	Uzman görüşmesi/ masa başı inceleme	Tüzel kişilere dava ehliyetinin tanınması kadınların adalete erişimini etkin kılmak için değerli bir imkândır. Gerçekten de, bazı durumlarda hükümet dışı kuruluşlar, stratejik davalar yoluyla kadın haklarında önemli kazanımlar elde edebilmiştir. Ayrıca, kadın haklarını savunan kuruluşlar, farklı nedenlerle, davaları kişisel olarak takip edemeyen veya bu davaları takip etmeye istekli olmayan bireyleri etkileyen davaları üstlenebilir veya davaya ağırlığını koyarak etkilenen bireylerle güçlerini birleştirebilir (ekonomik imkânlar ve görünürlük açısından).
Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, tecavüz ve ev içi şiddet vakalarında koruma tedbirleri gibi cezai olmayan yaptırımlar öngören yasaların varlığı	Uzman görüşmesi/ masa başı inceleme	Tecavüz de dahil, olmak üzere kadına yönelik şiddet vakalarında, cezai yaptırımlar tek başına yeterli olmayabilir. Örneğin bazı durumlarda, kadınlar hem kendilerinin hem de çocuklarının geçimi için eşlerine bağımlıdır, bu nedenle koruma tedbirleri gibi yaptırımlar hapis cezasına göre daha uygun bir çözüm sunabilir.

3.2.2. Arz tarafı Kapasite

Kapasiteyi ölçmek, adalet sisteminin yurttaşların adalet ihtiyaçlarına cevap verme kabiliyetini ölçmek anlamına gelir. Kapasite, tüm adalet zincirini kapsayan karmaşık bir olgudur. Kapasitenin hem nesnel (insan kaynakları, eğitim) hem de öznel (kullanıcı memnuniyeti, uzman görüşü) yönleri önemlidir ve her ikisinin de ölçülmesi dengeli bir değerlendirmeye olanak sağlar. Aşağıda önerilen göstergeler, adalet zincirinin karşıt uçlarında yer alan unsurları yansıtmaktadır. 100.000 kişi başına düşen yargıç sayısı gibi ölçüm girdileri, sistemin gerçek kapasitesi hakkında somut veriler sağlar (gösterge,

her ne kadar yeterli olmasa da, istihdamın medeni, idari ve ceza hukuklarına ilişkin adalet hizmetlerinin sağlanması için gerekli olduğu varsayımına dayalıdır).

Verilerin cinsiyete göre ayrıştırılması, sistemin kapasitesinin temel bir unsuru olan adalet sisteminin çeşitliliğini ve temsil edilebilirliğini ölçmeye izin verir çünkü “adalet sisteminin hizmet ettiği toplumu yansıtmaması açısından... kadınların yargı sistemine katılımı önemlidir. Kadın yargıçlar..., (kadınlar ve kız çocukları için adalete erişim dahil olmak üzere) yasaların uygulanmasındaki rolleriyle tarafsız bir yargıya katkıda bulunarak hukukun üstünlüğünün güçlendirilmesini teşvik edebilirler” (UNODC 2013: 59).

Gösterge	Veri kaynağı/ doğrulama araçları	Kullanan/öneren/yorumlar
Cinsiyete göre 100.000 kişi başına düşen yargıç/sulh mahkemesi yargıç sayısı	İdari veri	Benzer göstergeler: Gana İstatistik Hizmeti CEPEJ Kadınların adalete erişimine ilişkin CEDAW Komitesi Genel Tavsiye Kararı (2015: 10). Not: Kadınların yargı mesleğine katılımını açıkça ölçen, toplumsal cinsiyete özgü bir şekilde formüle edilmiş benzer göstergeler mevcuttur. Bu göstergeler şunlardır: Kadın yargıçların yüzdesi (UNROLI, UNODC, Dünya Bankası Toplumsal Cinsiyet İstatistikleri, MESECVI); Anayasa Mahkemesinde görev yapan yargıç sayısı; ve Anayasa Mahkemesinde görev yapan kadın yargıçların sayısı ve mahkeme başkanının kadın olup olmadığı (WBL).
Cinsiyete göre aşağıdakilerde görev yapan yargıç sayısı: <ul style="list-style-type: none"> • birinci derece mahkemeler • ikinci derece mahkemeler • üst mahkemeler	İdari veri	
Toplumsal cinsiyete ve dava türüne göre ayrıştırılmış, yargıç başına düşen dava sayısı		Bu gösterge, yargıçların dava yükü çerçevesinde görüldüğü üzere adalet sisteminin gerçek kapasitesini ölçmeyi amaçlamaktadır. Verilerin toplumsal cinsiyete ve dava türüne göre ayrıştırılması, erkek ve kadın yargıçların baktığı davaların sayısındaki ve tipolojisindeki olası eğilimleri aydınlatılabilir.
Pozisyona göre ayrıştırılmış, kadın idari mahkeme personelinin (yargıç olmayan) oranı	İdari veri	CEPEJ; Kadınların adalete erişimine ilişkin CEDAW Komitesi Genel Tavsiye Kararı

Adalet personeline (polis/yargıçlar/savcılar) yönelik toplumsal cinsiyet konulu zorunlu başlangıç eğitimi/hizmet içi eğitim sağlanması	Uzman araştırması/görüşme/saha verisi	Kadınların adalete erişimine ilişkin CEDAW Komitesi Genel Tavsiye Kararı'na dahil edilmiştir Benzer göstergeler: MESECVI CEPEJ
Adalet personelinin (polis/yargıç/savcı) kapasite eksikliği ne kadar ciddi bir sorundur?	Uzman araştırması/adli personel araştırmaları	Benzer göstergeler: WJP
Kadına yönelik şiddet konusunda eğitim süreçlerine, farkındalık ve eğitim imkânlarına erişen memur ve kamu görevlilerinin yüzdesi (toplam elverişli kişi sayısına göre)	İdari veri	MESECVI Uzmanlar Komitesi (CEVI)

ii. Adli yardım hizmetlerinin varlığı ve niteliği

Hem ceza hem hukuk davaları için ücretsiz veya uygun fiyatlı hukuki tavsiye ve yardım, herkes için adalete eşit erişimde esastır. Hukuki tavsiye ve yardım sağlanmasına odaklanan tedbirler, tecavüzün veya istismarın ihbarından doğum, evlilik veya boşanma belgesi almaya kadar çeşitli durumlarda kadınların adalete erişimleri üzerinde olumlu etki

doğurmuştur.

Ücretsiz veya maddi olarak karşılanabilir hukuki yardım ve temsil hizmetleri devletler tarafından sunulabilir, ancak sıkça davaları ücretsiz üstlenen özel avukatlar, ve hukuk öğrencileri veya hukuk asistanları aracılığıyla sivil toplum kuruluşları tarafından tamamlanmaktadır.

Gösterge	Veri kaynağı/ doğrulama araçları	Kullanan/öneren/yorumlar
Hukuk ve ceza davalarında cinsiyete göre 100.000 kişiye düşen adli yardım sağlayıcı sayısı ²⁵	İdari veri/saha verisi	Moğolistan Hükümeti – “Binyıl Kalkınma Hedeflerine Ulaşmak, Beşinci Ulusal İlerleme Raporu” belgesinden uyarlanmıştır
Avukatların yoksul bireylere ücretsiz hizmet sağlamasını öngören yasal hükümlerin veya teamüllerin varlığı	Uzman görüşmesi/ masa başı inceleme	Bu gösterge, yoksullara yönelik hukuki hizmetlerin alternatif bir yöntemini kapsamaktadır. Ücretsiz sunulan hizmetlerin geliştirilmesi, dezavantajlı yoksulların adalete erişiminin genişletilmesi amacıyla hukuk sisteminin kapasitesini arttırmak için değerli bir araç olabilir.
Yoksul sanıklar için ücretsiz adli yardımın varlığı	Uzman araştırması/ masa başı inceleme	UNROLI (ceza adaletine odaklanmaktadır)

Gösterge	Veri kaynağı/ doğrulama araçları	Kullanan/öneren/yorumlar
Ücretsiz adli yardımın sağlandığı durumlarda devlet tarafından karşılanan hukuki giderlerin yüzdesi	İdari veri	Adli yardım hizmetinin etkin ve kaliteli bir biçimde sunulabilmesi için bu hizmetin yeterli kaynaklara sahip olması gerekir. Bu gösterge, adli yardım hizmetlerinin uygun bir bütçeyle sunulup sunulmadığını tespit etmeyi amaçlamaktadır.
Adli yardımın harçtan muafiyet programlarını içerip içermediği	Uzman araştırması/ masa başı inceleme Adli yardım hizmeti veren kuruluşların idari ve profesyonel personeline yönelik araştırmalar Kullanıcı araştırması	CEPEJ ²⁶
Adli yardım başvurusunda, adli yardım talep eden gerçek gelirin veya harcanabilir varlıklarına dayalı gelir ve mal varlığı değerlendirmesinin varlığı	Uzman görüşmesi/ idari veri Zabıt kâtabi görüşmesi	CEPEJ Kadınların adalete erişimine ilişkin CEDAW Komitesi Genel Tavsiye Kararı
Sunulan adli yardımın niteliği	Uzman araştırması	WJP ve UNROLI benzer göstergeler içermektedir
Adli yardım hizmeti sunan kadın sayısı	İdari veri/saha verisi	MESECVI
Duruşma sırasında avukattan yararlanan davalıların cinsiyete göre yüzdesi	İdari veri	WJP göstergesinden uyarlanmıştır

iii. Coğrafi erişilebilirlik

Uzak adalet platformları, adalete erişimin önündeki bir diğer önemli engeldir ve bu, yine, kadınlar ve ulaşım araçlarına erişimi zor olan kırsal kesim sakinleri de dahil olmak üzere, yoksul ve dezavantajlı kişileri orantısız bir biçimde etkilemektedir. Uzaklık, kişilerin adalete erişimini birçok biçimde etkilemektedir – uzun mesafeler zaman alıcı ve maliyetlidir. Bir kişinin mahkemeye gitmesi ve yargılama sürecine katılması için işten ayrılması gereken saatler veya günler gelir kaybına neden olabilir. Yoksul kadınların hareketlilikleri, hane kaynaklarına sınırlı erişimleri ve gelenekler veya sadece zaman yoksulluğu, çocuk bakımı görevleri ve ulaşım

araçlarının yokluğu nedeniyle sınırlıdır, ve bu itibarla, yoksul kadınlar özellikle dezavantajlı konumdadırlar.

Adalet platformlarına uzaklık açısından erişim kolaylığı ölçütleri, yalnızca gerçek fiziksel mesafeyi değil, aynı zamanda bu mesafenin insanların adalet sisteminin erişilebilirliğine ilişkin algılarını ne ölçüde etkilediğini de yansıtmak amacıyla için hem nesnel/idari verilere hem de algı verilerine dayanmalıdır.

Gösterge	Veri kaynağı/ doğrulama araçları	Kullanan/öneren/yorumlar
100.000 kişiye düşen adalet platformu sayısı ve coğrafi konum	İdari veri	CEPEJ'den uyarlanmıştır
Cinsiyete göre, bir adalet platformunun (X süre) uzağında yaşayan insanların yüzdesi	İdari veri/saha verisi	2015 sonrası kalkınma gündemine ilişkin diyalog bağlamında, Açık Toplum Vakıfları ve Namati tarafından önerilen göstergeden uyarlanmıştır
Adalet platformlarına fiziksel erişimin uygun mesafede olduğunu bildiren kişilerin cinsiyete göre yüzdesi	Hane halkı araştırması	Bu gösterge, coğrafi erişilebilirlik konusuna adalet arayışındaki bireyin bakış açısıyla yaklaşmakta ve adalet platformlarının uzaklığına ilişkin nesnel verileri tamamlamayı amaçlamaktadır. Coğrafi erişime ilişkin öznel veriler, belirli yollarda seyahat etmenin zorluğu, ulaşım araçlarının bulunmaması ve hareketliliği sınırlandıran sosyo-kültürel engeller gibi belirli alanlara veya kişilere özgü koşulları yansıtmak için gereklidir. Örneğin, Endonezya'da, UNDP ve Endonezya Hükümeti tarafından yürütülen bir çalışmaya katılanların yalnızca küçük bir kısmı "mahkemelerin evlerinden erişilebilir mesafede bulunduğunu" bildirmiştir (BM Kadın Birimi 2011: 54).
Suç ihbarı, tanık ifadesi alma, bekleme alanları için mahremiyet sağlayan prosedürlerin ve tesislerin (örn. ayrı odalar) varlığı (mevcut tüm prosedürleri ve tesisleri listeleyin)	Uzman görüşmesi/saha verisi	Mahremiyet ve gizlilik sağlayan prosedürlerin ve tesislerin varlığı, adalet sisteminin erişilebilirliğinin önemli bir bileşenidir. Örneğin, tecavüz vakalarında, mağdurların ve tanıkların ifade vermeleri için ayrı odalara alınması, travmayı ve korkuyu en aza indirebilir ve suç ihbarı için teşvik edici olabilir. ²⁷
Mağdurlar için tıbbi ve adli muayene, travma desteği ve danışmanlık sağlayan ve mağdurların kolayca erişebileceği tecavüz kriz merkezlerinin veya cinsel şiddet sevk merkezlerinin varlığı	Uzman görüşmesi/saha verisi	Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi), Md. 25

Seyahat süresine ve mesafe algısına ilişkin veriler, toplu taşıma (varlığı ve maliyeti) ve özel ulaşım erişim ve topluluk liderlerinden izin alma ihtiyacı gibi resmi olmayan engellerin varlığına ilişkin ayrıştırılmış verilerle tamamlanabilir.

iv. Maliyet

Resmi ve gayri resmi maliyetler, aynı

zamanda, ekonomik kaynaklara erişimi sınırlı olan kadınlar da dahil , yoksul ve dezavantajlı kişiler için adalete erişim konusunda caydırıcı bir unsurdur.

Hukuki temsilin maliyeti, mahkeme ücretleri, seyahat ve işe gidememekten kaynaklanan gelir kaybı, rüşvet talepleriyle birleşebilir, ve bu da hassas grupları daha da dezavantajlı kılar.

Gösterge	Veri kaynağı/ doğrulama araçları	Kullanan/öneren/yorumlar
Aşağıdakilerle ilgili talepler için yargı işlemlerinin ortalama maliyeti (hukuki destek/ temsil dahil) (paydaşlar, ihtiyaçlarına ve önceliklerine göre aşağıdakilerden birini veya birkaçını seçmelidir): <ul style="list-style-type: none"> boşanma sözleşmenin icrası işe iade davaları taşınmazlar icra davaları miras talepleri çocuğun velayeti hırsızlık davaları kasten öldürme davaları tecavüz davaları ev içi şiddet davaları (tecavüz ve ev içi şiddet dışındaki) cinsel şiddet tecavüz de dahil, olmak üzere ev içi şiddet vakalarına ilişkin uzaklaştırma kararları 	İdari veri/saha verisi/ hane halkı araştırması/ uzman araştırması	UNROLI ve Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki'nden (2008) uyarlanmıştır
Mahkemelere erişimin maliyetinin uygun olduğunu bildiren kişilerin cinsiyete göre yüzdesi	Hane halkı araştırması	WJP'den uyarlanmıştır
Bir mahkeme sürecini başlatmak veya hızlandırmak veya lehe karar için rüşvet ödemesi, gayri resmi ödeme veya cinsel nitelikli olanlar da dahil olmak üzere diğer teşvik türlerinin talep edildiğini bildiren kişilerin cinsiyete göre yüzdesi	Uzman araştırması/ görüşme/Hane halkı araştırması	2015 sonrası kalkınma gündemi Teknik Destek Ekibi tarafından önerilen "16 sayılı Amaç için Öncelikli Göstergeler" içerisine dahil edilmiş, 2015 sonrası kalkınma gündemine ilişkin diyalog bağlamında UNODC tarafından önerilmiştir.

v. Süre

Yargılama sürecinde yaşanan gereksiz gecikmeler, davacıların mağduriyetine zamanında çare bulunamaması, koruma tedbirlerine (örneğin uzaklaştırma veya koruma kararları yoluyla) tabi suçların mağdurlarını ve tutuklu şüphelileri, işlenen suçtan doğan sorumluluğun tespiti için hızlandırılmış bir süreçten mahrum bırakması

itibariyle adalete erişimi engeller.

Buna ek olarak, mahkemeye tekrar tekrar yapılan ve uzun süren yolculuklar ek bir yük oluşturabilir. Mesafe ve maliyet gibi, prosedürlerin uzunluğu da farklı bireyleri ve grupları farklı şekillerde etkileyebilir, bu da ayrıştırılmış idari verilerin, görüş verilerinin ve algı verilerinin toplanmasını gerekli kılar.

Gösterge	Veri kaynağı/ doğrulama araçları	Kullanan/öneren/yorumlar
<p>Aşağıdakilerle ilgili davalara ilişkin prosedürlerin ortalama süresi (paydaşlar, ihtiyaçlarına ve önceliklerine göre aşağıdakilerden birini veya birkaçını seçmelidir):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Boşanma 2. sözleşmenin icrası 3. işe iade davaları 4. taşınmazlar 5. icra davaları 6. miras talepleri 7. çocuğun velayeti 8. hırsızlık davaları 9. kasten öldürme davaları 10. tecavüz davaları 11. ev içi şiddet davaları 12. (tecavüz ve ev içi şiddet dışındaki) cinsel şiddet 13. tecavüz de dahil, olmak üzere ev içi şiddet vakalarına ilişkin uzaklaştırma kararları <p>Davacının/davalının/mağdurun/sanığın cinsiyetine ve davanın türüne göre ayrıştırılmış, davayı çözmek için geçen süre.</p>	İdari veri	CEPEJ
Bir davanın çözüme kavuşturulması ne kadar sürmüştür? – araştırmaya katılan kişinin cinsiyetine göre ayrıştırılmış veri	Kullanıcı araştırması	WJP'den uyarlanmıştır
Ceza, hukuk ve ticaret mahkemelerinde/ geleneksel/dini adalet platformlarında davaların uzunluğu ne kadar ciddi bir sorundur?	Uzman araştırması/ görüşme/kullanıcı araştırması	WJP'den uyarlanmıştır (WJP göstergesi yalnızca devlet temelli adalet çözüm mekanizmalarını ele almaktadır)

Gösterge	Veri kaynağı/ doğrulama araçları	Kullanan/öneren/yorumlar
Geçici tedbirlerin varlığı (gözültü düzenlemeleri veya uzaklaştırma kararları gibi mevcut tüm tedbirleri listeleyen)	Uzman görüşmesi/ masa başı inceleme	Geçici tedbirlerin varlığı, adalet sisteminin, bireylerin adalet ihtiyaçlarına zamanında cevap vermesini önemli ölçüde etkiler. Gözültü düzenlemeleri veya uzaklaştırma gibi geçici tedbirlerin mevcudiyeti, örneğin ev içi şiddet vakalarında özellikle önemlidir.
12 aydan uzun süredir tutuklu bulunan şüphelilerin cinsiyete göre ayrıştırılmış sayısı	İdari veri	2015 sonrası kalkınma gündemi Teknik Destek Ekibi tarafından önerilen "16 sayılı Amaç için Öncelikli Göstergeler" içerisine dahil edilmiştir

vi. İhtisas mahkemeleri

Aile mahkemeleri veya basit talepleri inceleyen mahkemeler gibi sadeleştirilmiş ve daha az maliyetli prosedürler yürüten özel mahkemelerin varlığı, erişim engellerini önemli ölçüde azaltabilir.

Küçük işletme sahipleri (kadın işletme sahiplerinin çoğunu içeren bir kategori) veya boşanma veya nafaka talep eden eşler gibi belirli gruplar, daha ucuz, daha basit ve daha hızlı adalet prosedürlerinin sağlanmasından özellikle yararlanabilir.

Gösterge	Veri kaynağı/ doğrulama araçları	Kullanan/öneren/yorumlar
Basit taleplere yönelik bir mahkeme veya basit talepler için ivedi bir usul mevcut mu, ve basit talepler için azami miktar nedir (kişi başına gelir yüzdesi olarak)?	Uzman araştırması/ görüşme	WBL
Ev içi şiddet davaları için özel bir mahkeme veya prosedürün varlığı	Uzman araştırması	WBL
100 000 kişiye düşen basit talep mahkemesi/aile mahkemesi ve coğrafi konum	İdari veri	CEPEJ'den uyarlanmıştır
(ihtisas mahkemesinden) (X süre) uzaklığında yaşayan insanların yüzdesi	İdari veri/saha verisi	2015 sonrası kalkınma gündemine ilişkin diyalog bağlamında Açık Toplum Vakıfları ve Namati tarafından önerilen göstergeden uyarlanmıştır.
(İhtisas mahkemelerine) fiziksel erişimin uygun mesafede olduğunu bildiren kişilerin cinsiyete göre yüzdesi	Hane halkı araştırması	2015 Sonrası Kalkınma Gündemi hakkında Seçkin Kişiler Üst Düzey Panelinden alınan yeni gösterge.

Gösterge	Veri kaynağı/ doğrulama araçları	Kullanan/öneren/yorumlar
Bir takvim yılı boyunca, aşağıdakilerin de dahil olduğu ihtisas mahkemelerinde görülen davaların sayısı: 1 Ocak itibarıyla derdest davalar açılan davalar hükme bağlanmış davalar sistemden düşen/sistemden çıkan davalar 31 Aralık itibarıyla derdest davalar	İdari veri	CEPEJ göstergelerinden uyarlanmıştır

vii. (Mağdurların hakları da dahil olmak üzere) adil yargılanma ve elde edilen sonuçlar

Adalet sisteminin adil ve ayrımcı olmayan bir süreç ve sonuç sunma yeteneği, adalete erişimin temel bir unsurudur. Adalet erişim, mahkeme önünde hak talebinde bulunmaktan daha fazlasını ifade eder: aynı zamanda, uyuşmazlıkların adil bir biçimde, kalıp yargılara dayanmadan ve ayrımcılık olmaksızın karara bağlandığı bir sürecin

sağlanması hakkını da içerir.

Bu, her iki tarafın da uyuşmazlığın kabul edilebilir bir çözümünü dikkate alması sonucunu doğurur. Bu sonuç, uygulanır/icra edilir; ve ikincil mağduriyetten kaçınmak da dahil olmak üzere, mağdurlar için yeterli bir koruma ve destek sağlar.

Gösterge	Veri kaynağı/ doğrulama araçları	Kullanan/öneren/yorumlar
Hukuk ve ceza adaleti, toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılıktan arındırılmıştır	Uzman araştırması	WJP
Duruşma sırasında mağdurlara yönelik destek hizmetlerinin ve prosedürlerin varlığı (suç mağdurlarının destek sunan kişilerle birlikte bulunma hakkı gibi mevcut tüm hizmetleri ve prosedürleri listeleyin)	Uzman görüşmesi/ masa başı inceleme	Adil yargılanma hakkına ek olarak, suç mağdurlarının adalete etkin erişimini güvence altına almak için destek hizmetleri de zaruridir. 25 Ekim 2012 tarihli ve 2012/29/AB sayılı Direktif (Mağdurlar Direktifi) adalete erişim de dahil olmak üzere, mağdurların temel haklarının korunması amacıyla, sığınma evleri, travma desteği ve danışmanlığı, suçla ilgili mali konularda tavsiye, risklere ve ikincil mağduriyetin önlenmesine ilişkin tavsiyeler gibi tedbirler öngörmüştür (FRA 2014).
Uyuşmazlığın türüne ve mağduru/failin, davacının/davalının cinsiyetine göre ayrıştırılmış dava sonuçları	Mahkeme dosyaları inceleme	Kadınların adalete erişimine ilişkin CEDAW Komitesi Genel Tavsiye Kararı

3.2.3. Talep tarafı

i. Yurttaşlar tarafından deneyimlenen temel adalet sorunları ve adalete erişimle ilgili alınan önlemler

Yurttaşların adalete erişim konusundaki ihtiyaçları ve karşılaştıkları zorluklar hakkında bilgi edinmek, politikaların ve müdahalelerin ilgili konulara etkin bir şekilde odaklanmasını sağlamak için çok önemlidir. Bununla birlikte, bu alana odaklanan gösterge sayısı azdır. Kadınların ve erkeklerin deneyimledikleri uyuşmazlıkların türüne, işlenen suçlara,

yurttaşların attığı adımlara, ve -karşılaşılan veya algılanan - erişim engellerine ilişkin deliller, toplanan verileri tamamlamak ve çapraz doğrulamasını sağlamak amacıyla, hane halkı ve kullanıcı anketleri, uzman görüşmeleri, idari verilerin ve dava dosyalarının incelenmesi gibi bir dizi kaynak aracılığıyla toplanmalıdır.

Gösterge	Veri kaynağı/ doğrulama araçları	Kullanan/öneren/yorumlar
Cinsiyete göre ayrıştırılmış, uyuşmazlık çözüm mekanizmalarına yapılan şikâyet türleri ve sayısı	İdari veri/dava dosyası incelemesi	Kadınların adalete erişimine ilişkin CEDAW Komitesi Genel Tavsiye Kararı
Yurttaşlar tarafından deneyimlenen dava edilebilirlikle ilgili cinsiyete göre ayrıştırılmış temel sorunlar	Kullanıcı anketi/uzman görüşmesi	Yaşam standartları araştırmaları Afrobarometre
Bir uyuşmazlığın çözülmesi için alınan cinsiyete göre ayrıştırılmış önlemler (bir uyuşmazlık çözüm mekanizmasına başvuru da dahil olmak üzere) ve neden bu önleme başvurulduğu	Kullanıcı anketi/ uzman görüşmesi/dava dosyası incelemesi	Yaşam Standartları Araştırmaları
İhbar edilmeyen şiddet oranı: son 12 ay içinde şiddetin farklı biçimlerine maruz kalmış ve bu şiddet eylemlerini ihbar etmemiş kız çocuklarının ve ergenlerin, yetişkin kadınların ve yaşlı kadınların sayısının kendi yaş gruplarındaki toplam kadın sayısına oranı (rıza yaşının üzerinde ve rıza yaşının altındaki kız çocukları dahil, yaşa göre ayrıştırılmış veriler)	Hane halkı araştırması	MESECVI Uzmanlar Komitesi (CEVI)

Gösterge	Veri kaynağı/ doğrulama araçları	Kullanan/öneren/yorumlar
Cinsiyete göre ayrılaştırılmış, adalete erişimin önündeki temel engeller	Hane halkı araştırması (sorular, araştırmaya katılan kişilerden uyumsuzluk deneyimleyenlere, harekete geçip geçemediklerine bakılmaksızın sorulmuştur)/kullanıcı anketi /uzman görüşmesi	Bu gösterge, kadın ve erkeklerin adalete erişimlerinde karşılaştıkları engeller (algılanan veya gerçek) hakkında ilk elden bilgi edinilmesini amaçlamaktadır. Bu tür engeller, yeterli mali kaynağa sahip olmamaktan, sisteme güven duymamaktan, haklar ve mevcut çözümler konusunda farkındalık eksikliğine kadar uzanmaktadır. Herkes için adalete erişimi artırmayı amaçlayan başarılı politikalar ve müdahaleler tasarlamak için en az bir sorunu tam olarak tespit edebilmek hayati önem taşır (CEDAW Komitesi 2015: 4, 11-13).

ii. Yasal farkındalık

Haklar ve mevcut uyumsuzluk çözüm mekanizmaları konusunda farkındalık eksikliği ve kişilerin adalet sisteminde yolunu bulamaması adalete erişimi ciddi ölçüde kısıtlamaktadır. Bu durum, genel okuryazarlık ve hukuk okuryazarlığı düzeylerinin düşük olması (veya bunların eksik olması), zaman yoksulluğu ve kıt ekonomik kaynaklar

nedeniyle hukuk kurallarını anlama ve yargı prosedürleri boyunca yolunu bulma becerileri zayıf kadınlar dahil, dezavantajlı gruplar için özellikle geçerlidir. Zorlu da olsa, yasal farkındalığı ölçmek, adalete erişim için talep tarafının kapasitesini değerlendirmenin anahtar unsurudur.

Gösterge	Veri kaynağı/ doğrulama araçları	Kullanan/öneren/yorumlar
Kadınların ve erkeklerin ulusal bağlamda ilgili yasalardan/haklardan ne ölçüde haberdar oldukları	Hane halkı araştırması	Barışın İnşası ve Devlet İnşası Hakkında Uluslararası Diyalog tarafından önerilen göstergeden uyarlanmıştır
Kadınların ve erkeklerin mevcut beş ana uyumsuzluk çözüm mekanizmasından ne ölçüde haberdar oldukları	Hane halkı araştırması	Gana Yaşam Standartları Çalışması'ndan (6. Tur) uyarlanmıştır

Gösterge	Veri kaynağı/ doğrulama araçları	Kullanan/öneren/yorumlar
<p>Kadınların ve erkeklerin aşağıdaki durumlarda ne ölçüde kocanın karısına vurmasını veya karısını dövmesini haklı bulduğu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kadının kocasına haber vermeden dışarı çıkması 2. kadının çocukları ihmal etmesi 3. kadının kocasıyla tartışması 4. kadının kocasıyla cinsel ilişkiye girmeyi reddetmesi 5. kadının yemeği yakması 	Hane halkı araştırması/ erkek modülü ve kadın modülü	DHS
Cinsiyete ve gelire göre, adli yardımdan yararlanan kadınların ve erkeklerin sayısı	İdari veri	Bu gösterge, kadınların adli yardıma fiilen erişimini ölçmeyi amaçlamaktadır. Adli yardım sistemleri yürürlükte ve uygun şekilde kurulmuş olsa bile, kadınlar, kendilerini yardım talep etmekten caydıran kültürel ve sosyal değerler gibi erişim engelleriyle karşılaşabilirler. Kadınlar tarafından adli yardımın fiili kullanımına ilişkin veriler, talep tarafındaki, aksi takdirde göz ardı edilecek, erişim engellerine ışık tutabilir.
<p>Kadınlar ve erkekler için, toplumsal cinsiyet eşitliğine, ayrımcılık yapmamaya, toplumsal cinsiyete dayalı şiddete ve kadınlarla özellikle ilgili diğer alanlara odaklanan hukuk bilinci ve okuryazarlığı programlarının varlığı ve etkisi.</p> <p>Son takvim yılında yürütülen programların sayısı ve içeriği</p> <p>Programlara katılan kadınların ve erkeklerin sayısı</p> <p>Artan hukuk bilinci ve farkındalığı açısından programların ölçülebilir etkisi</p>	Saha verisi ve idari veri/katılımcı anketi (temel ve değerlendirme)	Bu gösterge, kadınların haklarını koruma ve hukuk ve yargı sisteminde yolunu bulma becerilerini geliştirmeye yönelik çabaları (hem hükümet hem de sivil toplum tarafından)ve bu çabaların etkisini ölçmeyi ve bu çabaları hızlandırmayı amaçlamaktadır. Bu tür programlar, erkeklerle kıyasla daha düşük genel ve yasal okuryazarlıkları ve farkındalıkları göz önüne alındığında, kadınlara orantısız bir şekilde daha fazla fayda sağlama eğilimindedir, ve adalete erişimi herkes için etkili kılmak için gereklidir.

Cinsiyete göre ayrıştırılmış okuryazarlık, hak bilinci ve hareketlilik (ulaşım imkanlarına erişim de dahil olmak üzere) ile ilgili veriler, kadınların ve erkeklerin ihtiyaçlarının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilir ve hukuki

yardım/adli yardım hizmetlerine odaklanan müdahalelerin daha uygun bir şekilde tasarlanmasına olanak tanır.

iii. Davaların düşmesi

Bir uyuşmazlık veya suç adalet sistemine girmiş olsa dahi²⁸, yargı sürecinin son aşamaya gelip gelmeyeceği ve dava hakkında nihai karar verileceği kesin değildir. Adalet zincirinde yönünü bulmak, hem yurttaşlar hem de adalet profesyonelleri açısından kaynak, beceri ve irade gerektirir. Davacılar ve mağdurlar, hukuk bilgisi ve sisteme dair bilgi veya ekonomik kaynak veya zaman ve ilgi eksikliği nedeniyle (yasalar izin verdiği ölçüde), davaların düşmesine sebep olabilirler. Bunu, sosyal baskı veya aile baskısı, veya misilleme korkusu nedeniyle de yapabilirler.

Failin bulunamaması, delil yetersizliği veya diğer usul sorunları nedeniyle davalar polis, savcılar veya yargıçlar tarafından da düşürülebilir.²⁹ Bu olguya, dosyaların kapatılma oranının yüksek olduğu ve vakaların sadece küçük bir yüzdesinin faillerin mahkûmiyeti ile sonuçlandığı tecavüz vakalarında özellikle rastlanmaktadır³⁰. Davaların düşme oranına dair verilerin toplanması, bireylerin adil adalet sonuçları elde etme yeteneklerini sınırlayan engelleri ve “boşlukları” daha iyi belirlemek ve sorunu çözmek için stratejiler tasarlamak için esastır.

Gösterge	Veri kaynağı/doğrulama araçları	Kullanan/öneren/yorumlar
Tecavüz davalarında, usul aşamasına ve davanın düşme nedenine göre, mağdurun reşit olup olmamasına göre ayrılaştırılmış yıllık düşme oranı	İdari veri/uzman görüşmesi	Davaların düşmesi olgusuna, tecavüz ve ev içi şiddet dahil diğer cinsel şiddet biçimlerinde özellikle rastlanmaktadır. Ancak, davaların düşmesiyle ilgili veriler azdır. Bu göstergeler, düşme olgusunu ölçmeyi ve ilgili verilerin toplanmasını hızlandırmayı amaçlamaktadır.
Ev içi şiddet davalarında, usul aşamasına ve davanın düşme nedenine göre, mağdurun reşit olup olmamasına göre ayrılaştırılmış yıllık düşme oranı	İdari veri/uzman görüşmesi	
Cinsel şiddet davalarında, usul aşamasına ve davanın düşme nedenine göre, mağdurun reşit olup olmamasına göre ayrılaştırılmış yıllık düşme oranı	İdari veri/uzman görüşmesi	Buna ek olarak, bir davayı düşürmeye yönelik sosyal baskı, genellikle kadınların ve rüşt yaşının üzerindeki kız çocuklarının söz konusu olduğu davalarda, (reşit olmayan) çocukların söz konusu olduğu davalara oranla daha güçlüdür. Dolayısıyla, bu iki grup için ayrı ölçümlerin yapılması sorunun gerçek boyutuna ışık tutacaktır.

iv. Adalet sistem(ler)ine duyulan güven

Yargı süreçlerinin ve sonuçlarının adil olduğuna ilişkin kamuoyu algısı, adalet sisteminin erişilebilirlik derecesini de belirler. Adalet sistemine yönelik güven eksikliği, mağduriyetlerinin adil ve etkili bir

şekilde çözüleceğine inanmayan yurttaşların adalete erişimini engellemektedir. Kültürel uzaklık, çatışan değerler, yolsuzluk algıları, verimsizlik ve ayrımcılık gibi olguların tümü yurttaşların adalet mekanizmasına karşı

temkinli yaklaşması sonucunu doğurabilir.

ihtiyaçlarına ne kadar iyi cevap verdiğine ışık tutar.³¹ Algıya ilişkin ayrıntılı veriler, kadınların ve erkeklerin adalet süreçlerini nasıl deneyimledikleri konusunda değerli bilgiler sağlar.

Adalet sistemine duyulan güven düzeyini ölçmek, adalet hizmetlerinin insanların

Gösterge	Veri kaynağı/doğrulama araçları	Kullanan/öneren/yorumlar
Yurttaşların, cinsiyete göre, maddi açıdan karşılanabilir ve nitelikli hukuki yardım ve temsil hizmetlerine erişebilecekleri inancını ifade edip etmedikleri	Hane halkı araştırması	2015 sonrası kalkınma gündemine ilişkin diyalog bağlamında Açık Toplum Vakıfları ve Namati tarafından önerilen göstergeden uyarlanmıştır
Polis/ yargıçlar/savcılar/ geleneksel liderler/ dini liderler tarafından adil ve ayırım gözetilmeksizin muamele göreceklere dair inancını ifade eden kişilerin cinsiyete göre yüzdesi	Hane halkı araştırması	UNROLI Afrobarometre
Tatmin edici bir uyuşmazlık çözüm mekanizmasına eriştiğini belirten uyuşmazlık yaşamış kişilerin cinsiyete göre yüzdesi ³²	Hane halkı araştırması	2015 sonrası kalkınma gündemi Teknik Destek Ekibi tarafından önerilen "16 sayılı Amaç için Öncelikli Göstergeler" içerisine dahil edilmiştir

EK: KADINLARIN ADALETE ERİŞİMİNİN İYİLEŞTİRİLMESİNE YÖNELİK UMUT VADEDEN YAKLAŞIMLAR

Kadınların adalete erişimlerini sınırlayan çok çeşitli engeller mevcuttur. Bunlar,, kurumsal formları, işlevleri ve kültürü; ekonomik ve coğrafi engelleri; ve kadınların kamusal uyumsuzluk çözüm mekanizmaları ve kolluk kuvvetleriyle ilişki kurmasını engelleyen sosyo-kültürel değerleri ve tutumları kapsarlar. Karmaşık ve çok yönlü olmaları itibarıyla, kadınların adalete erişiminin önündeki engellerin üstesinden gelmek zordur. Bununla birlikte, kadınların adalet sistemine erişimini kolaylaştırmada başarılı olduğu kanıtlanmış umut verici yaklaşımlar da mevcuttur.

Bunlar arasında, -sınırlı hareketlilik, ekonomik kaynaklara sınırlı erişim, yasal farkındalık ve bilgi eksikliği, toplumsal cinsiyete dayalı kalıp yargılar ve adalet profesyonellerinin toplumsal cinsiyete duyarlı olmaması, ve genellikle davaların düşmesi ile sonuçlanan adalet zincirinin karmaşık aşamalarında yolunu bulma zorluğu gibi- adalet zincirinin kadınların adalete erişim kabiliyetini en çok etkileyen unsurlarını hedef alan müdahaleler yer almaktadır.

Erişilebilir adli yardım ve hukuki yardım

Herkes için adalete erişim için hazır ve maddi açıdan karşılanabilir hukuki tavsiye ve temsil esastır. Adil yasalar ve sistemler yürürlükte olsa bile, bireyler adalet sistemine erişmek ve bu sistemde yolunu bulmak için yeterli bilgiye veya kaynaklara sahip olmadıklarından, haklarını icra edemeyebilir ve koruyamayabilirler. Okuryazarlık oranlarının, bilgiye erişimlerinin, yasal farkındalıklarının ve ekonomik kaynaklara erişimlerinin ortalamada daha düşük olduğu, ve sosyo-kültürel engellerin genellikle adalete başvurma yeteneklerini engellediği düşünüldüğünde, kadınlar haklarını korumak bakımından erkeklere göre özellikle dezavantajlı konumdadır. Adaletin

talep tarafındaki bu “kapasite boşluğu” nitelikli, karşılanabilir ve toplumsal cinsiyete duyarlı adli yardım ve resmi (idari) adli yardım programları, sivil toplum kuruluşları tarafından kurulan adli yardım klinikleri ve avukat yardımcılarının çalışmalarına dayanan hukuki tavsiye ve adli yardım programları da dahil olmak üzere diğer hukuki yardım türlerinin sağlanması yoluyla aşılabilir. Kadınların adalete erişimine odaklanan adli yardım ve hukuki yardım programları birçok ülkede uygulanmış ve olumlu sonuçlar vermiştir. Örneğin Guatemala’da, 1996 yılında imzalanan barış anlaşmasını takiben hükümet tarafından Defensoría de la Mujer Indígena (DEMI, Yerli Kadınlara Yönelik Adli Yardım Bürosu) kurulmuştur. DEMI, yerli kadın avukatlardan ve sosyal hizmet uzmanlarından oluşmaktadır ve yerli kadınlara yönelik şiddet ve ayrımcılık vakalarına odaklanmaktadır. 2007 verileri, o yıl DEMI tarafından incelenen 2600 vakanın %85’inin ev içi şiddet vakası, %11’inin tecavüz vakası ve %4’ünün etnik ayrımcılık vakası olduğunu göstermektedir (DEMI 2007; Sieder ve Sierra 2010). Benzer şekilde, Bangladeş Kırsal İlerleme Komitesi kadınlara hukuk eğitimi ve hukuki tavsiye sağlamakta, ve miras hakları talep etmelerine ve yasadışı evliliğe, çok eşliliğe ve başlık parasına

ilişkin şikayetlerini iletmelerine yardımcı olmuştur (BM Kadın Birimi 2012: 57). Endonezya'nın Pemberdayaan Perempuan Kepala Keluarga (PEKKA, Aile Reisi Kadınların Güçlendirilmesi) ise hane reisi olan kadınların hukuki açıdan güçlenmesi için destek sağlamaktadır.

2007 yılında, yargıçların, polis teşkilatının, yerel yönetimlerin ve STK'ların oluşturduğu çok paydaşlı forumları içeren savunuculuk çalışmalarıyla PEKKA, dini mahkemelerin bütçesini arttıran politika değişikliğini kolaylaştırmış ve yoksul kişiler için harç muafiyeti sağlayan adli yardım programının kurulmasını sağlamıştır. 2007 ve 2010 yılları arasında, dini mahkemelere erişen yoksul sayısı 10 kat artarken, kadınların dini (mobil) mahkemelere erişimi dört kat artmıştır (Sumner, Zurstrassen ve Lister 2011).

Hukuk asistanları, uzun bir süredir hukuki açıdan güçlendirme ve adli yardım programlarının önemli bir unsurudur. Hukuk asistanları (veya stajyerler), yerel sosyo-kültürel bağlam içerisinde, hukuki tavsiye arayan bireylerle iletişim kurabilen ve onlara kendi koşulları uyarınca destek sunabilen, hukukun temelleri konusunda eğitim almış topluluk üyeleridir. Uygulama. Özellikle cinsel şiddet, ev içi şiddet ve tecavüz vakaları gibi kadınların ihtiyatlı yaklaşabileceği veya sosyo-kültürel engeller nedeniyle erkeklerle konuşamayacakları konularda kadın hukuk asistanlarının, kadınların ihtiyaçlarının karşılanmasında daha etkili olduğunu göstermektedir.³⁴

Tek noktadan hizmet sunumu

Bir davayı mahkemeye taşımak, kimlik belgesi ve davayı destekleyen deliller gibi bir dizi belgenin toplanması da dahil, pek çok adımı içerir. Bu da, farklı şehirlerde olmasa da genellikle şehrin farklı noktalarında bulunan farklı birimlerin ziyaret edilmesini gerektirir. Bir davayı mahkemeye taşımak veya bir suçu ihbar etmek isteyen herkes, genellikle çeşitli birimlerden ve prosedürlerden oluşan bu labirent ortamında yolunu bulamayabilir-

çünkü bu süreç zaman alıcıdır, ulaşım araçlarına erişimleri olmayabilir, ya da sadece nereye gideceklerini bilmeyebilirler. Sonuç olarak, davalar düşebilir (dava zayıtı) veya hiçbir zaman yetkili makamlara bildirilmeyebilir ve sistemin boşluklarında kaybolur. Kadınlar, daha fazla kurumsal ve sosyal engelle karşılaştıkları göz önüne alındığında, davaların düşmesine karşı özellikle savunmasızdır. Vakaların hassas niteliği, delillerin zamanında toplanmasının önemi ve mağdurların genellikle davanın düşmesi veya mahkemeye taşımamaları için maruz kaldıkları baskı nedeniyle, tecavüz ve cinsel şiddet davalarında zayıt ve ihbar etmeme oranı özellikle yüksektir (BM Kadın Birimi 2011: 50). Bu sorunun ele alınmasına yönelik umut verici bir yaklaşım, entegre hizmetlerin kurulması veya "tek noktada hizmet sunumu"dur. Burada, farklı birimler arasında koordinasyon kolaylaştırılırken, çeşitli hizmetler bir arada sunulur ve süreç içerisindeki adım sayısı azaltılır. Tek noktada hizmet sunan birimlerin, cinsel ve ev içi şiddet mağduru kadınlara yardım etmede özellikle etkili olduğu kanıtlanmıştır. Genellikle hastanelerde veya sağlık merkezlerinde bulunurlar, cinsel şiddet mağdurları için kamu kurumlarıyla ilk temas noktası görevini görürler, ve bütünlük tek bir kurum altında çalışmak üzere özel eğitim almış sağlık personeli, sosyal hizmet uzmanları ve polis memurlarından oluşurlar. Güney Afrika'da bulunan Thuthuzela Bakım Merkezleri, cinsel şiddet mağdurları için tek noktadan hizmet sunan birimlere örnektir. Tecavüzle mücadele ulusal stratejisinin bir parçası olarak kurulan bu birimler, devlet hastanelerinde bulunur, ve tecavüz mağdurlarına fiziksel ve psikolojik destek sağlayarak onları suç ihbarı sürecine yönlendirirken, vaka gözlemcileri düzenli bir biçimde mağdurların kayıtlarını tutar ve hizmetlerin ikincil mağduriyet yaratmayacak biçimde koordine edilmesini sağlar. Veriler, bu merkezlerin, davaların süresini kısaltmada etkili olduğunu göstermektedir: merkezler tarafından ele alınan davalar için bu süre, iki yıllık ulusal ortalamaya kıyasla ortalama yedi buçuk aydır. Thuthuzela Bakım Merkezleri, Etiyopya ve Şili gibi başka ülkelerde de benimsenmiştir (BM Kadın Birimi 2011: 47). Benzer biçimde, Malezya'nın devlet hastanelerindeki tek

noktadan hizmet sunan kriz merkezlerinde ev içi şiddet mağdurlarına entegre destek sağlanmaktadır (Dünya Bankası 2011: 312).

Sadece kadınlardan oluşan polis birimleri, kadın adalet sağlayıcıları ve adalet profesyonelleri için toplumsal cinsiyet eğitimi

Polisin ve adalet profesyonellerinin toplumsal cinsiyete dayalı kalıp yargıları, kadınların adalete erişiminin önünde büyük bir engel teşkil etmekte ve onları adil muameleden, süreçlerden ve sonuçlardan mahrum bırakmaktadır. Kadınlar, genellikle mağduru oldukları suçları erkeklerle ihbar etme konusunda kendilerini rahat hissetmemekte veya sosyo-kültürel normlar suçu ihbar etmelerini engellemektedir. Bu duruma özellikle cinsel şiddet olaylarında rastlanmaktadır, ancak erkeklerle boşanma veya ailevi meseleleri tartışmak için de geçerli olabilir. Afganistan'da kadınların adalete erişimine ilişkin araştırma (Marchiori 2014) kapsamında 2013 yılında oluşturulan odak gruplarında kadınlar, polisin, tecavüz veya diğer cinsel şiddet ve ev içi şiddet mağduru kadınlara yönelik istismar eylemlerini konuyla ilgili bulmuştur ve kuruma karşı düşük güvenlerini ve hatta korkularını dile getirmişlerdir.

Bu konuyu başarıyla ele alan bir yaklaşım, yalnızca kadınlara yönelik polis birimlerinin kurulması ve böylece sisteme giriş noktasında erişim engellerinin azaltılması yönünde olmuştur. 1985 yılından beri Brezilya'da uygulanan bu yaklaşım, Peru, Guatemala ve Arjantin'de de olumlu sonuçlar vermiştir. (Dünya Bankası 2011: 313). Daha yakın bir zamanda, Hindistan'ın Tamil Nadu Eyaletinin hem kentsel hem de kırsal bölgelerinde yalnızca kadından oluşan 188 polis birimi kurulmuştur. Kadınlara karşı işlenen suçlara odaklanan birimler, kadınların erişimini ve cinsel şiddet ve ev içi şiddet vakalarını ihbar

oranlarını arttırmıştır (Jubb ve Izumino 2003). Kadınların yargı düzenine katılımının artırılması da, kadınların adalete erişimi üzerinde potansiyel olarak olumlu bir etkiye sahiptir. Kadın yargıçların kadınların lehine karar verme veya toplumsal cinsiyete dayalı kalıp yargılardan bağımsız olma olasılıklarının daha yüksek olduğunu gösteren tutarlı deliller bulunmamakla birlikte, kadınların yargı düzenine katılımı, hak söyleminin farklı sesler aracılığıyla zenginleştirildiği bir ortamda daha dengeli ve çeşitlilik sunan bir kurum sonucunu verir. Papua Yeni Gine, 2000 yılından itibaren kadınların köy yargıçılarına dahil etmek için yeni politikalar uygulamaya başlamıştır. 2004 yılında yalnızca 10 kadın köy yargıç bulunurken, 2011 yılına gelindiğinde bu sayı 700'e yükselmiştir. Bunlar arasında 300 kadın zabıt katibi ve sulh memuru olarak çalışmaktadır. Bu gelişme, kadınların adalete erişimi üzerinde umut verici etkiler doğurmuştur. Kadın yargıçlar, özellikle, erkek yargıçların dikkatini, ilgili davaların gündeme getirdiği konulara toplumsal cinsiyete duyarlı bir yaklaşımın uygulanması gerekliliğine çekebilmiştir³⁵. Son olarak, toplumsal cinsiyet eşitliği, ayrımcılık yasağı ve kadına yönelik şiddet hakkında zorunlu eğitim programları da kadınların adil muamele görme ve adil adalet sonuçları elde etme şansını arttırmaktadır. Bu eğitime katılan adalet profesyonelleri ve uygulayıcılar, kadınlarla ilgili hassas davalara farklı bir bakış açısı ile yaklaştıklarını bildirmişlerdir (Dünya Bankası 2011: 313).

Mobil mahkemeler

Özellikle kırsal ve uzak bölgelerde adaleti kadınlara yakınlaştırmak amacıyla, Somaliland, Sierra Leone, Pakistan, Peru ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti de dahil, birçok ülkede mobil mahkemeler kurulmuştur. Olağan yargıçlardan ve

mahkeme personelinden oluşan mobil mahkemeler, planlanan günlerde yetersiz hizmet alan topluluklara gitmekte ve duruşmalar düzenlemektedir. Genellikle, kadınları en çok etkileyen hukuki meseleler arasında olan basit mülkiyet uyuşmazlıkları, nafaka ve velayet sorunları ve diğer ailevi anlaşmazlıkları ele almaktadırlar. Pakistan'ın Peşaver kentinde, UNDP destekli mobil mahkemeler dava harcı talep etmemektedir ve resmi kararı beklemek yerine sorunu arabuluculuk yoluyla çözme seçeneği sunmaktadır. Sierra Leone, Somaliland ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde, kurumların çöktüğü, fiziksel altyapının yok edildiği, insan kaynaklarının kıt olduğu ve hukukun üstünlüğünün zarar gördüğü çatışma döneminden sonra adalet aygıtının yeniden inşasına yardımcı olmak için mobil mahkemeler kullanılmıştır. Özellikle, Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde, mobil mahkemeler, halihazırda iş yükü fazla ve personel sayısı yetersiz olan normal mahkemelerin ele alamadığı yaygın bir sorun olan cinsel şiddet vakalarını çözmek için başarılı bir şekilde konuşlandırılmıştır (UNDP 2014).

İhtisas mahkemeleri ve özel prosedürler

Son olarak, kadınları özel olarak ilgilendiren konuları ele almak üzere uygun şekilde eğitilmiş uzman personelden oluşan, yeterli finansmana sahip ihtisas mahkemeleri, kadınların adalete erişimini artırmak ve adalet deneyimlerini iyileştirmek için önemli başka bir araçtır. Basitleştirilmiş prosedürler, daha düşük harçlar veya harçtan muafiyet ve süreci hızlandırmaya yönelik özel hükümler (hızlı takip gibi) bu mahkemeleri daha kolay erişilebilir ve kadınların ihtiyaçlarına göre uyarlanabilir kılmaktadır. Belirli bir uzmanlık alanına sahip yargı mensuplarının liyakat düzeylerini geliştirme imkanı ve, bu mahkemelerin görünürlüğü, ihtisas mahkemelerinin diğer yararları arasındadır, çünkü araştırmalar bazı durumlarda bu mahkemelerin işlevlerinin olağan

mahkemelere göre daha iyi bilindiğini göstermektedir. Aile mahkemeleri, en yaygın ihtisas mahkemesi örneğidir ve Afganistan, Fas³⁶ ve Amerika Birleşik Devletleri gibi çeşitli ülkelerde (ya ayrı bir mahkeme olarak ya da olağan mahkemelerin bölümleri olarak) mevcuttur. Yakın zamanda, bazı ülkeler kadına yönelik şiddete müdahale etmek için mahkemeler, ofisler veya özel prosedürler kabul etmiştir. Galler'de (Birleşik Krallık), hızlı takip prosedürleri, ev içi şiddet davaları için ortalama işlem süresini yarıya indirmiştir. Güney Afrika'da, cinsel suçlara yönelik mahkemeler, diğer mahkemelerden daha yüksek mahkumiyet oranına (%70) sahiptir, ve personel, mağdurların aileleri ve mağdurlar tarafından olumlu bulunmaktadır³⁷.

KAYNAKÇA

Berg, L.-A. ve D. Desai. 'Background Paper: Overview on the Rule of Law and Sustainable Development for the Global Dialogue on Rule of Law and the Post-2015 Development Agenda.' 'Arka Plan Belgesi: Hukukun Üstünlüğü ve 2015 Sonrası Kalkınma Gündemi Küresel Diyalogu için Hukukun Üstünlüğüne ve Sürdürülebilir Kalkınmaya Genel Bir Bakış'. UNDP, 2013.

<http://bit.ly/1rqf5fR> adresinden 12 Şubat 2016 tarihinde erişilmiştir.

Berenschot, W. ve T. Rinaldi. 'Paralegalism and legal aid in Indonesia. Enlarging the shadow of the law'. 'Endonezya'da paralegalizm ve adli yardım. Hukukun gölgesini büyütmek'. Van Vollenhoven Institute for Law, Governance, and Development, Open Society Institute ve UNDP, 2011.

Kadınların adalete erişimine ilişkin CEDAW Komitesi Genel Tavsiye Kararı, CEDAW/C/GC/33, 2015.

Chiongson, R. A., ve diğerleri. 'Role of law and justice in achieving gender equality', 'Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında hukuk ve adaletin rolü', 2011. Dünya Kalkınma Raporu için arka plan belgesi 2012.

Avrupa Konseyi. Avrupa Konseyi üye devletlerinde ev içi şiddet hakkındaki idari verilerin toplanması. EG-VEW-DC (Çalışma), 2008.

- Fizibilite çalışması: Kadınların adalete eşit erişimi Strasbourg: Avrupa Konseyi Yayınları, 2013.
- Avrupa Konseyinin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Stratejisi 2014-2017. Strasbourg: Avrupa Konseyi Yayınları, 2014a.
- 'Tackling the gaps in research and

the lack of data disaggregated by sex concerning women's equal access to justice'. 'Kadınların adalete eşit erişimiyle ilgili araştırmalardaki boşlukları ve cinsiyete göre ayrıştırılmış veri eksikliğini ele almak'. Avrupa Konseyi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu Semineri, 26 ve 27 Haziran 2014, 2014b.

- www.coe.int/equality-Paris2014. adresinden 12 Şubat 2016 tarihinde erişilmiştir.
- 'Ensuring data collection and research on violence against women and domestic violence', 'Kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet konusunda veri toplanması ve araştırılma'. İstanbul Sözleşmesi'nin 11. maddesi Strasbourg: Avrupa Konseyi Yayınları, 2016.

Dale, P. 'Delivering Justice to Sierra Leone's Poor. An Analysis of the Work of Timap for Justice'. 'Sierra Leone'nin Yoksullarına Adaleti Getirmek. Adalet için Timap Çalışmasının Bir Analizi'. Yoksullar için adalet raporu. Washington, D.C.: Dünya Bankası, 2009.

Dinnen, S. ve N. Hailey. 'Evaluation of the community officer project in Solomon Islands'. 'Solomon Adaları toplum görevlisi projesinin değerlendirilmesi' Yoksullar için adalet raporu. Washington, D.C.: Dünya Bankası, 2012.

Dugard, J. ve K. Drage. 'To Whom Do the People Take Their Issues? The Contribution of community-based paralegals to access to justice in South Africa'. 'İnsanlar Sorunlarını Kime Götürüyor? Güney Afrika'da topluluklara yönelik hukuk asistanlarının adalete erişime katkısı'. Yoksullar için adalet raporu. Washington, D.C.: Dünya

Bankası, 2013.

Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü. 'Mapping administrative data sources on gender-based violence in the EU-28: current status and potential'. '28 AB ülkesinde toplumsal cinsiyet temelli şiddet hakkındaki idari veri kaynaklarının haritalandırılması: mevcut durum ve potansiyel'. Toplumsal cinsiyet temelli şiddet çalışmaları, 2014.

Franco, J., H. Soliman ve M.R. Cisnero. 'Community based paralegalism in the Philippines'. 'Filipinler'de topluluklara yönelik paralegalizm'. Yoksullar için adalet raporu. Washington, D.C.: Dünya Bankası, 2014.

2015 Sonrası Kalkınma Gündemi hakkında Seçkin Kişiler Üst Düzey Paneli. 'A new global partnership: eradicate poverty and transform economies through sustainable development'. 'Yeni bir küresel ortaklık: sürdürülebilir kalkınma yoluyla yoksulluğu ortadan kaldırmak ve ekonomileri dönüştürmek'. 2015 Sonrası Kalkınma Gündemi hakkında Seçkin Kişiler Üst Düzey Paneli Raporu, New York: Birleşmiş Milletler, 2013.

Himelein, K., N. Menzies ve M. Woolcock. 'Surveying justice: a practical guide to household surveys'. 'Adalet araştırması: hane halkı araştırmaları için pratik bir rehber'. Adalet ve Kalkınma Çalışma Belgesi Serisi. Washington, D.C.: Dünya Bankası, 2010.

International Development Law Organization (Uluslararası Kalkınma Hukuku Örgütü). 'Accessing justice: models, strategies and best practices on women's empowerment'. 'Adalet erişimi: kadınların güçlendirilmesine ilişkin modeller, stratejiler ve en iyi uygulamalar'. Roma: Uluslararası Kalkınma Hukuku Örgütü, 2013.

- 'Women's professional participation in Afghanistan's

justice sector: challenges and opportunities'. 'Afganistan adalet sektörüne kadınların profesyonel katılımı: zorluklar ve fırsatlar'. Roma: Uluslararası Kalkınma Hukuku Örgütü, 2014.

Jubb, N. ve W.P. Izumino. 'Women and policing in Latin America. A revised background paper'. 'Latin Amerika'da kadınlar ve polislik. Gözden geçirilmiş bir arka plan belgesi'. Latin Amerika Çalışmaları Derneği Dallas, Teksas toplantısında sunulan bildiri, 2 Mart 2003.

Marchiori, T. 'Women's access to justice in Afghanistan'. 'Afganistan'da kadınların adalete erişimi'. Mimeo. Washington, D.C.: Dünya Bankası, 2014.

Open Society Justice Initiative (Açık Toplum Adalet Girişimi). Topluluklara yönelik hukuk asistanları: bir uygulayıcı rehberi. New York: Open Society Foundations, 2010.

Organization of American States (Amerikan Devletleri Örgütü) 'Progress indicators for measuring the implementation of the Inter-American Convention on the Prevention, Punishment and Eradication of Violence against Women Belém do Pará Convention'. "'Belém do Pará" Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi, Cezalandırılması ve Ortadan Kaldırılması İnter Amerikan Sözleşmesi'nin uygulanmasının ölçümüne yönelik ilerleme göstergeleri' Washington, D.C.: Amerikan Devletleri Örgütü, 2013.

- 'Guia práctica para la aplicación del sistema de indicadores de progreso para la medición de la implementación de la Convención de Belém do Pará'. Washington, D.C.: Amerikan Devletleri Örgütü, 2015.

Hukukun üstünlüğü girişimi. Adalet erişimi değerlendirme aracı. Washington, D.C.:

Sumner, C., M. Zurstrassen ve L. Lister. 'Increasing access to justice for women, the poor and those living in remote areas: an Indonesian case study'. 'Kadınlar, yoksullar ve uzak bölgelerde yaşayanlar için adalete erişimin artırılması: Endonezya'da bir vaka çalışması'. Yoksullar için Adalet Briefing Notu, Cilt: 6, Sayı: 2. Washington, D.C.: Dünya Bankası, 2011.

BM. 'Indicators to measure violence against women'. 'Kadına yönelik şiddetin ölçümü için göstergeler'. Uzman Grubu Toplantısı Raporu. Cenevre: Birleşmiş Milletler, 2007.

- 'The road to dignity by 2030: ending poverty, transforming all lives and protecting the planet'. '2030 yılına kadar itibara giden yol: yoksulluğu sona erdirmek, tüm yaşamları dönüştürmek ve gezegeni korumak'. 2015 sonrası sürdürülebilir kalkınma gündemine ilişkin Genel Sekreterlik sentez

<http://bit.ly/1Pu4NBq>

adresinden 12 Şubat 2016 tarihinde erişilmiştir.

- Adalet için programlama: herkes için erişim – Adalete erişimde insan hakları temelli bir yaklaşım için bir uygulayıcı kılavuzu. Bangkok: UNDP, 2005.
- UNDP'nin Sierra Leone, Demokratik Kongo Cumhuriyeti ve Somali'deki mobil mahkemelere verdiği desteğin değerlendirilmesi. New York: UNDP, 2014.

UNODC. 2015 sonrası kalkınma gündeminde güvenlik ve adalet. New York: UNODC, 2013.

<http://bit.ly/1XXqoKU> adresinden 12 Şubat 2016 tarihinde erişilmiştir.

UN DESA-DAW. Kadına yönelik şiddetle ilgili mevzuat için el kitabı. New York: Birleşmiş Milletler, 2009.

BM Kadın Birimi. Dünya kadınlarının gelişimi. Adaleti ararken. New York: BM Kadın Birimi, 2011.

- Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın hakları ve kadınların güçlenmesine yönelik dönüştürücü, bağımsız bir hedef: zorunluluklar ve temel bileşenler. New York: BM Kadın Birimi, 2013.

BM Kadın Birimi /UNICEF/UNDP. Enformel adalet sistemleri. İnsan haklarına dayalı katılım için yön belirlemek, 2009.

UNDP. 'Adalete erişim'. Uygulama notu, 2004.

Vetten, L., R. Jewkes, R. Sigsworth, N. Christofides, L. Loots ve O. Dunseith. 'Tracking Justice: The Attrition of Rape Cases through the Criminal Justice System in Gauteng'. 'Adaletin İzlenmesi: Gauteng'de Ceza Adalet Sistemi Yoluyla Tecavüz Davalarının Düşme Oranı'. Johannesburg: Tshwaranang Legal Advocacy Centre, the South African Medical Research Council and the Centre for the Study of Violence and Reconciliation, 2008.

<http://bit.ly/1UV1jJB> adresinden 12 Şubat 2016 tarihinde erişilmiştir.

Dünya Bankası. Gelişimi sağlamak – Hakların, kaynakların ve seslerin cinsiyet eşitliği yoluyla ele alınması. Washington, D.C.: Dünya Bankası, 2001.

- Dünya Kalkınma Raporu 2012: toplumsal cinsiyet eşitliği ve kalkınma. Washington, D.C.: Dünya Bankası, 2011.
- Kadınlar, İş Dünyası ve Hukuk 2014 – Toplumsal cinsiyet eşitliğini geliştirmek için sınırların ortadan kaldırılması. Washington, D.C.: Dünya Bankası, 2013.

DİPNOTLAR

1. Adalete erişim kavramının tek bir tanımı bulunmamaktadır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) bu kavramı geniş bir biçimde “insanların resmi veya gayri resmi adalet kurumları aracılığıyla ve insan hakları standartlarına uygun olarak hukuk yolu arama ve elde etme yeteneği” olarak tanımlamaktadır. Bkz. UNDP (2005). Kadınlar Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Birleşmiş Milletler Komitesinin (CEDAW) 33 sayılı Genel Tavsiye Kararı’na göre kadınların adalete erişimi “dava edilebilirliği (hukuki olarak tanıma), elverişliliği, erişilebilirliği, adalet sistemlerinin yüksek niteliklere sahip olmasını ve hesap verebilirliğini ve mağdurlar için başvuru yollarının öngörülmesini kapsamaktadır” Bkz. CEDAW Komitesi (2015).
2. Bu raporda yürütülen adalete erişim ve adalete erişimi oluşturan unsurların analizi, bireylerin mağduriyetlerine adalet kurumları aracılığıyla çözüm bulma haklarının bulunduğu anlayışına dayanan hak temelli bir yaklaşımla desteklenmektedir. Bu bağlamda adalet sisteminin erişilebilirliğinin değerlendirilmesinde kilit rol oynayan adalet zincirinin unsurlarını, adalet zincirinin, bireylerin böyle bir hakkı kullanma kabiliyetini en çok etkileyen adımları veya bileşenleri olarak tanımlıyoruz. Bu unsurlar, eksik olduklarında veya düzgün işlemediklerinde adalete erişimin ana engelleri olarak tanımlanmışlardır. Öte yandan uygun şekilde tasarlanıp uygulandıklarında en iyi uygulama örneklerini oluştururlar. Bkz. örneğin UNDP (2004); BM Kadın Birimi (2011); Dünya Bankası (2011); Hukukun Üstünlüğü Girişimi (2012).
3. CEDAW’ın 2. maddesi devletlere, aynı zamanda “yetkili ulusal mahkemelerin ve diğer kamu kuruluşlarının” kurulması yoluyla “kadınların her türlü ayrımcılığa karşı etkin bir şekilde korunmasını” güvence altına alma yükümlülüğü öngörmektedir. 15. madde kadınlara kanun önünde erkeklerle eşit haklar tanınmasını öngörür. Son olarak CEDAW Komitesi tarafından yayınlanan bir dizi genel tavsiye, CEDAW hükümlerini devletlerin “tüm kadınların eğitime ve hakları hakkında bilgiye, yetkin, toplumsal cinsiyete duyarlı uyumsuzluk çözüm sistemlerine ve etkili hukuk yollarına eşit erişimini sağlamasını” güvence altına alacak şekilde yorumlamıştır. Bkz. CEDAW Komitesi (2015).
4. Bkz. Örneğin, BM Kadın Birimi (2012); Dünya Bankası (2012); Avrupa Konseyi (2014a); Avrupa Konseyi (2014b); CEDAW Komitesi (2015); ve BM Kadın Birimi/UNICEF/ UNDP (2009).
5. Kadınların adalete erişimi konusunun dikkat çeken alanlarından biri, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve kadına yönelik şiddettir. Örneğin Birleşmiş Milletler “Kadına yönelik şiddete ilişkin istatistik üretimi için kılavuz ilkelere: istatistiksel çalışmalar” çerçevesinde devletlere kadına yönelik şiddetle ilgili verileri ölçmek ve analiz etmek için araçlar sağlanmıştır; Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi, kadına yönelik şiddet de dahil olmak üzere ceza adaleti hakkında veri toplamaktadır. Amerikan Devletleri Örgütü (OAS), “Belém do Pará” Sözleşmesi’nin İzleme Mekanizması aracılığıyla Sözleşme’nin uygulanmasına ilişkin kılavuz ilkelere sağlar ve sözleşmenin uygulanmasına ilişkin ulusal ilerlemeyi ölçmek için bir dizi gösterge hazırlamaktadır. Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi), devletlere kadına yönelik şiddetle ilgili veri toplama konusunda bağlayıcı yükümlülükler öngörmektedir. İzleme mekanizması, sözleşmenin taraflarca uygulanmasını değerlendirecektir. Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü devletlerin toplumsal cinsiyete dayalı şiddetle ilişkin topladığı idari veriler hakkında, boşlukları ve yapılabilecekleri vurgulayan bir rapor hazırlamıştır (Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü, 2014). 2008 yılında, Avrupa Konseyi “Avrupa Konseyi üye devletlerinde ev içi şiddet hakkındaki idari verilerin toplanması” raporunu yayımlamıştır.
6. Bkz. Birleşmiş Milletler A/ RES/70/1 sayılı Karar, s. 1.
7. BM Kadın Birimi, kadınların adalete erişimi de dahil olmak üzere toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda bağımsız bir amacın dahil edilmesini savunmuştur. Her ne kadar 2015 sonrası kalkınma gündemi, yeni formülasyonu çerçevesinde, böyle bir amacı (5 sayılı Amaç) dahil etmiş olsa da, BM Kadın Biriminin savunduğu “kadınlar ve kız çocukları için güvenlik, destek hizmetleri ve adaleti sağlamayı” amaçlayan bir hedefi içermemektedir (Bkz. BM Kadın Birimi 2013). Adalete erişimin ölçülmesine yönelik önerilen hedef, “kadın (yargıçlar ve polis memurları da dahil olmak üzere) hukuk uygulayıcılarının oranını”

açıkça izleyen bir göstergelyi içermekteydi.

8. İzleme süreci 2016 yılında başlayacaktır.

9. Bu çalışmada örneklendirilmemiş adalet erişim ölçümlerini içeren ek gösterge setleri arasında şunlar da mevcuttur: Küresel Rekabet Edebilirlik Raporu; Küresel Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Raporu; Uluslararası Şeffaflık Örgütü Yolsuzluk Algı Endeksi; Freedom House “Dünyada Özgürlük” raporu; İş Yapma Kolaylığı; Dünya Değerler Araştırması; UNICEF Çoklu Gösterge Kümesi Anketleri; Latinobarómetro. Ulusal hükümetler tarafından kullanılan göstergelerle ilgili olarak, çoğu ülke, mahkeme personeli, dava akışı, halkın güvenlik algısı ve kurumlar gibi konularda adaletle ilgili veri toplamaktadır.

10. OECD SIGI göstergeleri, uzmanlar tarafından hazırlanan ülke profillerinin yanı sıra çeşitli ikincil nicel ve nitel veri kaynaklarına dayanmaktadır (DHS, MICS, Dünya Bankası Dünya Kalkınma Göstergeleri gibi). SIGI endeksindeki her bir ülke için profiller, ülke uzmanları tarafından ikincil veri kaynaklarına ve mevcut literatüre dayalı olarak hazırlanır.

11. Bu “boyutlar” altında kümelenen çok sayıda gösterge göz önüne alındığında, bunları matrisle dahil etmiyoruz.

Göstergelerin tam listesi için WBL web sitesine bakınız; <http://wbl.worldbank.org/data/exploretopics/getting-a-job>, erişim tarihi; 11 Şubat 2016.

12. Bu, aslında, bir meta-gösterge olarak adlandırılabilir; yani, fenomenin kendisini

yakalayan veriler yerine, belirli bir fenomen hakkında veri toplanması söz konusudur. Devletlerin yanıtları, göstergede belirtilen verileri toplayıp toplamadıkları konusunda değerli bilgiler sağladığı için listeye dahil edilmiştir

13. Cinsel şiddet, mevcut partnerleri tarafından kadınlara karşı uygulanan şiddeti içerir. Bkz. Temel Haklar Ajansı (2012: 33 ve ff.).

14. MESECVI göstergeleri tamamlanmamıştır ve üye devletlerin veri kaynakları hakkındaki müzakereleri halen devam etmektedir. Ancak Tablo 2.5'e dahil edilen göstergeler büyük ölçüde devletler tarafından toplanan idari verilere dayanacaktır.

15. “Belém do Pará” Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi, Cezalandırılması ve Ortadan Kaldırılması İnter Amerikan Sözleşmesi. Belém do Pará, Brezilya'da 9 Haziran 1994 tarihinde kabul edilmiştir ve 5 Mart 1995 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

16. Bu gösterge tek başına idari verilere dayanmamaktadır. Ancak devletlerin yanıtları, göstergede belirtilen verileri toplayıp toplamadıkları konusunda değerli bilgiler sağlamaktadır.

17. Bu ve takip eden bazı göstergeler, bir önceki dipnotta da belirtildiği üzere, ilgili devletlerin yanıtları, adaletle ilgili hangi türden istatistiklerin toplandığı konusunda bilgi sağladığı için dahil edilmiştir.

18. g7+, çatışmalardan etkilenen veya etkilenmiş ve bir sonraki kalkınma aşamasına geçmekte olan ülkelerden oluşan gönüllü bir birliktir. g7+'nin temel hedefi ülkelerin deneyimleri hakkında bilgi alışverişinde

bulunmak ve uluslararası toplumun çatışmadan etkilenen devletlere müdahale etme biçimlerine ilişkin reformlar geliştirmektir. g7+ hakkında daha fazla bilgi almak için bkz. www.g7plus.org.

19. İzleme süreci 2016 yılında başlayacaktır.

20. Ayrıca Bkz. Avrupa Konseyi (2016).

21. Afrobarometre, UNROLI ve diğer bazı yaşam standartları araştırmalar, adaletin talep tarafına ilişkin göstergeler içeren kaynaklar arasındadır. Örneğin Gana Yaşam Standartları Araştırması (6. Tur), Guatemala Ulusal Yaşam Koşulları Araştırması (2000) ve Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki (2008) topluluk içerisinde ya da doğrudan katılımcılar ya da hane üyeleri tarafından deneyimlenen temel uyumsuzluk hakkında sorular içerir. Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki aynı zamanda bir uyumsuzluğa taraf olmuş katılımcıların uyumsuzluğa ilişkin hangi yola ve bu yola neden başvurduğu gibi detaylı sorular da içermektedir. Buna ek olarak Gana Yaşam Standartları Araştırması, Doğu Timor Yaşam Koşulları Araştırması Eki, Afrobarometre ve UNROLI katılımcıların adalet kurumlarına duydukları güvene dair sorular da içermektedir.

22. Bkz. örneğin Hukukun Üstünlüğü Girişimi (2012); Avrupa Konseyi (2013); CEDAW Komitesi (2015).

23. Örneğin Gana Yaşam Standartları Araştırması “mevcut temel uyumsuzluk çözüm mekanizmaları hakkında kamuoyu bilgisi” göstergesini kullanmaktadır.

24. Bir önceki bölümde yer

- alan Tablo 2.1. fiziksel erişilebilirliği ölçen göstergeler sunmaktadır. WJP seti mahkemelerin konumuna ilişkin bir gösterge dahil ederken, Küresel Dürüstlük uzmanlara tüm yurttaşların “coğrafi konumdan bağımsız olarak” mahkemelere erişip erişemediğini sorar. CEPEJ mahkemelerin sayısını ve konumunu izer.
25. “Adli yardım” terimi, bu göstergenin formüle edilmesi amacı doğrultusunda, devletin adli yardım programlarının parçası olup olmadıklarına ve bu programların devlet tarafından finanse edilip edilmediğine bakılmaksızın, hukuki tavsiye, yardım veya temsil hizmeti sunan avukatları, avukat olmayan kişileri ve aynı zamanda kişilerin hukuki açıdan güçlenmesini içerir.
26. Ücretsiz veya sübvansede edilen adli yardımın ve hukuki temsilin sağlanması, adalet erişimin önündeki ekonomik engelleri kesinlikle azaltsa da, mahkeme harçları adalet arayanların büyük bir kısmı ve özellikle mali kaynakları sınırlı olan veya mali kaynaklara bağımsız erişimi olmayan kadınlar için halen caydırıcı olabilir. Bunlar örneğin hane reisi kadınlar, boşandıktan sonra nafaka talebinde bulunan veya ev içi şiddetten kaçan kadınlar gibi dezavantajlı kategorilerdir. Kamboçya’da tecavüz vakalarında adli muayene ücretleri, kırsal alanlarda yaşayanların yaklaşık iki haftalık gelirine eşittir (2007 verisi); ortalama boşanma maliyetinin yoksul bir kadının aylık gelirinin yaklaşık 10 katı olduğu Endonezya’da, harç muafiyetleri kadınların mahkemelere ve devlet yardımlarına erişimini artırmaya yardımcı olmuştur. Bkz. BM Kadın Birimi (2011: 54); Dünya Bankası (2011: 168, 367); Chionson ve diğerleri (2011).
27. Bkz. erişilebilirliğe ilişkin tavsiyeleri arasında “adalet kurumlarının bileşenleri olarak toplumsal cinsiyet birimlerinin oluşturulması”na yer veren CEDAW Komitesi (2015: 8),
28. Mart 2014’te yayınlanan Avrupa Birliği’nde kadına yönelik şiddetle ilgili bir araştırma, ciddi partner şiddeti vakalarının yalnızca %14’ünün (ve partner olmayanların şiddeti durumunda %13’ünün) polise bildirildiğini göstermiştir, FRA (2014).
29. Dava zayıfatı, hem sosyal baskılar veya misilleme korkusu gibi adaletin talep tarafının, hem de uzun ve maliyetli prosedürler gibi adaletin arz tarafının yönlerini bir arada içeren çok yönlü bir olgudur. Adalet erişimin toplumsal cinsiyet açısından ilgi çekici yönleri bulunduğundan, dava zayıfatı (davaların düşmesi) olgusunu adaletin talep tarafı boyutuna dahil etmeyi seçtik.
30. Güney Afrika’nın Gauteng Eyaletinden alınan veriler, ihbar edilen tecavüz vakalarının yalnızca %17’sinin mahkemeye taşındığını ve yalnızca %4’ünün mahkumiyetle sonuçlandığını göstermektedir. Bkz. BM Kadın Birimi (2012: 49); Vetten ve Konseyi (2013: 12).
31. Güven, bireylerin gerçeklere ilişkin yorumlarını yansıtabilen, doğası gereği önel bir unsur olduğundan, doğru bir veri analizi bağlamı oluşturmak üzere gösterge sepetleri kullanılmalıdır. Kullanıcı araştırmaları veya idari veriler bu amacı karşılayabilir: örneğin, mahkeme kullanıcılarına süreci ilerletmek veya tercih ettikleri sonucu elde etmek için ne sıklıkta rüşvet ödemelerinin istendiğini sormak, yargıda yolsuzluk algısını bir bağlam
- içerisine yerleştirmek için yararlıdır.
32. Bu gösterge 2015 sonrası kalkınma gündemi Teknik Destek Ekibi tarafından önerilen “16 sayılı Amaç için Öncelikli Göstergeler”in son versiyonuna dahil edilmiştir.
33. İyi uygulamalardan oluşan kapsamlı bir derleme Avrupa Konseyi tarafından hazırlanmış ve Ekim 2015’te yayımlanmıştır. Derleme 24 Avrupa 36 Konseyi üye devletinden alınan 65 girdiden oluşmaktadır ve www.coe.int/equality, adresinden erişilebilir. Erişim tarihi; 12 Şubat 2016.
34. Bkz. Dinnen S. ve Hailey N (2012); Açık Toplum Adalet Girişimi (2010); Dale P. (2009); Berenschot W. ve Rinaldi T. (2011); Açık Toplum Enstitüsü ve UNDP; Dugard J. ve Drage K. (2013); Franco J., Soliman H. ve Cisnero M. (2014).
35. Bkz. “Papua Yeni Gine’de kadınların güçlenmesine yönelik küresel eğitim”, Papua Yeni Gine Köy Mahkemeleri ve Arazi Arabuluculuğu Sekreterliği, Papua Yeni Gine’de görev yapan kadın köy yargıçları hakkında yayınlanmamış arka plan çalışması
- Bkz. www.globaleducation.edu.au/case-studies/empower-ing-women-in-png.html, erişim tarihi; 12 Şubat 2016.
36. BM Kadın Birimi (2011: 59). 2010 yılında yapılan bir araştırma, araştırmaya katılan kadınların %85’inin boşanma hakkına sahip olduklarını bildiklerini ve bu hakkı (2004 yılında kurulan) özel aile birimleri aracılığıyla kullanabileceklerinin farkında olduklarını göstermektedir.

37. Uzman savcılar adaletin önündeki engelleri azaltabilir bkz. [www. endvawnow. org/en/articles/894-specialized-prosecutors-can-reduce-barriers-to-justice. html?next=895](http://www.endvawnow.org/en/articles/894-specialized-prosecutors-can-reduce-barriers-to-justice.html?next=895), erişim tarihi: 12 Şubat 2016.

Bu çeviri, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi ortak projesinin fonları kullanılarak hazırlanmıştır. Burada ifade edilen görüşler hiçbir şekilde Avrupa Birliđinin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

TUR

Avrupa Birliği üye ülkeleri bilgi, kaynak ve geleceklelerini birleştirmeye karar vermiştir. Bu ülkeler, birlikte, kültürel çeşitlilik, hoşgörü ve bireysel özgürlükleri korurken, istikrar, demokrasi ve sürdürülebilir kalkınma bölgesi oluşturmuşlardır. Avrupa Birliği, bu kazanımlarını ve değerlerini sınırları ötesindeki ülkeler ve insanlarla da paylaşmaya kararlıdır.

www.europa.eu

Avrupa Konseyi Avrupa kıtasının önde gelen insan hakları kuruluşudur. Kuruluş, Avrupa Birliği'ne üye tüm ülkeler dahil olmak üzere 46 üye ülkeden oluşmaktadır. Tüm Avrupa Konseyi üyeleri insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünü korumaya yönelik Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini imzalamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Sözleşmenin üye ülkelerdeki uygulamasını denetler.

www.coe.int

Bu çeviri Avrupa Birliği ortaklığıyla finanse edilmiştir

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE